A-18512

LAULIK

II

A-18512

E. ARRO, H. KÕRVITS, A. VELMET

Sundeksemplar
„3" 03 1950 a.

LAULIK

III—IV KLASSILE

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1950

Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt kinnitatud.

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
8204

ARHIIVKOGU

Noodiõpetus

1. Laulust.

Oma mõtteid ja tundeid on inimene juba ürgsest ajast väljendanud laulus, milline võime on omane kõigile rahvastele. Juba ammu enne seda, kui me teame olevat heliloojaid, oli olemas laul — rahvalaul. Rahvalaulus kajastuvad selgesti töötava rahva püüded ja lootused — tema võitlused parema tuleviku eest. Noorte hea sõber seltsimees Stalin ütleb: „Ainult rahvas on surematu, kõik muu on mööduv. Rahvas on kõikvõimas. Ta on ajaloo võimas edasiviija, kultuurilooja. Surematu on rahvaloovning, mis sisaldab endas lõppematu allika kunstile."

Kõik suured heliloojad on oma loomingu aluseks võtnud rahvaloomingu — rahvalaulu, ja sellepärast nad suured ongi, et nende püüdlustes on kajastunud rahva tahe, rahva soov ja mõte, mida nad on edasi andnud oma lauludes.

Nõukogude kord, mis on andnud meile helge oleviku ja veel kaunima tuleviku, on ka meie lauludele andnud uue sisu ja mõtte. Meie laulame hoogsast ja rõõmsast tööst, millest on haaratud kogu rahvas. Meie laulame töötava rahva suurtest juhtidest Leninist ja Stalinist, kes on näidanud meile tee, mis viib õnnele. Meie laulame oma sotsialistlikust kodumaast — tema võimsusest ja suurusest. Meie laulame üllast nõukogulikust elust. Meie laulame nõukogude rahvaste vennalikust sõprusest.

*

Me teame, et lugemispala või luuletuse sisust saame hästi aru siis, kui me seda korralikult oskame lugeda. Ka laulu mõistame paremini siis, kui me ka laulu viisi oskame „lugeda". Et seda osata ja laulust kergemini aru saada, selleks on meil abiks noodiõpetus.

Lauluviis koosneb helidest. Helil on järgmised omadused:

1) kõrgus (heli on kõrgem või madalam),
2) vältus (heli on pikema või lühema kestusega),
3) tugevus (heli on valjem või vaiksem),
4) kõla (ka värv) (heli omab iseloomulikku laadi, mille järgi võime öelda, et üks heli on heledam, teine aga tumedam).

2. Takt.

Lauluviisi kuulates võime tähele panna, et kindlate ajavahemikkude järel esinevad laulus valjemad ja vaiksemad helid. Neid korrapäraselt esinevaid valjemaid helisid nimetatakse rõhuga helideks ja vaiksemaid — rõhuta helideks. Ajaosa, mis esineb kahe rõhuga heli vahel, nimetatakse taktiks. Et ühe laulu piirides taktid on enamvähem ajaliselt võrdsed, siis viibatakse takte käega teatud kindlakskujunenud liigutustega, millist tegevust nimetatakse taktilöömiseks. Taktilöömine on seega laulu taktide ajaline ühtlustamine.

Kuulates mitmesuguseid laule märkame kohe, et rõhuga helid ei kordu alati ühepikkuste ajavahemikkude järel, vaid ühtedes lauludes sagedamini, teistes harvemini, millest olenevalt tekivad mitmesugused taktid.

Lihtsamad taktid on:

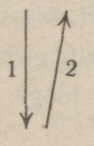
a) kaheosalised ja b) kolmeosalised.

Esimeses kordub rõhk iga kahe taktilöögi järel, kuna teises — iga kolme taktilöögi järel. Kahe- ja kolmeosalisi takte nimetatakse lihttaktideks.

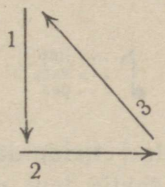
Et kindlaks määrata, kas laul on kahe- või kolmeosalises taktis, selleks on hea kasutada marssimist. Kui marssimisel takti rõhk langeb alati näiteks vasaku jala sammule, siis on laul kaheosalises taktis, langeb aga rõhk kordamisi — üks kord vasakule, teine kord paremale, siis on laul kolmeosalises taktis.

Taktilöömine toimub nii, et takti rõhuga osa juures liigub käsi alati allapoole. Kaheosalist takti lüües teeb käsi liigutuse alla ja üles, kolmeosalise juures alla, kõrvale, üles.

Kaheosalist takti lüüakse nii:

Kolmeosalist takti lüüakse nii:

Ülesandeid kordamiseks: Määrata kindlaks, millises taktis on ettelauldavad laulud. Lüüa vastavalt takti. Korrata varemõpitud laule koos taktilöömisega. Kuidas nimetatakse kahe- ja kolmeosalisi takte? Millest koosneb laul? Millest koosneb lauluviis? Nimetada heli omadused. Kirjutada vihikusse (tahvlile) laulu sõnad ja märkida ettelaulmise järgi iga rõhuga silbi ette püstkriips.

3. Heli vältus.

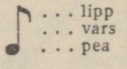
Lauluviisi kuulates märkame kergesti, et selles esineb erisuguse kestusega helisid. Mitmesuguste vältustega helide järgnevust nimetame r ü t m i k s. Lauludes esineb väga mitmesuguseid rütmilisi liikumisi. Kiire liikumisega ja lühema vältusega helidega laul on e l a v a r ü t m i g a, kuna aeglase liikumisega ja pikema vältusega helidega laul on a e g l a s e r ü t m i g a. Kui laulus esineb väga mitmesuguse vältusega helisid, siis on laul m i t m e k e s i s e ehk v a h e l d u s r i k k a rütmiga.

Heli vältuse märkimiseks tarvitatakse n o o t e.

Selle järgi, mitu käeviibet (lööki) kestab üks või teine heli, saab ka vastav n o o t erisuguse kuju.

Ühelöögiline heli märgitakse ühelöögilise noodiga — ♩, poolelöögiline heli — poolelöögilise noodiga — ♪; selletõttu esinevadki viimased terve löögi puhul paarikaupa — ♪ ♪ või ♫[1].

Noodil on kolm osa, millede abil saab mitmesuguseid heli vältusi märkida:

Ü l e s a n n e: Kuulata ettelauldavat laulu ja määrata kindlaks, mitmeosalises taktis laul on. Lüüa takti õpetaja laulmise järgi. Kirjutada laulu sõnad vihikusse (tahvlile) ja tõmmata iga rõhuga silbi ette püstkriips (t a k t i k r i i p s), laulu lõppu aga lõpumärk (kahejooneline püstkriips). Märkida laulu algusesse numbriga, mitmeosalises taktis laul on.

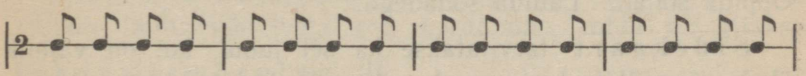
[1] Viimast märkimisviisi tarvitatakse ü h e l e s i l b i l e kuuluvate kahe erisuguse kõrgusega helide märkimiseks.

Panna tähele, mitu heli esineb igal löögil, ja märkida need iga silbi kohta vastava noodiga. Lugeda takti lüües sõnadega. Koputada laulu rütmi õpetaja taktilöömise järgi, rõhutades selgelt igas taktis rõhulist heli.

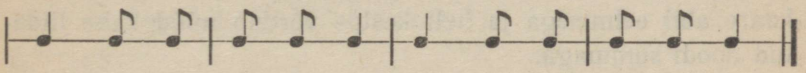
M ä r k u s: Rütmi koputamisel võib tarvitada ka järgmist moodust, kus osa õpilasi lööb takti, osa aga koputab. Edaspidises töös kasutatagu ka säärast viisi, kus tuttavate laulude rütmi koputamisel õpetaja poolt õpilased mõistatavad, mis laul see on. Laulda sõnadega.

N ä i d e:

Laulge, poisid!

Laul-ge, poi-sid, laul-ge, pei-ud, laul-ge, nai-sed, laul-ge, nei-ud,

hõis - sa ja hõis - sas - sa, hõis - sa ja hõis - sas - sa!

Kui laulu kestel on vajalik vaikida, siis märgitakse seda p a u s i g a.

Ühelöögiline paus: 𝄽

4. Kahelöögiline noot ja paus, sidekaar.

Kahelöögiline heli märgitakse kahelöögilise noodiga — 𝅗𝅥

Kui laulu kestel on vajalik kahelöögiline vaikimine, siis märgitakse seda k a h e l ö ö g i l i s e pausiga.

Kahelöögiline paus: 𝄼

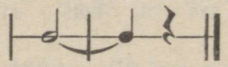
Laulus esineb sageli ka ühel silbil kaks erisuguse kõrgusega ü h e- või k a h e l ö ö g i l i s t heli. Sel juhul s e o-

takse vastavad noodid vibutaolise sidemärgiga, mida nimetame sidekaareks.

Nii:

Küsimusi ja ülesandeid: Kuidas märgitakse ühelöögiline paus? Kuidas märgitakse kahelöögiline paus? Kuidas märgitakse kahelöögiline heli? Milleks vajatakse sidekaart? Määrata kindlaks, mitmelöögilises taktis on ettekantavad laulud. Määrata kuulamise ja vaatluse teel uue õpitava laulu takt ja rütm. Lüüa takti õpetaja laulmise järgi. Õppida sõnad. Laulda sõnadega.

Sidekaart tarvitatakse ka sel juhul, kui on vajalik ühele sõnasilbile laulus anda pikem kestus, kui seda võimaldab takt. Sel korral liidetakse järgmises taktis olev noot sidekaare abil eelmisega ja heli kestus võrdub nüüd kahe liidetud noodi summaga:

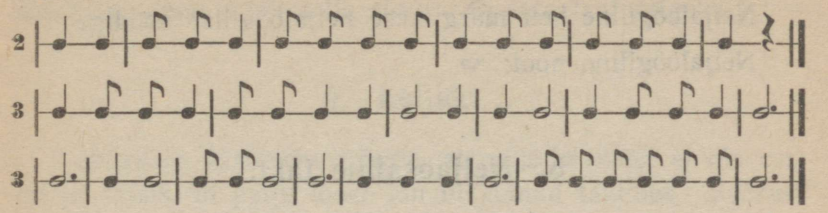
5. Kolmelöögiline noot.

Kolmelöögilise heli märkimiseks tarvitatakse kolmelöögilist nooti. Sidekaarega ühendatud kahe- ja ühelöögiline noot kestab kolm lööki. Kui aga nüüd ühelöögilisel noodil varre ära kaotame ja noodi pea väikese punktikesena kahelöögilise noodi juurde märgime, saame kolmelöögilise kestusega helimärgi — kolmelöögilise noodi.

Kolmelöögiline noot:

Punkt noodipea kõrval pikendab noodi kestust poole võrra tema endisest kestusest.

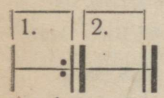
Ülesanne: Koputada takti lüües alljärgnevaid harjutusi!

6. Kordamismärk.

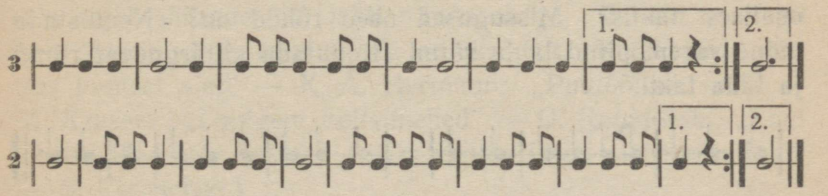
Laulu sisu ilmekamaks väljendamiseks on mõnel puhul vajalik laulu või tema osa kordamine, mida märgitakse kordamismärgiga :‖

Kui aga laulu lõpptakt on erinev korratava osa lõpptaktist, märgitakse need klambris olevate numbritega

või sõnadega: kordamiseks, lõpetamiseks. Kordamisel lauldakse kuni kordamismärgini, mille järel tuleb korrata laulu algusest kas endiste või uute sõnadega. Viimase salmi puhul jäetakse 1. klambris olev osa vahele ja lauldakse laulu lõpetamiseks 2. klambris olev lauluosa. (Vt. „Kasekene" — vene rahvalaul; „Noorte laul" — A. Velmet.)

Ülesandeid: Korrata varemõpitud laule. Lüüa takti õpetaja laulmise järgi. Selgitada kuulamise ja vaatluse teel õpitava laulu takt ja rütm. Koputada alljärgnevat rütmi:

7. Neljalöögiline noot.

Neljalöögiline heli märgitakse neljalöögilise noodiga.

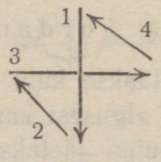
Neljalöögiline noot: 𝅝

8. Neljaosaline takt.

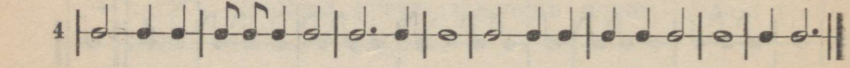
Kaheosaliste taktide liitmisest tekib neljaosaline takt. Neljaosalises taktis on seega kaks rõhku ja seda võidakse kergesti ära segada kaheosalise taktiga. Et seda vältida, peab teadma, et neljaosalises taktis on esimesel löögil pearõhk (tugevam), kolmandal aga kõrvalrõhk (nõrgem). Tugev rõhk (pearõhk) kordub iga nelja löögi järel. Neljaosalist takti nimetatakse liittaktiks.

Seda märgitakse numbriga 4 või märgiga C.

Lüüakse nii:

Küsimusi ja ülesandeid: Õppida laulikust „Kiigu, kiigu!" — M. Krassev. Määrata kuulamise ja vaatluse abil laulu takt. Harjutada neljaosalist takti lööma. Kuulata laulu ettekandeid ja määrata kindlaks, mitmeosalises taktis need on. Kuidas nimetatakse kahe- ja kolmeosalisi takte? Kuidas nimetatakse neljaosalist takti? Mitu rõhku on neljaosalises taktis? Missugused need rõhud on? Noodistada mõne varemõpitud laulu rütm. Koputada alljärgnevat rütmi ja lüüa takti.

Määrata kuulamise ja vaatluse teel uue õpitava laulu takt. Märkida samal viisil selle rütm. Õppida laul selgeks.

9. Eeltakt.

Lauluviise vaadeldes näeme, et paljudel neist ei ole esimeses taktis nii palju lööke kui ülejäänud taktides. Säärast poolikut algustakti nimetatakse eeltaktiks. Kui võrrelda eeltakti ja laulu lõpptakti, siis näeme, et laulu lõpptakt on eeltakti võrra lühem. Eeltakt ja lõpptakt koos moodustavad terve takti. Enamasti on eeltaktis takti viimane osa (löök), kusjuures takti lüües käsi liigub siis alt üles. Kui aga eeltaktis on rohkem kui üks löök, siis lüüakse takti viimased löögid.

Mõnikord on laulus isegi poolelöögiline eeltakt, mille tõttu meil esineb siis üksik poolelöögiline noot (sagedasti elava rütmiga lauludel).

Säärast üksikut poolelöögilist nooti ♪ eeltaktis lauldakse kergelt ja lühidalt.

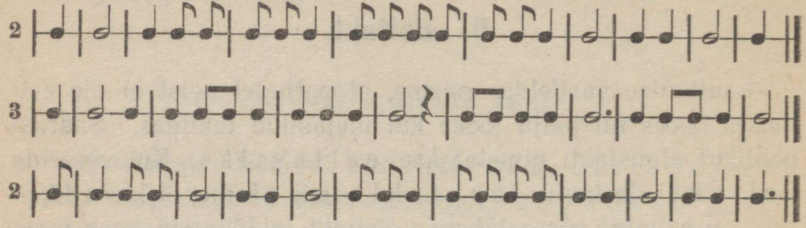
Kui laul algab niisuguse poolelöögilise eeltaktiga, siis peab laulu lõpus olema takti puuduv osa, poolteist lööki, mis koos eeltaktiga moodustavad kaheosalise takti.

Poolteiselöögiline noot märgitakse nii: ♩.

Nagu näha, on siin harilik ühelöögiline noot, millele punkt on juurde lisatud. (Punkt noodi kõrval lisab noodile poole tema endisest kestusest.)

Kuna eeltakt on takti viimane osa (või viimased osad), siis algab säärane laul takti rõhuta osaga. Eeltakt on nagu hoovõtmine järgnevaks uljaks lauluks. (Vt. „Kui Kungla rahvas kuldsel a'al" — K. A. Hermann; „Puutööliste laul" — M. Krassev; „Laulgem, seltsimehed" — D. Kabalevski; „Laul Leninist" — M. Krassev; „Nõukogude Liidu pioneeride laul" — S. Tšernetski.)

Ülesandeid: Määrata ettelauldavate laulude takt. Määrata kindlaks, kas ettekantav laul algab täistaktiga või eeltaktiga. Koputada järgnevate harjutuste rütmi ja lüüa takti.

10. Punkteeritud rütm.

Üksikut poolelöögilist nooti ei esinegi muidu kui ainult eeltakti korral. Palju sagedamini esineb see koos poolteiselöögilise noodiga, millega saame üles märkida juba terviklikku rütmivormi kahe löögi piirides. Säärast rütmilist nähtust nimetatakse punkteeritud rütmiks.

Rütmivorm pole muud kui lihtsam kirjutusviis.

Punkteeritud rütmi ühe löögi ulatuses märgitakse nõnda: või

Esimene noot selles rütmivormis on kolmveerand-, teine aga veerandlöögilise kestusega. Vaata lauludes „Oled seisnud tormikaartel" — E. Kapp; „Pioneeride marss" — B. Kõrver; „Edasi, noorus" — A. Novikov.

Ülesanne: Õppida punkteeritud rütmi süvendamiseks laul „Tänapäev" — E. Kapp. Määrata kuulamise ja vaatluse teel laulu takt ja rütm. Lüüa takti õpetaja laulmise järgi. Õppida laul selgeks.

11. Veerandlöögilised noodid.

Tihti, eriti elava rütmiga lauludes, tuleb ette niisuguseid viisikäike, kus ühel löögil esineb neli ühepikkust heli.

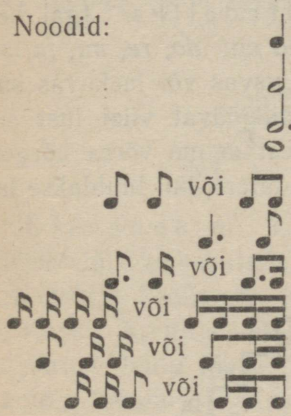
Neid märgitakse siis veerandlöögiliste nootidega: (Vt. „Kõige tublim" — eesti rahvaviis, ja täiendavaid harjutusi noodist laulmiseks nr. 4.)

12. Tähtsamad rütmivormid.

Alljärgnevas teeme kokkuvõtliku kordamise seniõpitud rütmivormidest ja lisame mõningaid uusi.

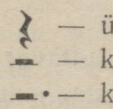
Kõige sagedamini esinevaid rütmivorme.

Noodid:

— 1-löögiline heli
— 2- „ „
— 3- „ „
— 4- „ „
— kaks $^1/_2$-löögilist heli
— $1^1/_2$- ja $^1/_2$-löögiline heli
— $^3/_4$- ja $^1/_4$- „ „
— neli $^1/_4$-löögilist heli
— $^1/_2$- ja kaks $^1/_4$-löögilist heli
— kaks $^1/_4$- ja $^1/_2$-löögiline heli

13. Pausid.

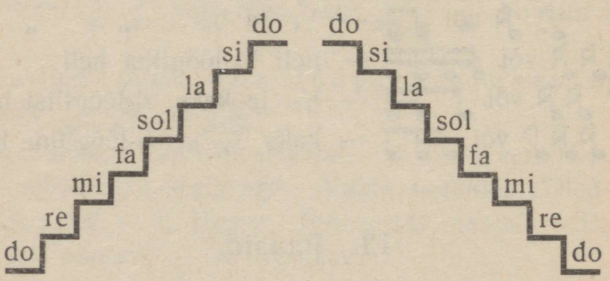

— ühelöögiline paus
— kahelöögiline paus
— kolmelöögiline paus
— terve takti paus
— poolelöögiline paus

[1] Terve takti vaikimise korral kirjutatakse alati terve takti paus, vaatamata sellele, kas takt on kahe-, kolme-, nelja- või kuueosaline.

14. Heliredel.

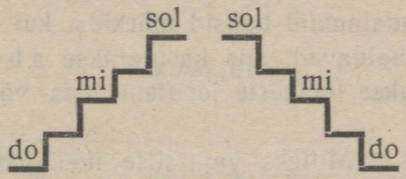
Oleme tähele pannud, et lauluviis ehk meloodia koosneb väga mitmesuguse kõrgusega helidest. Laulnud või kuulanud laulu, jääb meile sellest üks heli nagu kõige selgemini meelde. Seda heli võime pärast laulu lõppu alati väga kergesti ja eksimatult uuesti laulda. Seda kõige kindlamini meeldejäävat heli nimetatakse laulu p õ h i t o o n i k s. Kui me nüüd laulus erineva kõrgusega helid, alates põhitoonist, asetame kõrguse järgi kindlasse järjekorda, saamegi säärase helide rea, mida nimetatakse h e l i r e d e l i k s. Igal helil heliredelis on oma kindel nimi. Need on: *do*, *re*, *mi*, *fa*, *sol*, *la*, *si*, *do*. Heliredelit võib laulda tõusvas või laskuvas suunas ja ta omab väga kergesti meeldejäävat viisi just seetõttu, et iga järgnev heli on eelmisest astme võrra kõrgem, kui lauldakse tõusvas suunas, või madalam, kui lauldakse laskuvas suunas.

Ü l e s a n d e i d: Laulda mõnda tuttavat laulu ja pärast laulu lõppu ümiseda põhitooni. Kuulata laulu ettekandeid ja pärast laulu lõppu ümiseda põhitooni. Kuulata õpetaja esituses heliredelit tõusvas ja laskuvas suunas. Kuidas on heliredelis astme nimetused järjekorras tõusvas ja laskuvas suunas? Laulda veel mõni tuttav laul ja ümiseda põhitooni. Laulda heliredel.

15. Kolmkõla.

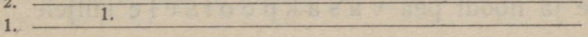
Laule kuulates märkame kohe, et helid ei esine siin sääraselt järjekorras nagu heliredelis, vaid teisiti korraldatult. Mõnikord teeb lauluviis „hüppeid", jättes vahele mitu heliredelis esinevat heli. Kui me nüüd heliredelist laulame I, III ja V heli (jättes vahele II ja IV) ja laseme neid kõlada ühel ajal, siis saame hästi kõlava kooskõla, mida nimetatakse kolmkõlaks. Heliredelis on need kolm heli siis *do*, *mi* ja *sol*. Ka seda võib laulda nagu heliredelitki tõusvas ja laskuvas suunas — on kergesti ja hästi meeldejääv.

Ülesandeid: Kolmkõla laulmise selgitamiseks ja süvendamiseks kasutada laule, mis algavad kolmkõla käiguga. („Kahekesi kooliteel" — E. Aarne; „Pioneeride laagris" — V. Kapp.) Kuulata laulu ettekandeid või laulda tuttavat laulu ja pärast laulu lõppu ümiseda põhitooni. Laulda kolmkõla. Laulda tabamisharjutusena kolmkõla helisid mitmesuguses järjekorras.
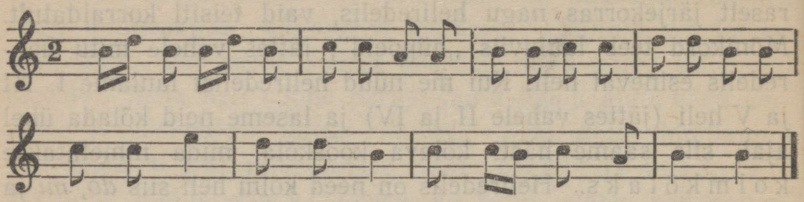
16. Noodijoonestik.

Seni märkisime nootidega laulu rütmi (helide vältust), kui aga kasutada noodijoonestikku, siis on võimalik ka heli kõrgust noodistada. Noodijoonestik koosneb viiest rööpsest joonest.

Jooni, samuti ka vahesid loetakse alt ülespoole. Noodid asetsevad nii joontel kui ka vahedel.

Eesti rahvaviis

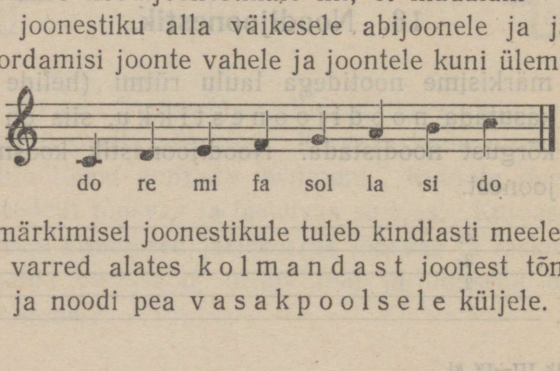

Helid, mis on kõrgemad, kirjutatakse ka noodijoonestikul kõrgemale, madalamad — madalamale. Tahetakse aga veel kõrgemaid või madalamaid helisid märkida, kui noodijoonestiku viis joont võimaldavad, siis kasutatakse abijooni. Abijooned märgitakse lühikeste joontena üles- või allapoole joonestikku.

Küsimusi: Milleks vajatakse noodijoonestikku? Mitmest joonest koosneb noodijoonestik? Kus asub joonestikus esimene joon? Kus asetsevad noodid joonestikul? Kuidas märgitakse helide kõrgus?

17. Heliredeli noodistamine.

Meile juba tuntud heliredel — *do, re, mi, fa, sol, la, si, do* — märgitakse noodijoonestikule nii, et madalam — *do* kirjutatakse joonestiku alla väikesele abijoonele ja järgnevad noodid kordamisi joonte vahele ja joontele kuni ülemise *do*-ni.

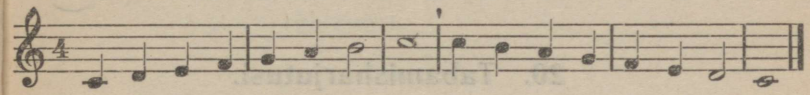

Nootide märkimisel joonestikule tuleb kindlasti meeles pidada, et noodi varred alates kolmandast joonest tõmmatakse allapoole ja noodi pea vasakpoolsele küljele.

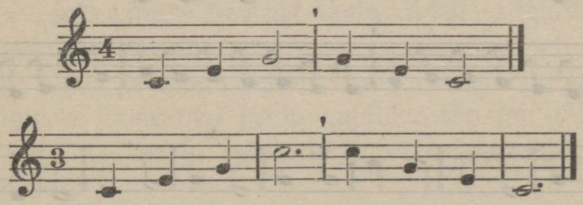
18. Hingamismärk.

Pikemat laulu lauldes peame mitmes kohas hingama. Et see toimuks õieti ja kergendaks laulu sisulist mõistmist, siis on hingamiskohad märgitud joonestiku peale väikese komaga (').

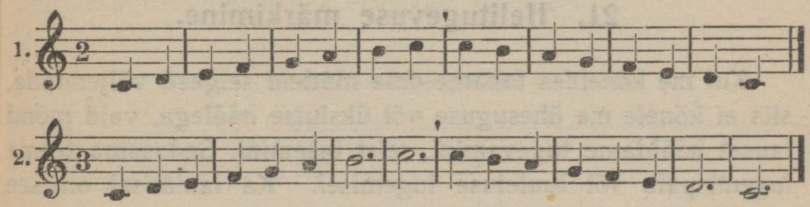
Laulda noodi kaasabil heliredelit tõusvas ja laskuvas suunas.

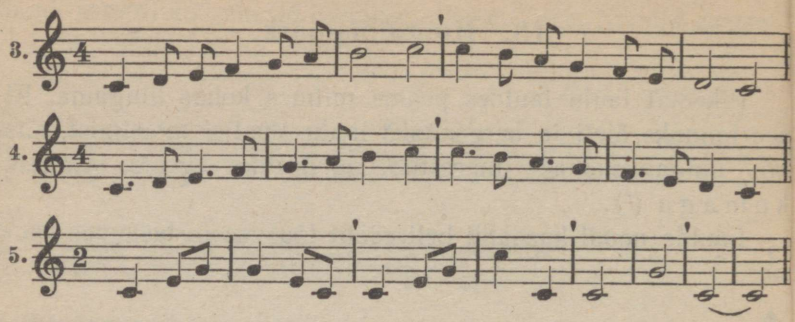
Kolmkõla.

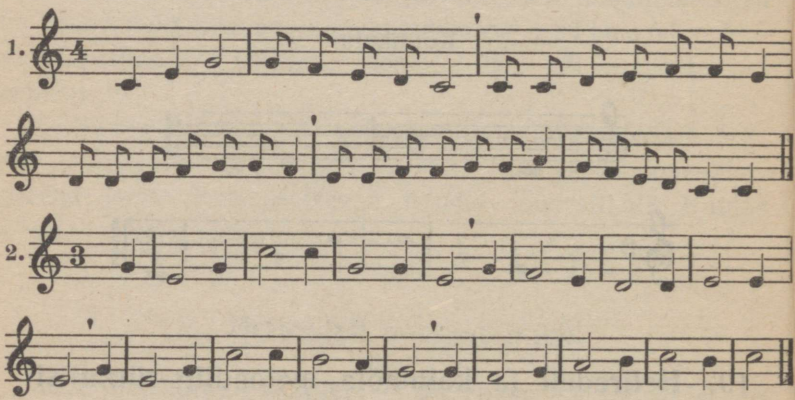
19. Heliredeli ja kolmkõla meloodilis-rütmilisi harjutusi. [1]

[1] Enne laulmist töötada harjutused läbi rütmiliselt, koputades rütmi ja lüües takti.

20. Tabamisharjutusi.

21. Helitugevuse märkimine.

Kui me kõneldes tahame oma mõtteid selgesti väljendada, siis ei kõnele me ühesuguse või üksluise häälega, vaid mõnd lauset hääldame tugevamini, teist tasemini. Sedasama teeme lugemispala või luuletuse lugemisel. Ka laulmisel on see vajalik. Et me kergemini laulu mõttest aru saaksime ja seda ilmekalt oskaksime laulda, selleks on helilooja tähistanud laulu või selle osa teatud märkidega, mis näitavad, millise

tugevusega tuleb laulu või selle osa laulda. Eriliselt rõhutatud helile (või helidele) märgitakse rõhumärk.

Need on:

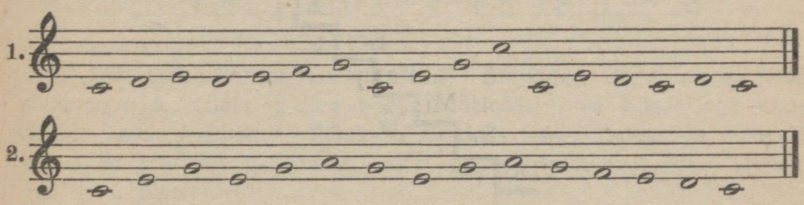
p (*piáno*) — vaikselt
f (*forte*) — valjult
pp (*pianíssimo*) — väga vaikselt
ff (*fortíssimo*) — väga valjult
mp (*mezzo-piáno*) — poolvaikselt
mf (*mezzo-forte*) — poolvaljult
> — rõhumärk.

22. Tempo.

Laulu mõttele ja sisule vastavalt lauldakse ühte kiiremini, teist aga aeglasemalt. Säärast laulu üldist esitamise kiirust nimetatakse võõrsõnaga „t e m p o". Nii on meil aeglase, paraja ja elava tempoga laule. Laulu tempo on kirjutatud laulu algusse joonestiku peale vajaliku sõnaga. (Vt. „Juba kevadine ilu" — poola rahvaviis; „Metsaistutajate laul" — eesti rahvaviis.)

Ü l e s a n d e i d: Määrata kindlaks ettelauldava laulu takt. Lüüa takti. Laulda põhitoon ja kolmkõla. Määrata kindlaks, millise tugevusega oli laul ette kantud. Kuidas seda märgitakse? Määrata laulu tempo. Laulda heliredelit ja kolmkõla mitmesuguses tempos ja erinevais rütmides.

Tabamisharjutusi.

23. Mažoor- ja minoor-heliredelid.

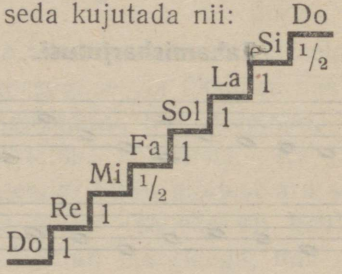
Laule lauldes võime tähele panna, et vastavalt laulu sisule omab iga laul iseloomulikku viisi. Seejuures saame neid aga jagada kahte suurde rühma: r õ õ m s a k õ l a l i s e d ja k u r v a k õ l a l i s e d. Rõõmsakõlalise viisi aluseks on rõõmsakõlaline ehk m a ž o o r-heliredel, kurvakõlalise viisi aluseks aga m i n o o r-heliredel. Laulu viisi iseloomu kindlaks määrates ütlemegi siis rõõmsakõlalise viisi puhul, et laul on m a ž o o r i s, kurvakõlalise viisi puhul aga — m i n o o r i s.

K ü s i m u s i j a ü l e s a n d e i d: Kuidas nimetatakse rõõmsakõlalist heliredelit? Kuidas nimetatakse kurvakõlalist heliredelit? Kuulata laulu ettekandeid ja määrata laulu takt. Ümiseda pärast laulu lõppu vaikselt põhitooni. Määrata kindlaks, kas ettekantavad laulud on mažooris või minooris.

24. *Do*-mažoor.

Heliredel saab oma nimetuse sellest, millise noodiga ta algab, s. t. heliredeli p õ h i t o o n i s t. Nii on meile juba tuttava heliredeli nimi *Do*-m a ž o o r. Kui nüüd hoolega kuulata, siis võime tähele panna, et selles heliredelis kõik astmevahed ei ole ühesuurused. Tundub nii, et kahes kohas, *mi—fa* ja *si—do* juures, on helid üksteisele lähemal kui teiste astmete juures. Need väiksemad astmevahed on p o o l e t o o n i l i s e d, teised aga t e r v e t o o n i l i s e d.

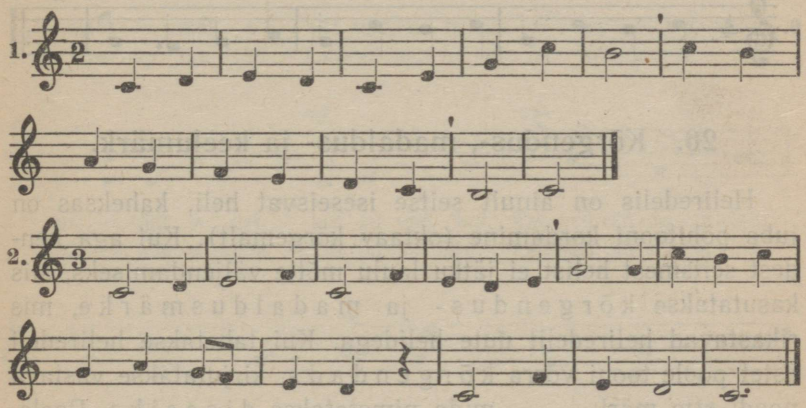
Piltlikult võime seda kujutada nii:
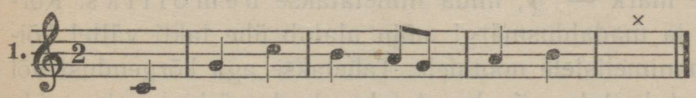

25. Juhttoon.

Kui mažoor-heliredelit lauldes lõpetaksime VII astmega (*si*), siis tunneme, et see ei rahulda meid. *Si*-ga lõpetades jääb meil väga ebakindel mulje. Me tunneme tungivat vajadust viisi jätkamiseks kuni *do*-ni (põhitoonini), mille järel me saame kindla lõputunde. See VII astme tunglevus põhitooni tuleb sellest, et *si* ja *do* vahe on pooletooniline. VII aste — *si* on nagu teenäitaja, mis juhib viisi kindlas suunas, sellepärast nimetataksegi VII astet j u h t t o o n i k s.

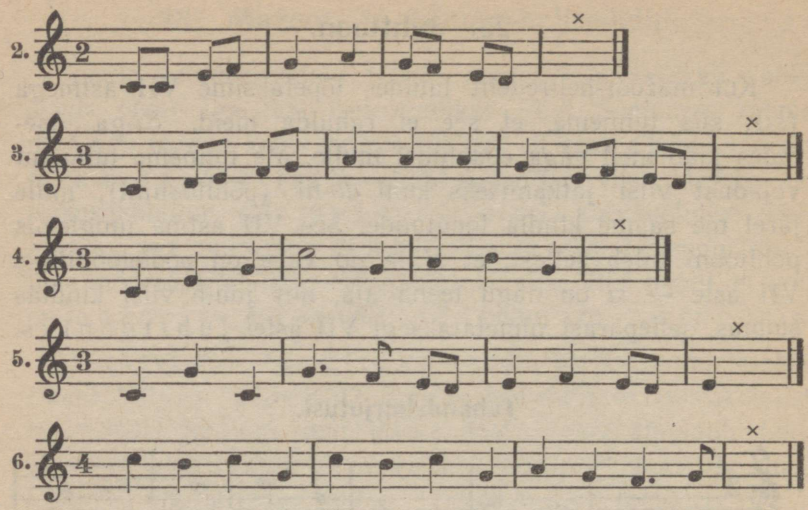
Tabamisharjutusi.

Järgnevais harjutustes jätkata viisi lõpuni. [1]

[1] Igal meloodial on kindel ehitus. Seejuures, nagu teame, jätab põhitoon n.-ö. kindla, püsiva mulje. Meloodia oma liikumisega nagu ringleb ümber põhitooni. Põhitooni kindlaks tunnetamiseks on huvipakkuvad ka säärased harjutused, mida õpilased iseseisvalt edasi arendavad, s. t. lõpetavad.

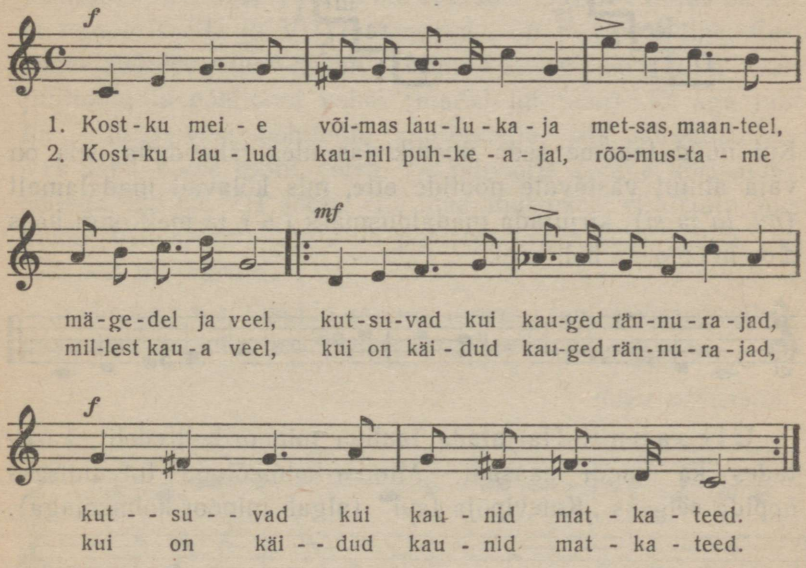
26. Kõrgendus-, madaldus- ja keelumärk.

Heliredelis on ainult seitse iseseisvat heli, kaheksas on juba põhitooni kordamine (oktaav kõrgemalt). Kui aga nendest seitsmest helist ei jätku laulu mõtte väljendamiseks, siis kasutatakse k õ r g e n d u s - ja m a d a l d u s m ä r k e, mis rikastavad heliredelit uute helidega. Kui tahetakse heliredeli astet poole tooni võrra k õ r g e n d a d a, kirjutatakse vastava noodi ette märk , mida nimetatakse d i e e s i k s. Pooletoonilise madaldamise vajaduse korral kirjutatakse noodi ette b-taoline märk — ♭, mida nimetatakse b e m ó l l i k s. Kõrgendus- ja madaldusmärgi mõju ulatub ühe takti vältel kõigile samanimelistele nootidele. Tahetakse aga kõrgendust või madaldust keelata, siis kasutatakse keelumärki — ♮, mida nimetatakse b e k á r r i k s. Noote, millede ees seisab kõrgendus- või madaldusmärk, nimetatakse vastava noodi nimetusega, lisades juurde diees, bemoll või bekarr, näiteks: *fa*-diees, *la*-bemoll, *fa*-bekarr jne.

Küsimusi ja ülesandeid: Milleks vajatakse kõrgendusmärki? Kuidas seda nimetatakse? Milleks vajatakse madaldusmärki? Kuidas seda nimetatakse? Mispuhul tarvitatakse keelumärki? Kuidas seda nimetatakse? Õppida selgeks alljärgnev laul, pannes tähele kõrgendus-, madaldus- ja keelumärke.

PIONEERIDE MATKALAUL.
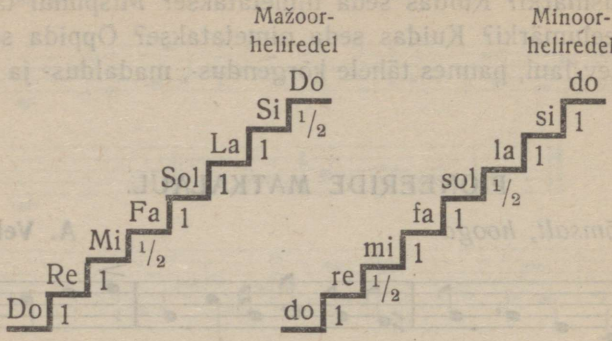
Rõõmsalt, hooga **A. Velmet**
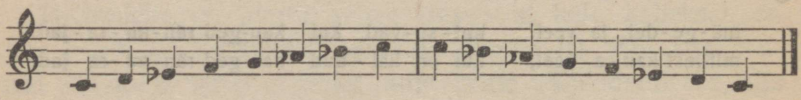

27. *Do*-minoor.

Kui nüüd tähelepanelikult kuulata minoor-heliredelit, siis märkame, et mõned helid, nimelt *mi, la* ja *si,* kõlavad madalamalt kui mažoori juures. Seetõttu satuvad ka pooletoonilised vahed erinevatesse kohtadesse, võrreldes mažooriga.

Kõrvutame nüüd mõlema heliredeli piltlikud kujud, ja erinevus on silmaga nähtav.

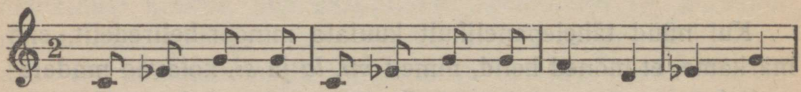
Kui nüüd tahame seda noodikirjas üles tähendada, siis on vaja ainult vastavate nootide ette, mis kõlavad madalamalt (*mi, la* ja *si*), kirjutada madaldusmärk (♭) ja meil ongi käes *do*-minoor heliredel.

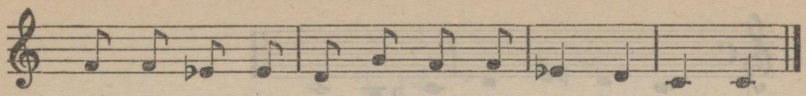
Ülesanne: Harjutada laulma minoor-heliredelit, kasutades ka noodi kaasabi. Minoor-kolmkõlaga tutvumiseks õppida selgeks „Kalevipoja laul" (algab minoor-kolmkõlaga).

KALEVIPOJA LAUL.

Eesti rahvaviis

1. Ka - le - vi - te kal - lim poe - ga, kal - lim poe - ga,
2. Las - kis lau - lu len - da - mai - e, len - da - mai - e,

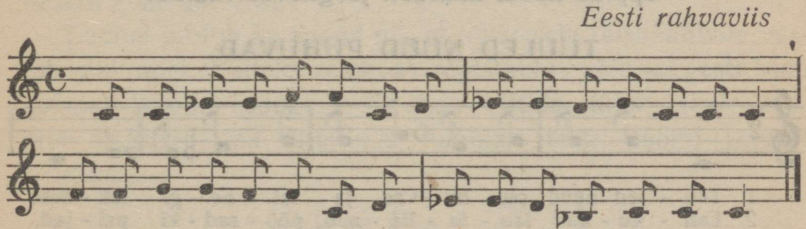

28. Juhttoon minooris.

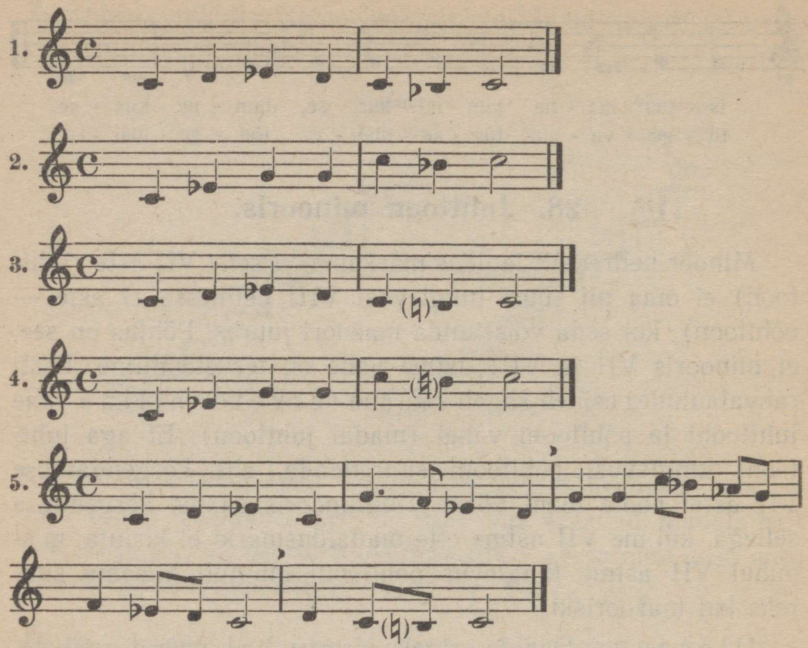
Minoor-heliredelit lauldes märkame, et selle VII aste (juhttoon) ei oma nii suurt tunglevust VIII astmesse (I aste — põhitoon), kui seda võis tunda mažoori juures. Põhjus on see, et minooris VII ja VIII astme vahe on tervetooniline. Eesti rahvalauludes esineb sageli säärane tervetooniline vahe juhttooni ja põhitooni vahel (madal juhttoon). Et aga juhttooni tunglevust põhitooni suurendada, siis kõrgendatakse VII astet poole tooni võrra. *Do*-minooris saame kõrgenduse sellega, kui me VII astme ette madaldusmärki ei kirjuta, mispuhul VII astme tunglevus põhitooni muutub niisama suureks kui mažooriski.

Ülesanne: Õppida selgeks järgnev laul, pöörates tähelepanu madala juhttooni vähesele tunglevusele põhitooni.

Eesti rahvaviis

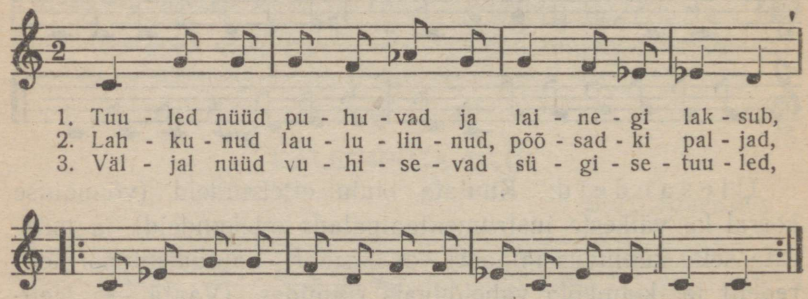

Ülesandeid: Kuulata laulu ettekandeid (võimaluse korral ka väikeste instrumentaalpalade ettekandeid) ja määrata selle kuuluvus minoori või mažoori. Laulda minoor-heliredelit ja -kolmkõla vahelduvais rütmides. (Vaata — „Heliredeli ja kolmkõla meloodilis-rütmilisi harjutusi".) Laulda järgnevaid tabamisharjutusi:

Õppida noodi kaasabil järgnevad laulud.

TUULED NÜÜD PUHUVAD.
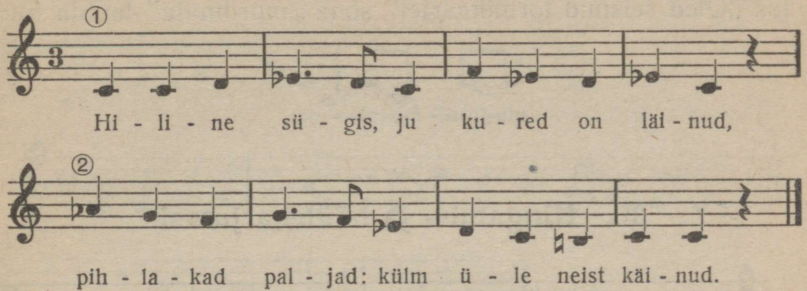

1. Tuu - led nüüd pu - hu - vad ja lai - ne - gi lak - sub,
2. Lah - ku - nud lau - lu - lin - nud, põõ - sad - ki pal - jad,
3. Väl - jal nüüd vu - hi - se - vad sü - gi - se - tuu - led,

kamb - ri - ke - ses kau - ni - ke - ses ah - ju - ke - ne prak - sub.
nur - me - nõl - vad mus - ten - da - vad, ka - dund aa - sad hal - jad.
tor - mi - lin - nu hää - lit - su - si me - re - kal - dal kuu - led.

SÜGISLAUL.
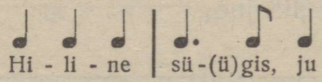
Kaanon. [1]

29. Hääldamisest.

Laulu sisu esiletoomisel on väga tähtis laulu sõnade selge ja puhas hääldamine. Lodeva ja hooletu hääldamisega võib laulu mõte saada moonutatud kuju. Kui täishäälikute hääldamisega üldiselt ei teki erilisi raskusi, siis kaashäälikute, eriti heliliste kaashäälikute hääldamisel tuleb hoolitseda nende ümara kõlavuse eest.

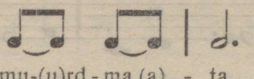
Laulus juhtub ka sageli nii, et lühikesele täishäälikule vastab pikk noot. Näiteks eelnevas sügislaulus võib kergesti sõna „sügis" kõlada „süügis". Et seda vältida, tuleb pikale noodile sattunud „sü"-silbis „ü"-häälikut teisel löögil kergelt rõhutada:

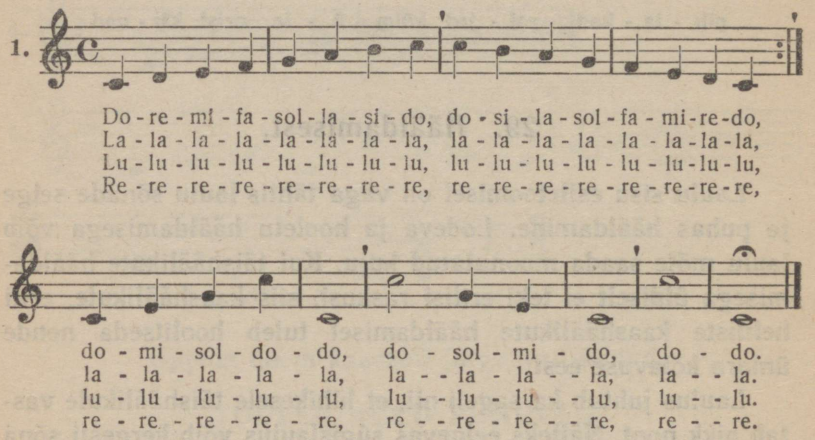
Samuti sõna „paljad" puhul. Mitte „paaljad", vaid pa-(a)l-jad.

[1] Kaanoniks nimetatakse säärast laulmisviisi, kus häälerühmad laulavad sama meloodiat, kuid ei alusta laulu mitte korraga, vaid teevad seda eri aegadel.

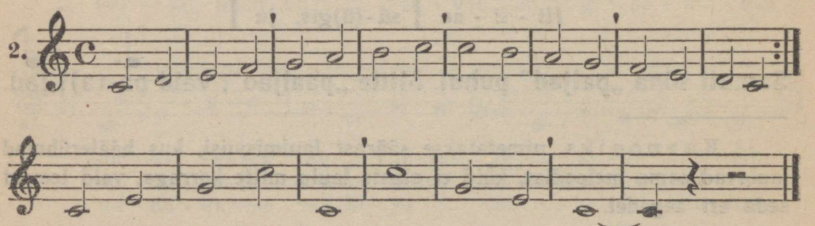
Ka säärastel juhtudel, kus ühel silbil esineb kaks või rohkem nooti, tuleb uus noot laulda kerge tõukega. Näiteks laulus „Oled seisnud tormikaartel" sõna „murdmata" laulda ńii:

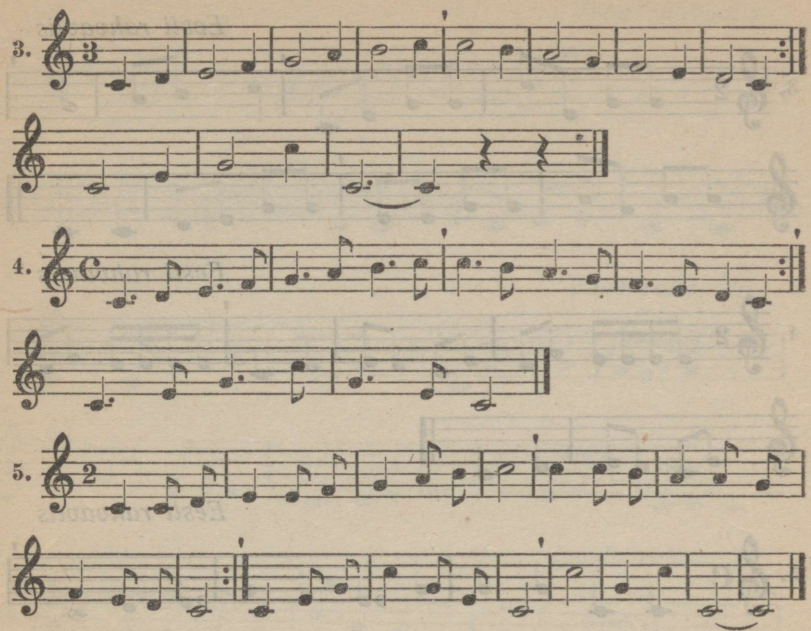

30. Hingamis- ja hääleharjutusi.

Laulda järgnevaid harjutusi noodinimedega. Kordamisel kasutada silpe harjutusest nr. 1. Soovitav harjutada veel silpidel „me", „mu", „li" jne.
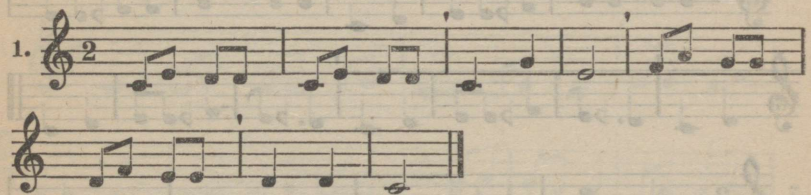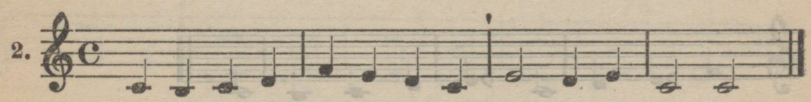

31. Täiendavaid harjutusi noodist laulmiseks.

Laulda noodinimedega.

Eesti rahvaviis

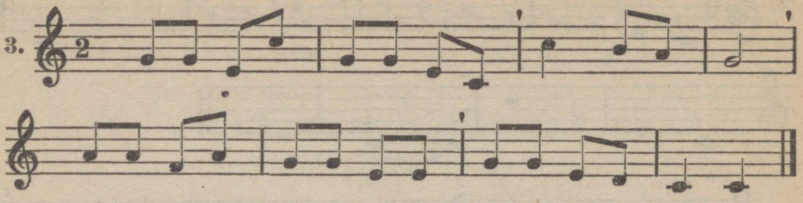

Eesti rahvaviis
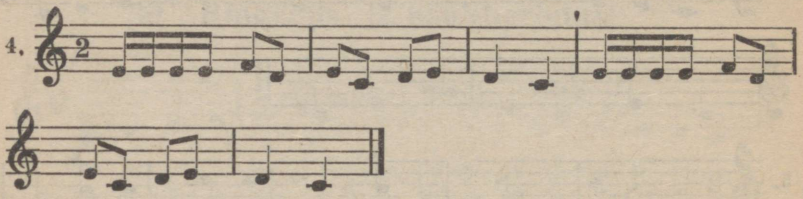

Eesti rahvaviis

3.

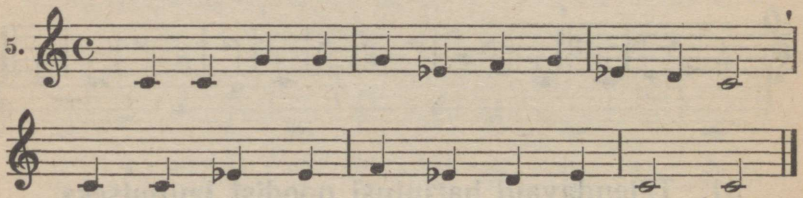
Eesti rahvaviis

4.
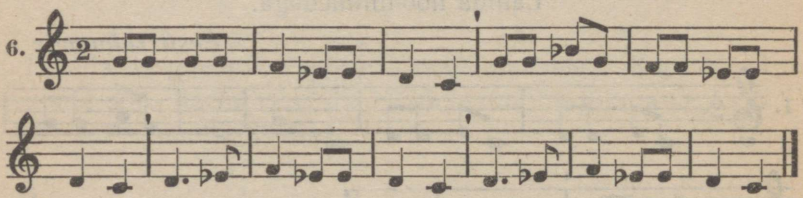

Eesti rahvaviis

5.
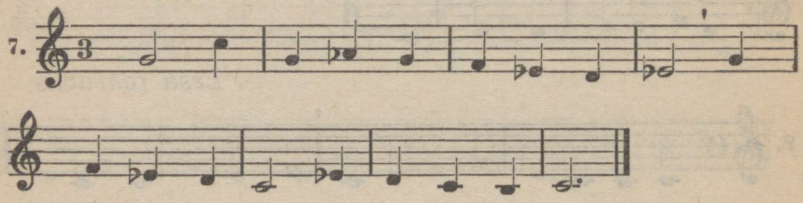

Vene rahvaviis

6.

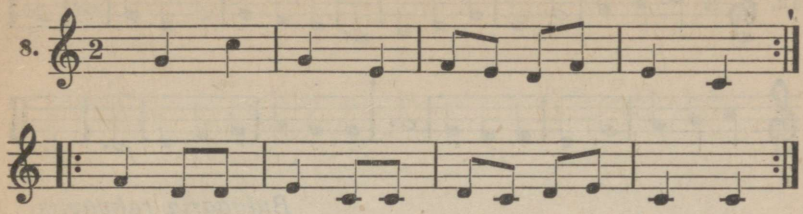

7.

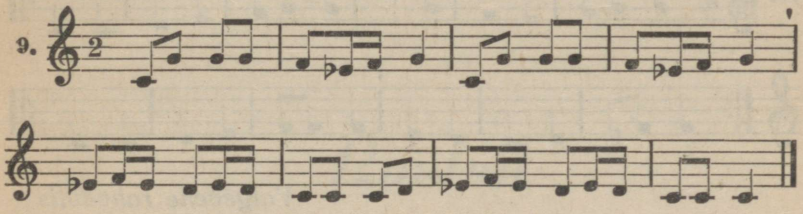
Vene rahvaviis

8.
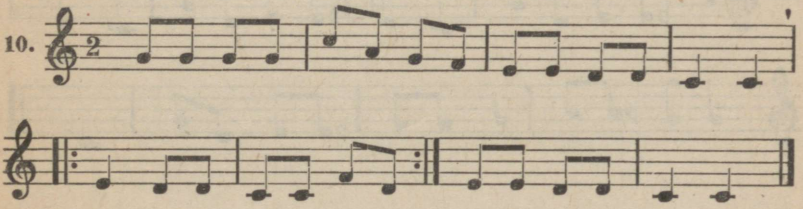

Vene rahvaviis

9.
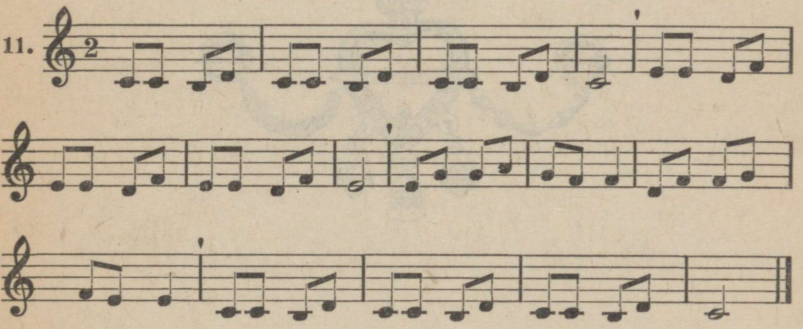

Leedu rahvaviis

10.
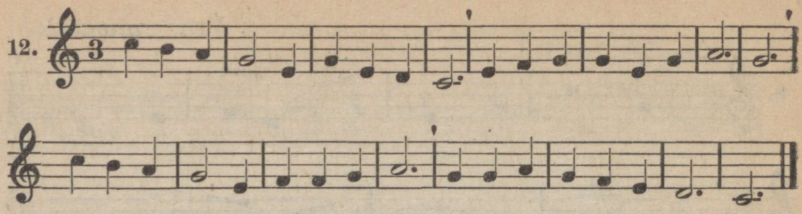

Tšehhi rahvaviis

11.

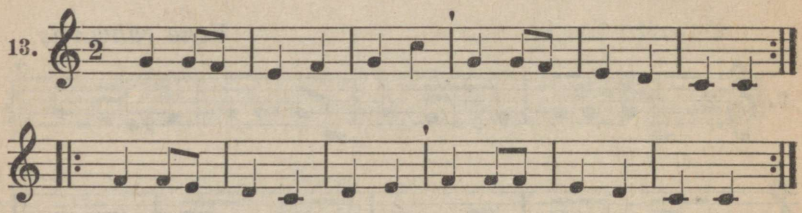

12.

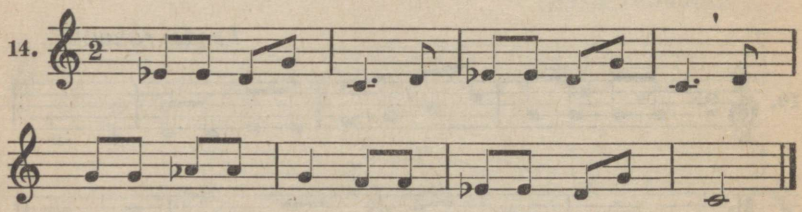
Bulgaaria rahvaviis

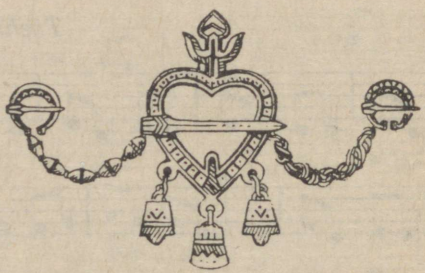
13.

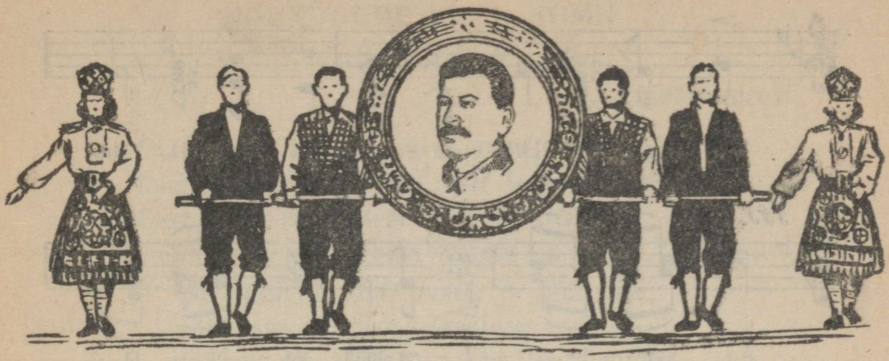
Valgevene rahvaviis

14.
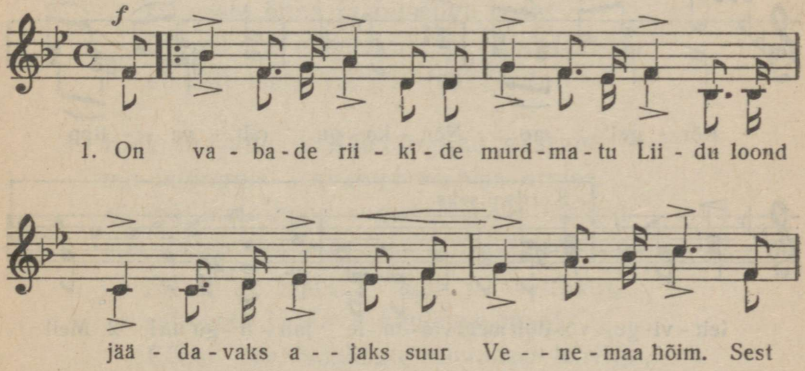

Laulud

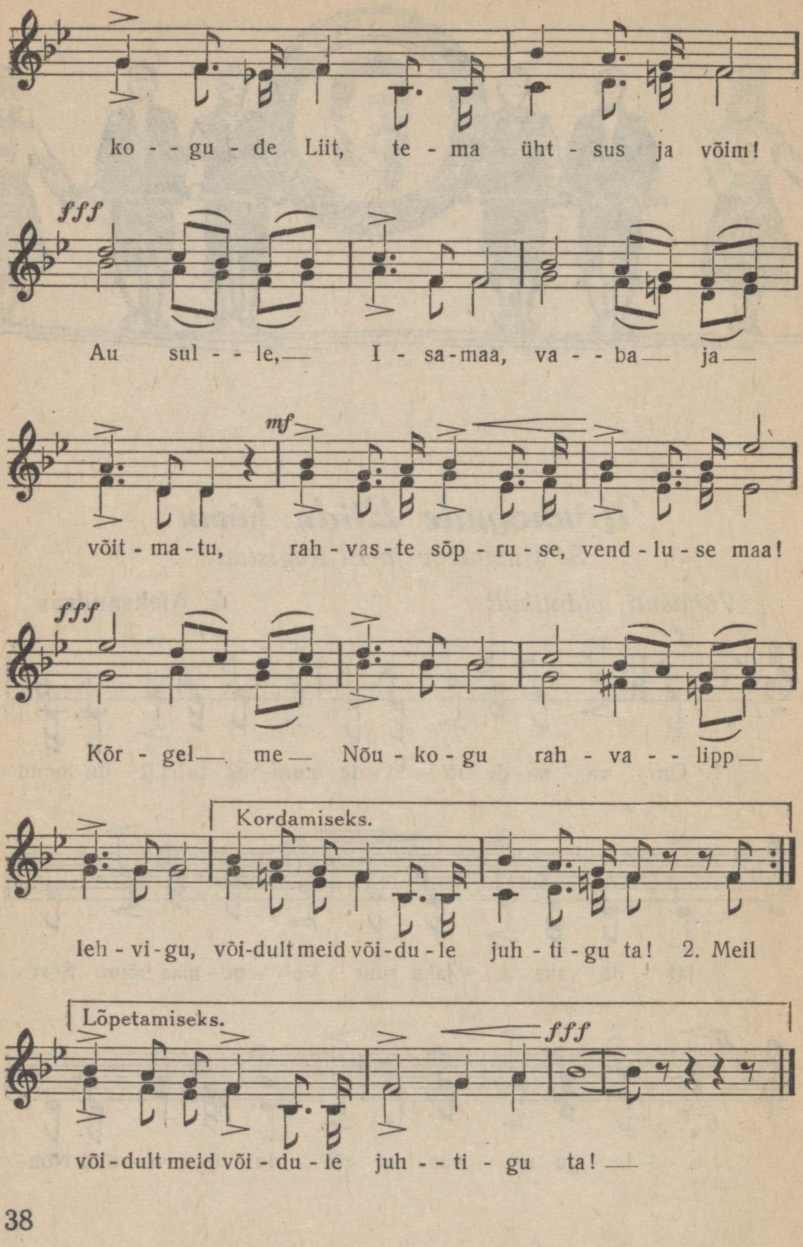

Nõukogude Liidu hümn

S. Mihhalkov ja El Registan

Võimsalt, pidulikult **A. Aleksandrov**

ko - - gu - de Liit, te - ma üht - sus ja võim!
fff
Au sul - - le,— I - sa-maa, va - - ba— ja—
mf
võit - ma - tu, rah - vas - te sõp - ru - se, vend - lu - se maa!
fff
Kõr - gel— me— Nõu - ko - gu rah - va - - lipp—
Kordamiseks.
leh - vi - gu, või-dult meid või - du - le juh - ti - gu ta! 2. Meil
Lõpetamiseks.
fff
või - dult meid või - du - le juh - - ti - gu ta! —

NÕUKOGUDE LIIDU HÜMN

S. Mihhalkov ja El Registan

A. Aleksandrov

1. On vabade riikide murdmatu Liidu
loond jäädavaks ajaks suur Venemaa hõim.
Sest elagu rahvastest võidule viidud
Nõukogude Liit, tema ühtsus ja võim!

Au sulle, Isamaa, vaba ja võitmatu,
rahvaste sõpruse, vendluse maa!
Kõrgel me Nõukogu rahvalipp lehvigu,
võidult meid võidule juhtigu ta!

2. Meil tormidest helendas vabaduspäike,
suur Lenin meil valgustas võitluste teid.
Truuks rahvale Stalin meid kasvatas kõiki,
tööks, kangelastegudeks innustas meid.

Au sulle, Isamaa, vaba ja võitmatu,
rahvaste õnne ja õitsengu maa!
Kõrgel me Nõukogu rahvalipp lehvigu,
võidult meid võidule juhtigu ta!

3. Kõik nurjatud kallaletungijad väärab
me lahinguis kasvanud võimas armee.
Me võitluste hoog sugupõlvedeks määrab
aus, kuulsuses hiilgama Isamaa tee.

Au sulle, Isamaa, vaba ja võitmatu,
rahvaste jäädava kuulsuse maa!
Kõrgel me Nõukogu rahvalipp lehvigu,
võidult meid võidule juhtigu ta!

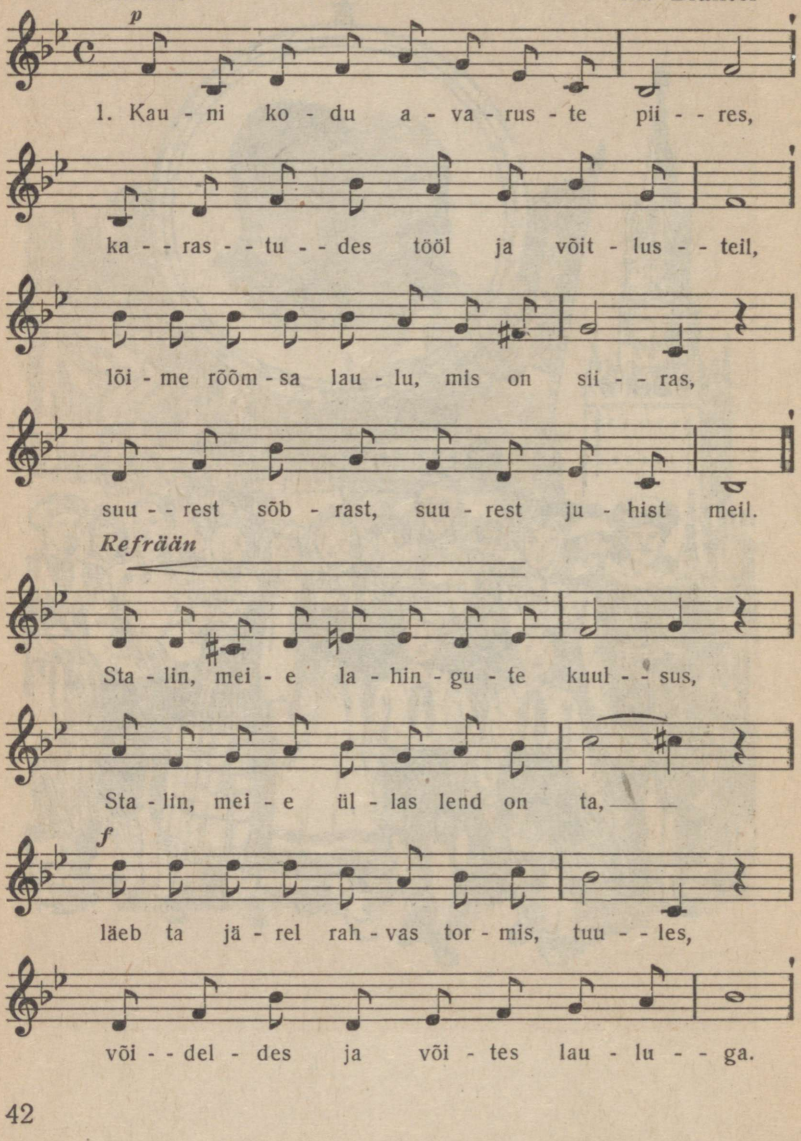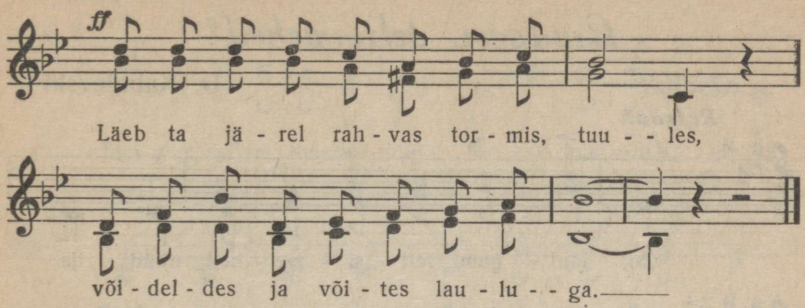

Laul Stalinist

A. Surkov

Pidulikult **M. Blanter**

LAUL STALINIST

A. Surkov **M. Blanter**

1. Kauni kodu avaruste piires,
karastudes töös ja võitlusteil,
lõime rõõmsa laulu, mis on siiras,
suurest sõbrast, suurest juhist meil.

Refrään: Stalin, meie lahingute kuulsus,
Stalin, noorte üllas lend on ta, —
läeb ta järel rahvas tormis, tuules,
võideldes ja võites lauluga,
läeb ta järel rahvas tormis, tuules,
võideldes ja võites lauluga.

2. Meie maa nüüd ületanud kõiki
päiksepaistelt, elu helguselt.
Stalinlikku üliküllast lõikust
kogume kolhoosipõldudelt.

Refrään: Stalin, meie lahingute kuulsus jne.

3. Ilusam on kevadkoidust noorus,
aeg nii hell ja õnnelik on see.
Stalin — tema naeratuse soojus
meie lastepere rõõmsaks teeb.

Refrään: Stalin, meie lahingute kuulsus jne.

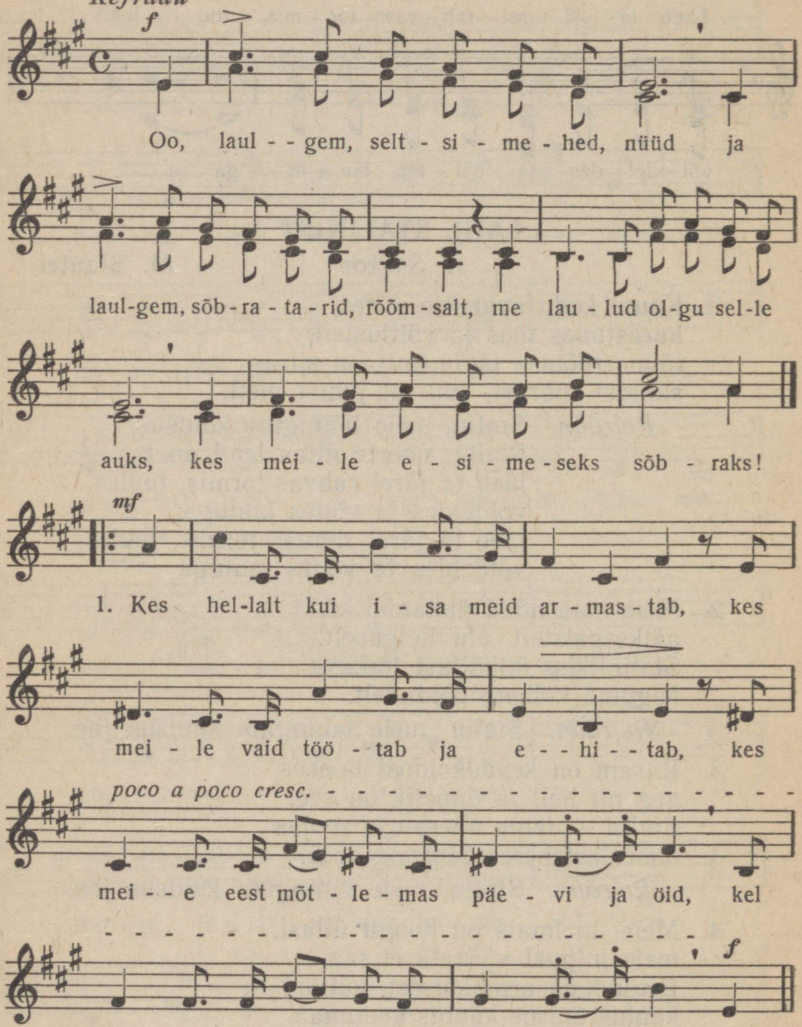
4. Meie unelmais on hoogu üllast,
meie julgust väärata ei saa.
Lauludega armastusest, küllast
kuulus on me kaunis kodumaa.
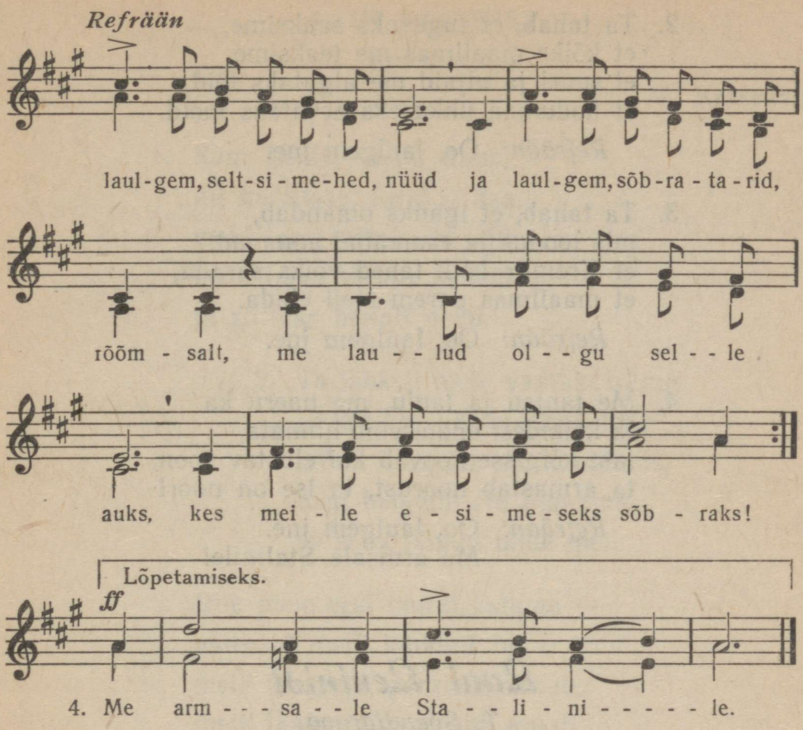
Refrään: Stalin, meie lahingute kuulsus jne.

Laulgem, seltsimehed!

Kindlalt **D. Kabalevski**

Refrään

LAULGEM, SELTSIMEHED!

D. Kabalevski

Refrään: Oo, laulgem, seltsimehed, nüüd
ja laulgem, sõbratarid, rõõmsalt,
me laulud olgu selle auks,
kes meile esimeseks sõbraks!

1. Kes hellalt kui isa meid armastab,
kes meile vaid töötab ja ehitab,
kes meie eest mõtlemas päevi ja öid,
kel südamel miljoneid südameid.

Refrään: Oo, laulgem jne.

2. Ta tahab, et tugevaks saaksime,
et kõike maailmas me teaksime,
et suuri ja uljaid me algataks töid,
et kodumaa uhkuseks arvataks meid.

Refrään: Oo, laulgem jne.

3. Ta tahab, et igaüks omandab,
mis loodus ja raamatud annavad,
et Kremlis kõik tähed võiks särada,
et maailmas parem meil elada.

Refrään: Oo, laulgem jne.
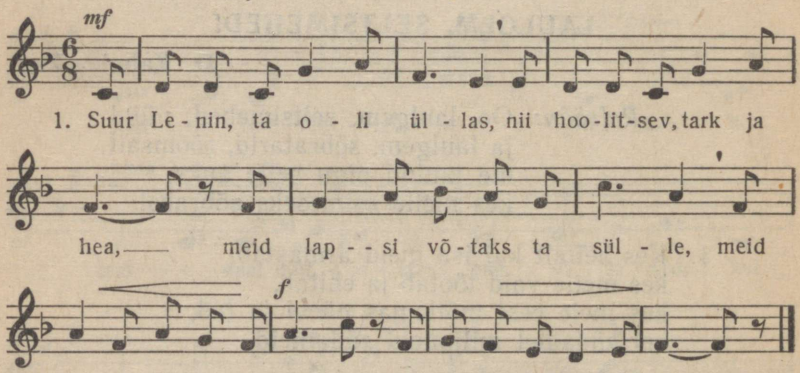
4. Me tantsu ja laulu, me naeru ka
ta kõikidest enam võib hinnata,
tast kõigisse hoovab kui elustav soon,
ta armastab noorust, ta ise on noor!

Refrään: Oo, laulgem jne.
Me armsale Stalinile!

Laul Leninist

T. Spendiarova

Mitte tõtates, jutustades **M. Krassev**

LAUL LENINIST

T. Spendiarova

M. Krassev

1. Suur Lenin, ta oli üllas,
nii hoolitsev, tark ja hea,
meid lapsi võtaks ta sülle,
meid lapsi võtaks ta sülle
ja silitaks hellalt pead.

2. Ta lahkelt meil' vaataks silma
ja küsiks: „Kuis läheb teil?"
„Meil helgeim elu maailmas,
meil helgeim elu maailmas,
su soov läinud täide meil.
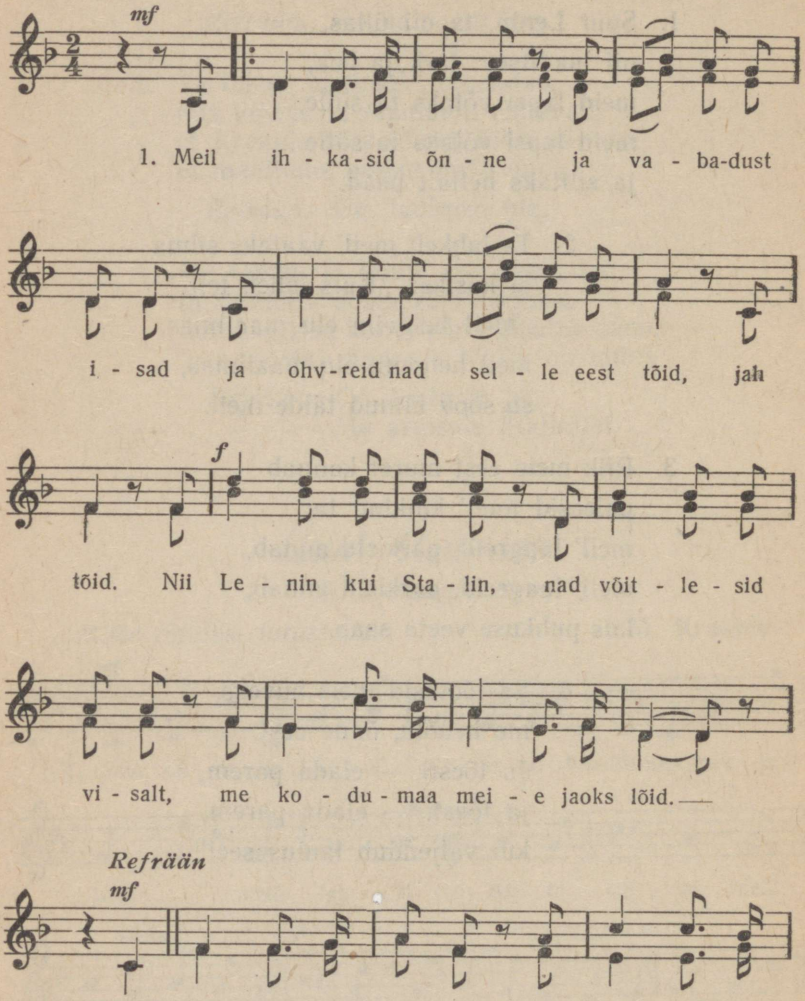
3. Riik meie eest muret kannab —
paleesid meil' kinkind ta;
meil' laagreid, parkisid annab,
meil' laagreid, parkisid annab,
kus puhkuse veeta saab.
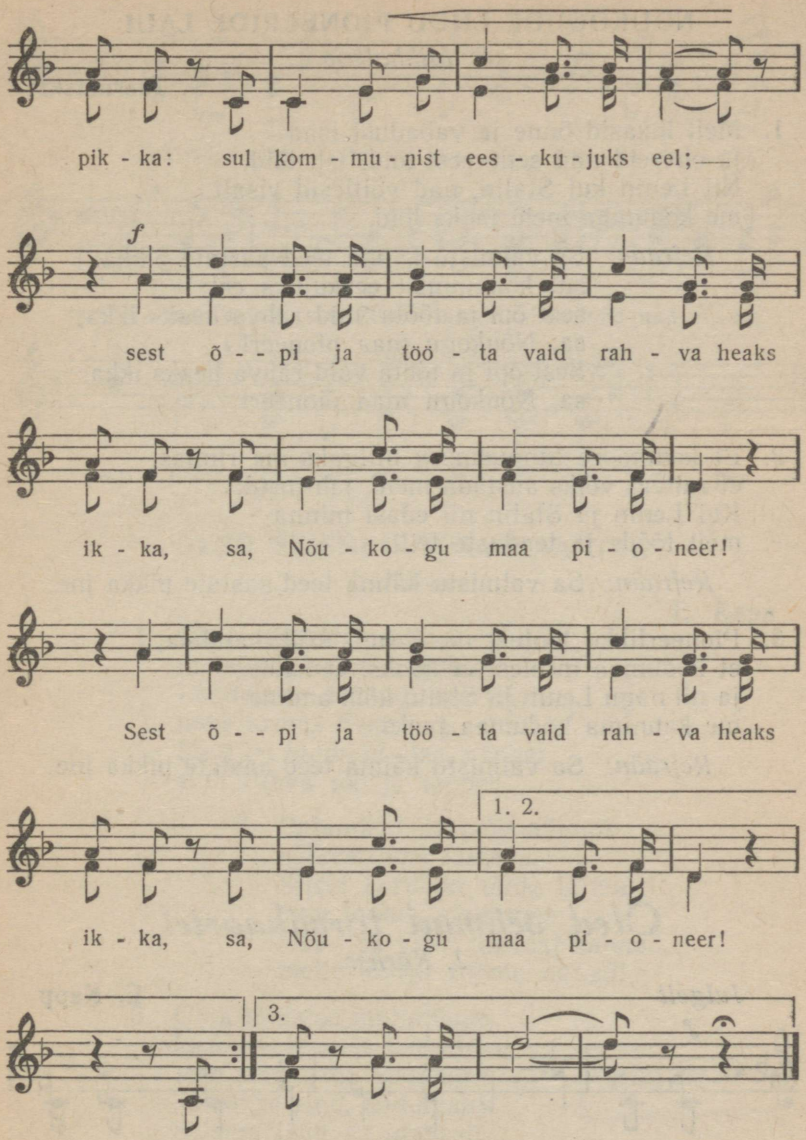
4. Sa töötasid meie hüveks,
me heaolu, õnne eest.
Ja tõesti — elada parem,
ja tõesti — elada parem,
kui väljendub laulus see!"

Nõukogude Liidu pioneeride laul

S. Mihhalkov

Nooruslikult **S. Tšernetski**

pik - ka: sul kom - mu - nist ees - ku - juks eel;—
f
sest õ - - pi ja töö - ta vaid rah - va heaks
ik - ka, sa, Nõu - ko - gu maa pi - o - neer!
Sest õ - - pi ja töö - ta vaid rah - va heaks
1. 2.
ik - ka, sa, Nõu - ko - gu maa pi - o - neer!
3.
2. Et maa pi - o - - neer! ——

NÕUKOGUDE LIIDU PIONEERIDE LAUL

S. Mihhalkov

S. Tšernetski

1. Meil ihkasid õnne ja vabadust isad
ja ohvreid nad selle eest tõid, jah tõid.
Nii Lenin kui Stalin, nad võitlesid visalt,
me kodumaa meie jaoks lõid.

Refrään: Sa valmistu käima teed aastate pikka:
sul kommunist eeskujuks eel;
sest õpi ja tööta vaid rahva heaks ikka,
sa, Nõukogu maa pioneer!
Sest õpi ja tööta vaid rahva heaks ikka,
sa, Nõukogu maa pioneer!

2. Et komnoore tunnusmärk hiilgaks me rinnas,
et rahvas võiks austada meid, jah meid.
Kui Lenin ja Stalin nii edasi minna
meil tööde ja teaduste teil!

Refrään: Sa valmistu käima teed aastate pikka jne.

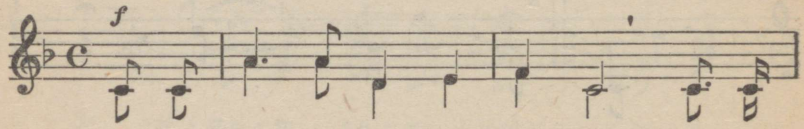
3. Pioneerlikku tõotust me valmis kõik kandma,
et kodumaa meelest ei kaoks, ei kaoks,
ja nii nagu Lenin ja Stalin kõik andma
me kaunima kodumaa jaoks.

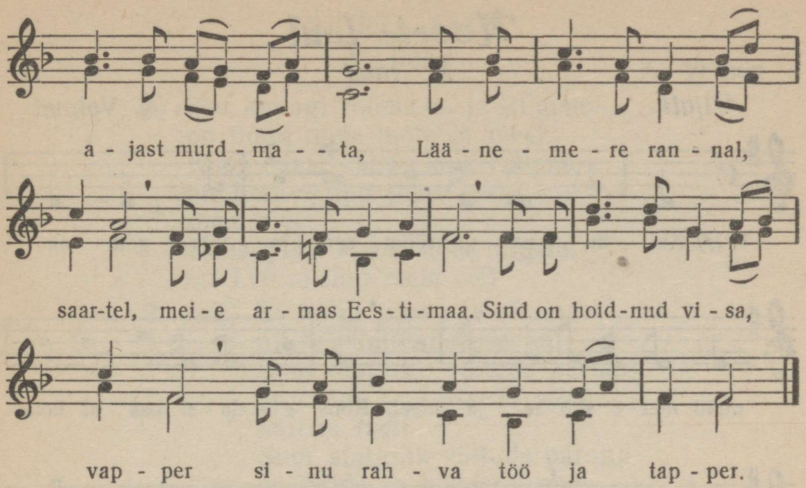
Refrään: Sa valmistu käima teed aastate pikka jne.

Oled seisnud tormikaartel

J. Kärner

Julgelt **E. Kapp**

OLED SEISNUD TORMIKAARTEL

J. Kärner

E. Kapp

1. Oled seisnud tormikaartel
muistsest ajast murdmata,
Läänemere rannal, saartel,
meie armas Eestimaa.
Sind on hoidnud visa, vapper
sinu rahva töö ja tapper.

2. Sajandeid sa pole näinud
päikest oma lastega.
Siiski kord on täide läinud
sinu lootus, sünnimaa.
Nüüd sa vaba rahvast kannad,
meile loovat rõõmu annad!
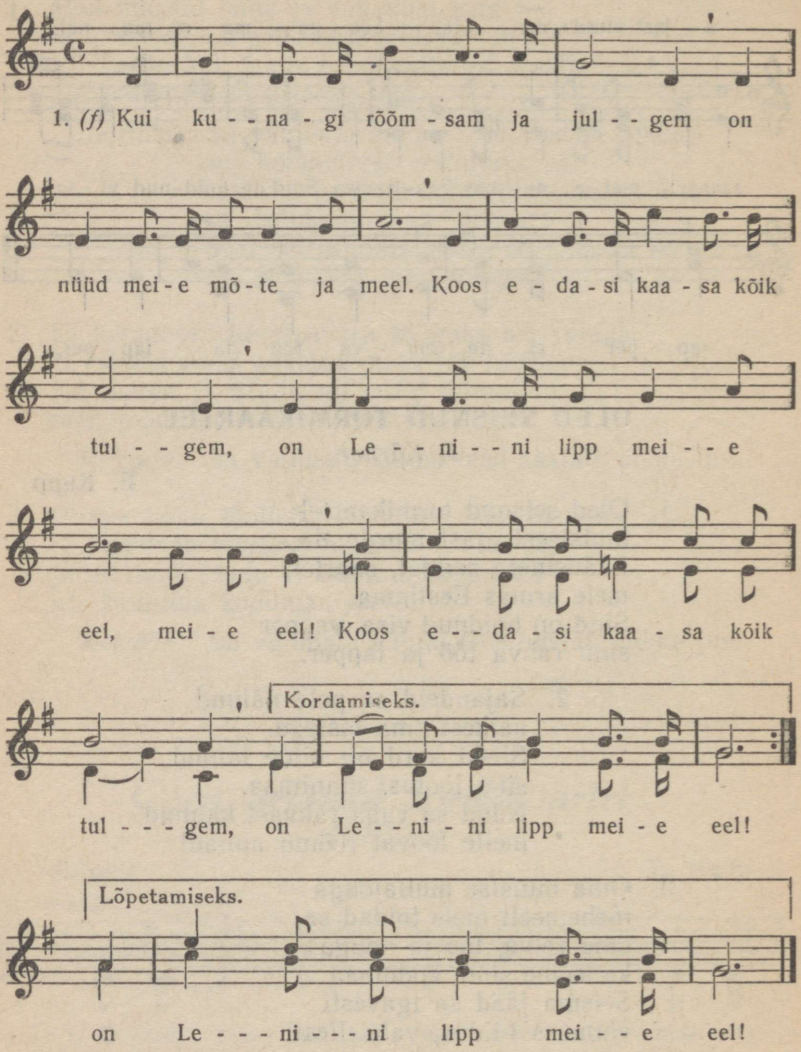
3. Oma muistse mullajõuga
mehemeelt meis toidad sa,
oma relva, töö ja nõuga
kaitseme sind, kodumaa.
Seisma jääd sa igavesti
võimsas Liidus, vaba Eesti.

TRÜ Raamatukogu

Noorte laul

M. Raud

Uljalt **A. Velmet**

NOORTE LAUL

M. Raud

A. Velmet

1. (*f*) Kui kunagi rõõmsam ja julgem
on nüüd meie mõte ja meel.
Koos edasi kaasa kõik tulgem,
on Lenini lipp meie eel,
* meie eel!
Koos edasi kaasa kõik tulgem,
on Lenini lipp meie eel!

2. (*mf*) Ei iialgi päev ole särand
nii heledalt nooruse teil.
Suur stalinlik võitude pärand
on hoida ja kaitseda meil,
* kaitsta meil.
Suur stalinlik võitude pärand
on hoida ja kaitseda meil.

3. (*p*) Aeg kiiresti edasi jõuab,
meis, noortes, on tulevik ees.
Seks isamaa ustavust nõuab
meilt igas me sõnas ja teos,
* sõnas, teos.
Seks isamaa ustavust nõuab
meilt igas me sõnas ja teos.

4. (*mp*) Noor taim kasvab tugevaks tüveks
ja õitest saab viljade tuum.
Nii isamaa õnneks ja hüveks
me südame veri on kuum,
* veri kuum.
Nii isamaa õnneks ja hüveks
me südame veri on kuum.

5. (*f*) Kui kunagi rõõmsam ja julgem
on nüüd meie mõte ja meel.
Koos edasi kaasa kõik tulgem,
on Lenini lipp meie eel,
* meie eel!
Koos edasi kaasa kõik tulgem,
on Lenini lipp meie eel!
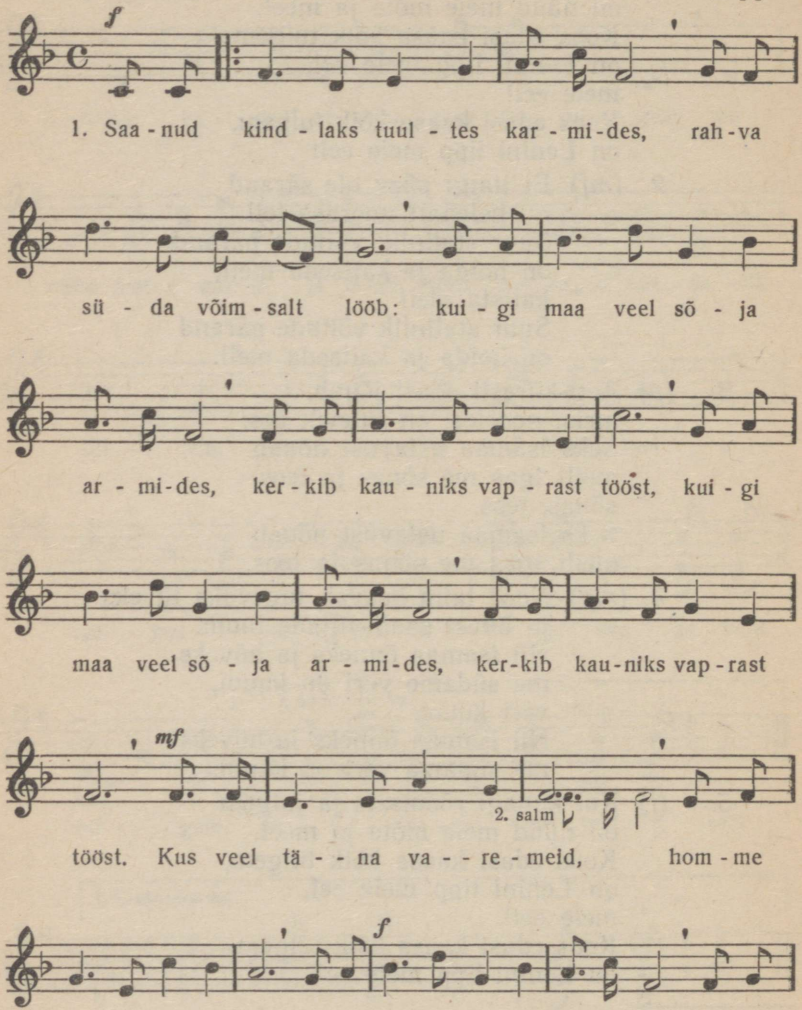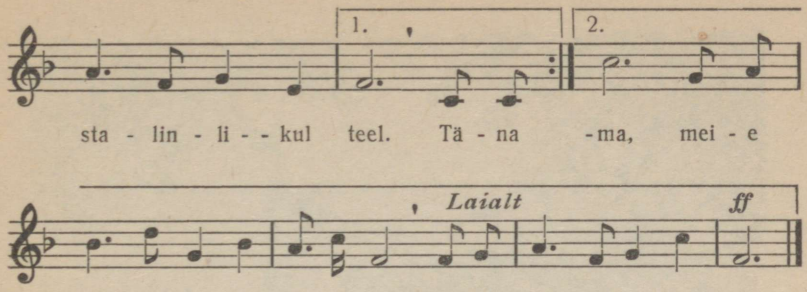
---

*-ga märgitud read laulmiseks teisele häälele.

Tänapäev

P. Rummo

Marsi tempos **E. Kapp**

TÄNAPÄEV

P. Rummo

E. Kapp

1. Saanud kindlaks tuultes karmides,
rahva süda võimsalt lööb:
kuigi maa veel sõja armides,
kerkib kauniks vaprast tööst,
kuigi maa veel sõja armides,
kerkib kauniks vaprast tööst.
Kus veel täna varemeid,
homme kerkimas palee.
Üllas aade juhib kindlalt meid
sirgel stalinlikul teel.

2. Tänapäev meid kindlalt juhatab:
nüüd on kallis iga tund.
Ei nüüd ole aega puhata,
õnnest ainult näha und,
ei nüüd ole aega puhata,
õnnest ainult näha und.
Nõudku palju vaeva alguses
verevermeid kandev maa,
meie tööst pea täies valguses
päike hakkab särama,
meie tööst pea täies valguses
päike hakkab särama.

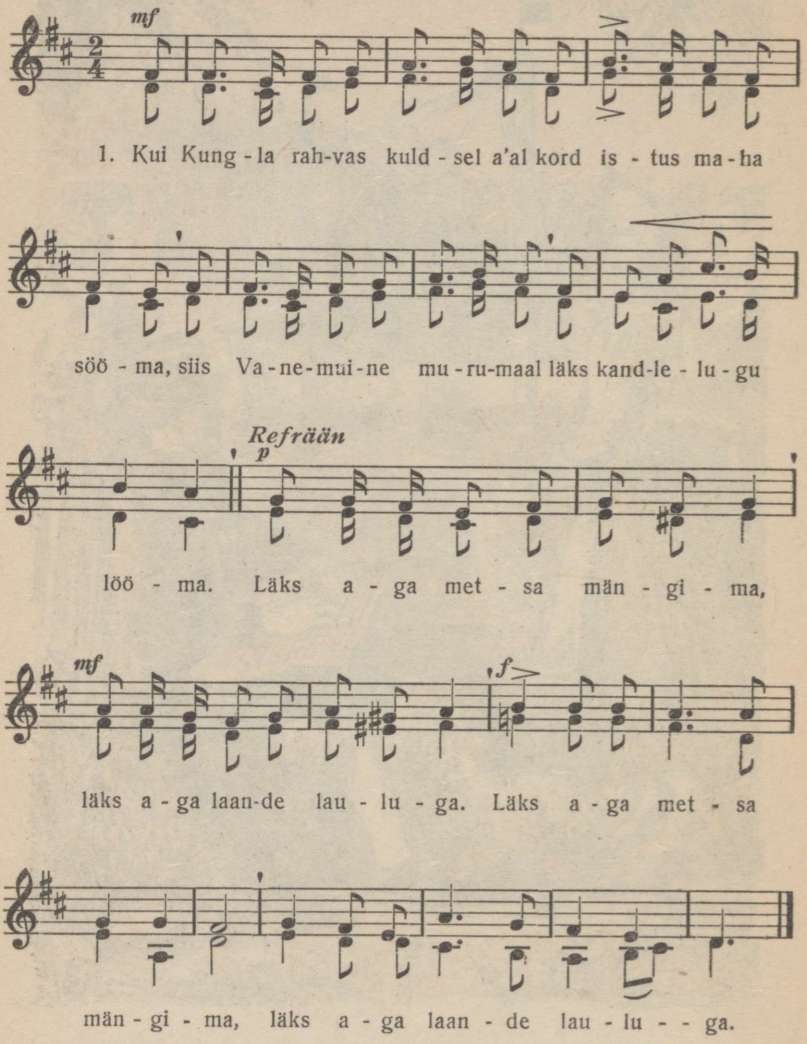

Kui Kungla rahvas kuldsel a'al

Fr. Kuhlbars

Marsi tempos **K. A. Hermann**

KUI KUNGLA RAHVAS KULDSEL A'AL

Fr. Kuhlbars

K. A. Hermann

1. Kui Kungla rahvas kuldsel a'al
kord istus maha sööma,
siis Vanemuine murumaal
läks kandlelugu lööma.

Refrään: Läks aga metsa mängima,
läks aga laande lauluga.
Läks aga metsa mängima,
läks aga laande lauluga.

2. Sealt saivad lind ja lehepuu
ja loomad laululugu;
siis laulis mets ja meresuu
ja eesti rahva sugu.

Refrään: Läks aga metsa mängima jne.

3. Siis kõlas kaunilt lauluviis
ja pärjad pandi pähe,
ja murueide tütreid siis
sai eesti rahvas näha.

Refrään: Läks aga metsa mängima jne.

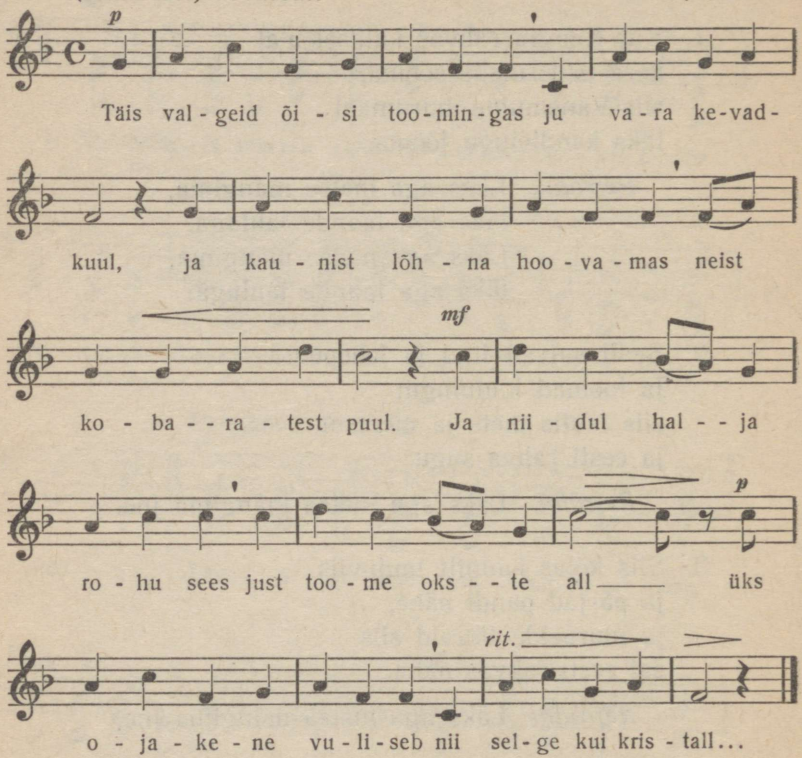
4. Ma laulan mättal mäe peal
ja õhtu hilja õues,
ja Vanemuise kandle hääl,
see põksub minu põues.

Refrään: Läks aga metsa mängima jne.

Kevadel

S. Jessenin

Rahulikult, rõõmsalt **M. Krassev**

KEVADEL

S. Jessenin

M. Krassev

Täis valgeid õisi toomingas
ju vara kevadkuul,
ja kaunist lõhna hoovamas
neist kobaratest puul.
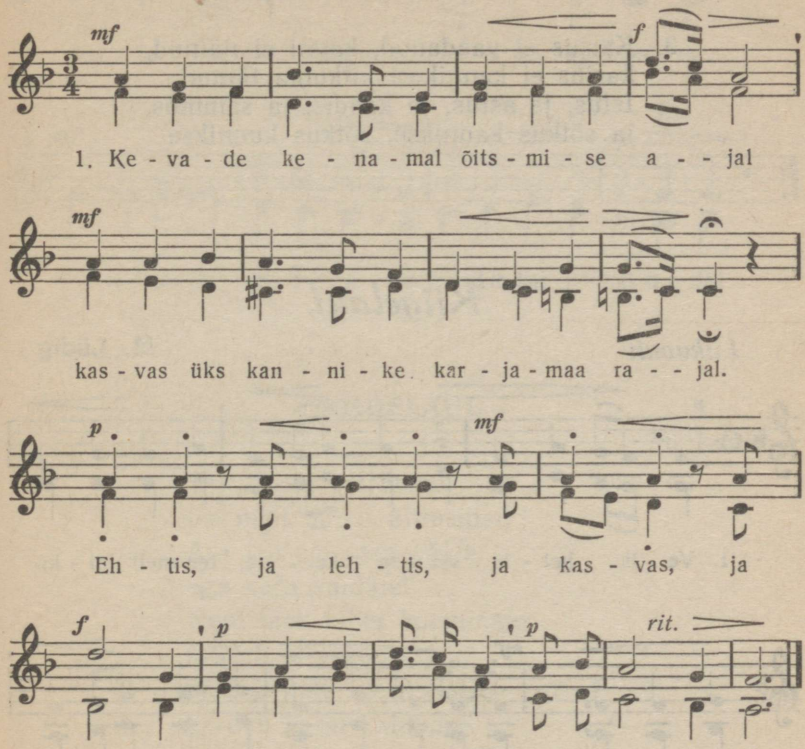
Ja niidul halja rohu sees
just toome okste all
üks ojakene vuliseb
nii selge kui kristall...

Ellerhein

A. Piirikivi

Elavalt

F. Saebelmann

ELLERHEIN

A. Piirikivi

F. Saebelmann
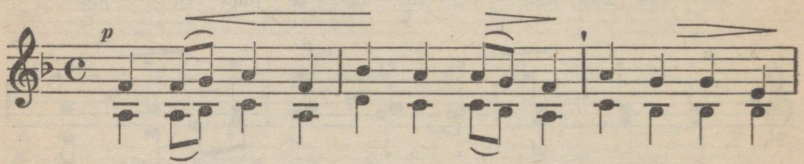
1. Kevade kenamal õitsmise ajal
kasvas üks kannike karjamaa rajal.
Ehtis, ja lehtis, ja kasvas, ja kosus,
ja õitses õrnasti, õitses õrnasti.

2. Kui ta nii õilmitses kaskede varjus,
tuli ta poole üks lammaste karjus.
Oli nii lahke, ja lõbus, ja armas,
nii lahke karjane, lahke karjane.
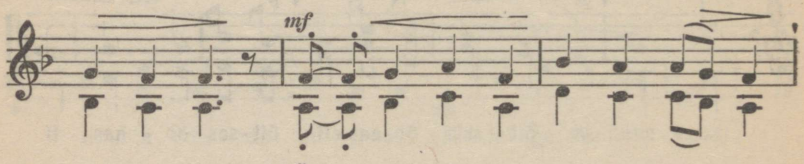
3. Karjus ei vaadanud, kanni ei näinud,
karjus ei kannikest kitkuma läinud.
Istus, ja astus, ja kõndis, ja sammus,
ja sõtkus kannikse, sõtkus kannikse.

Kiigelaul
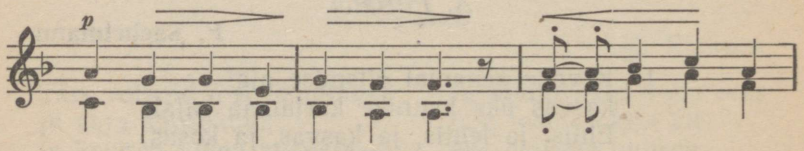
Liikuvalt **M. Lüdig**
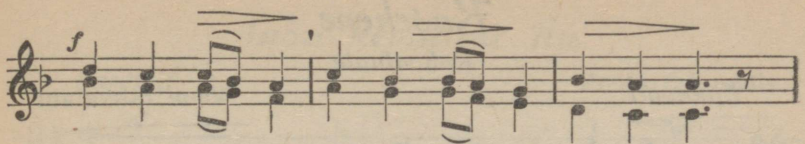

1. Ve - li, hel - la vel - le - ke - ne, tee meil' kii - ku
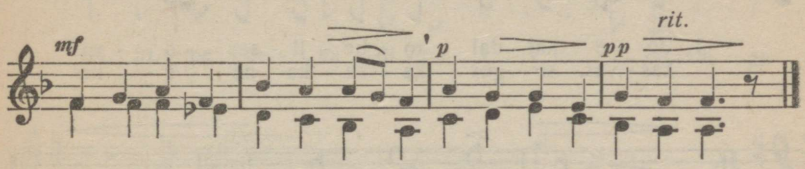

kii - tus - mail'! Ä - ra tee o - ja ot - sa pää - le,

e - ga ka - ju kal - da - le! Nei - u läeb kii - ku

KIIGELAUL

M. Lüdig
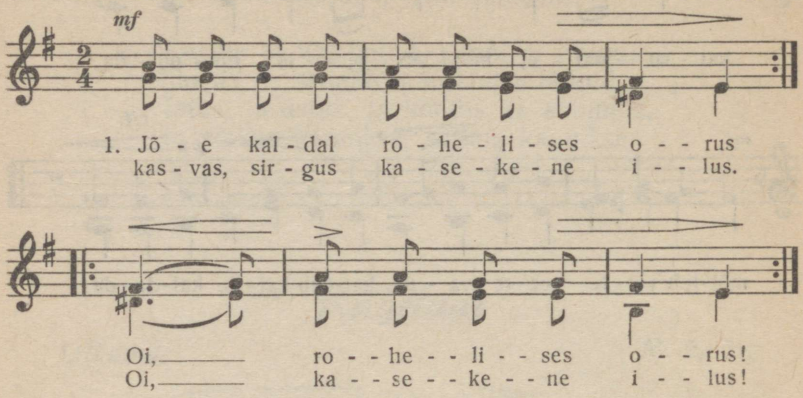
1. Veli, hella vellekene,
tee meil' kiiku kiitusmail'!
Ära tee oja otsa pääle,
ega kaju kaldale!
Neiu läeb kiiku katsumaie,
mõtleb ojja uppuda,
mõtleb vette veerevada,
kardab kajju kalduda.

2. Kiigu, kiigu kõrge'elle,
üle õrre, päälta part!
Üle vastse varude,
üle tamme tarude!
Mis säält kõrgelt, kõrgelt näisse?
Näisse kolme uibukest,
igan oksan oma ubin,
igan ladvan laululind.

Kasekene

Rahvaluule

Liikuvalt **Vene rahvalaul**

KASEKENE

Vene rahvalaul

1. Jõe kaldal rohelises orus
kasvas, sirgus kasekene ilus.
Oi, rohelises orus!
Oi, kasekene ilus!

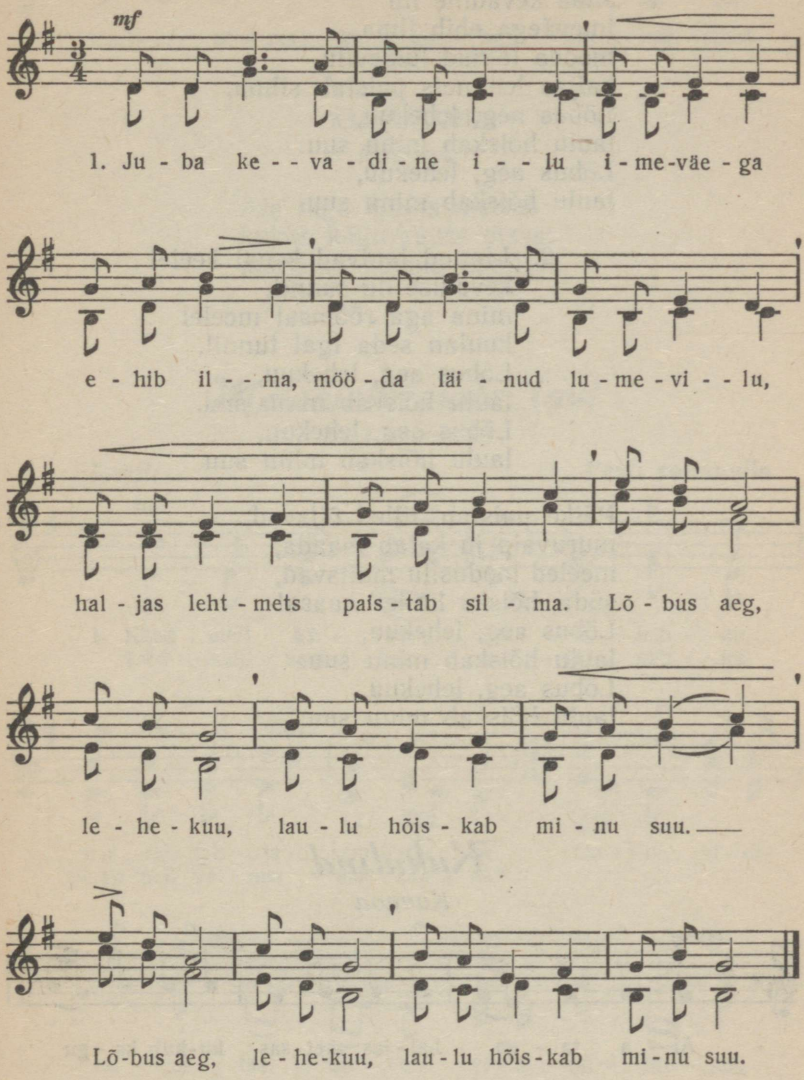
2. Sirgus kask ja külastajat ootas,
igatsedes küla poole vaatas.
Oi, külastajat ootas!
Oi, küla poole vaatas!

3. Maha raiun kasekese valge,
koju kannan sületäie halge.
Oi, kasekese valge!
Oi, sületäie halge!

4. Vennale teen vilespilli vitsast,
onule teen kannelpilli oksast.
Oi, vilespilli vitsast!
Oi, kannelpilli oksast!

Juba kevadine ilu

Parajalt **Poola rahvaviis**

JUBA KEVADINE ILU

Poola rahvaviis

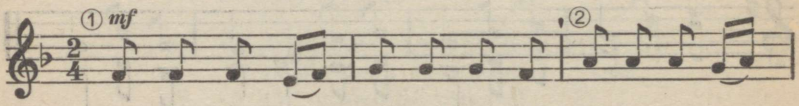
1. Juba kevadine ilu
imeväega ehib ilma,
mööda läinud lumevilu,
haljas lehtmets paistab silma.
Lõbus aeg, lehekuu,
laulu hõiskab minu suu.
Lõbus aeg, lehekuu,
laulu hõiskab minu suu.

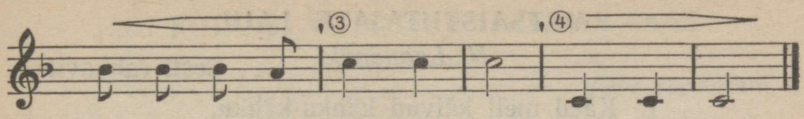
2. Linnud laulvad kenal keelel
kevadise ilu sunnil,
mina aga rõõmsal meelel
kuulan seda igal tunnil.
Lõbus aeg, lehekuu,
laulu hõiskab minu suu.
Lõbus aeg, lehekuu,
laulu hõiskab minu suu.

3. Päike paistab, lilled õitsvad,
muruvaip ju katab maada,
meeled loodusilu maitsvad,
süda, hõiska lindel' kaasa!
Lõbus aeg, lehekuu,
laulu hõiskab minu suu.
Lõbus aeg, lehekuu,
laulu hõiskab minu suu.

Kukulind

Kaanon

KUKULIND
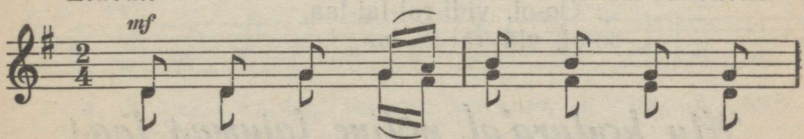
Kaanon

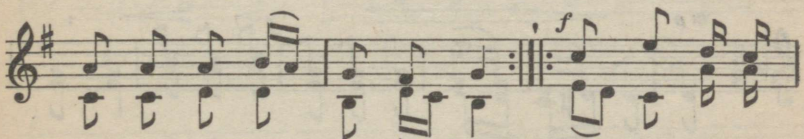
Aia taga haljas metsas
kukub kägu kuuse otsas;
kukulind kutsub mind.

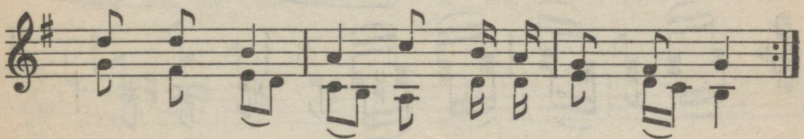
Metsaistutajate laul

N. Laanepõld

Elavalt **Eesti rahvaviis**

METSAISTUTAJATE LAUL

N. Laanepõld

Eesti rahvaviis

1. Käed meil käivad kähku-kähku,
marsitaktis sammume,
vald meid vaatku, küla nähku,
plaan meil valmis ammune.
:,: Oo-oi, vidi-ral-lal-laa,
oo-oi, vidi-ral-lal-laa. :,:

2. Lähme, lähme ridastikku,
lööme laulud kajama,
lähme laane kännustikku
puude ridu rajama.
:,: Oo-oi, vidi-ral-lal-laa,
oo-oi, vidi-ral-lal-laa. :,:
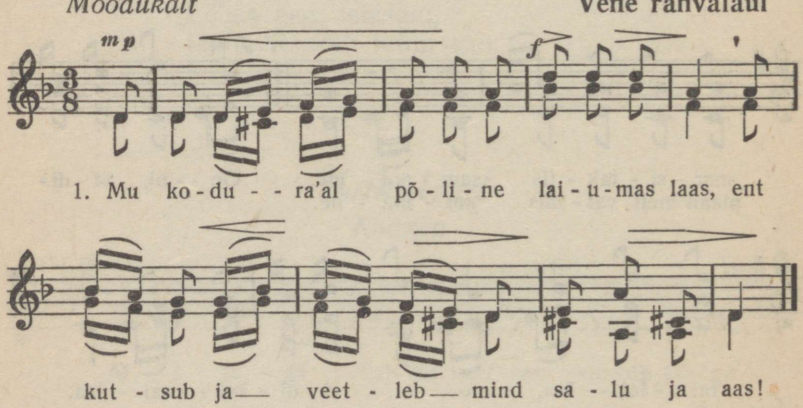
3. Männitaimil õrnad juured,
kasvud nõtked võrsuvad,
aga ükskord palgid suured
laanes nendest kõrguvad.
:,: Oo-oi, vidi-ral-lal-laa,
oo-oi, vidi-ral-lal-laa. :,:

Mu kodura'al põline laiumas laas

Rahvaluule

Mõõdukalt

Vene rahvalaul

MU KODURA'AL PÕLINE LAIUMAS LAAS

Rahvaluule

Vene rahvaviisi

1. Mu kodura'al põline laiumas laas,
ent kutsub ja veetleb mind salu ja aas!

2. Kuis vallutab igatsev ööbiku hääl,
kuis sätendab pärleina ojake sääl!

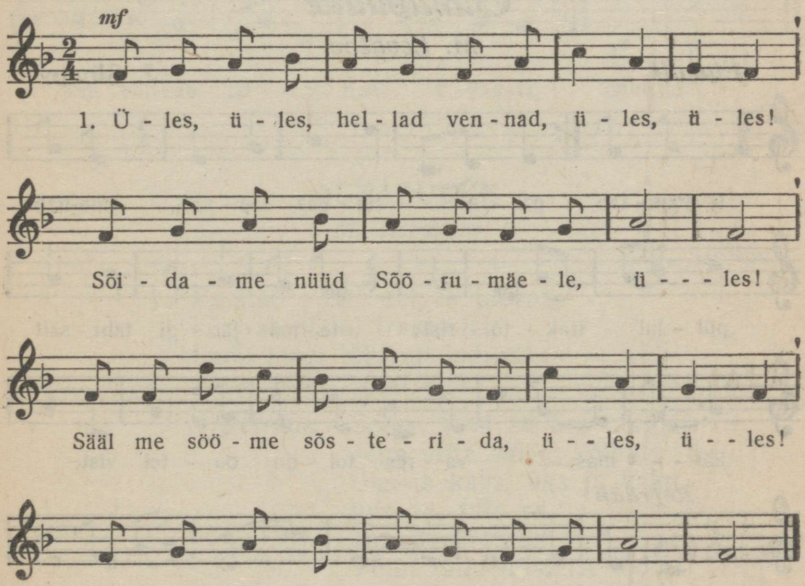
3. Too salu ja aas sääl, kus mägised teed,
kus voogavad kaldale vahused veed!

Üles, üles, hellad vennad!

Rahvaluule

Elavalt

Eesti rahvalaul

ÜLES, ÜLES, HELLAD VENNAD!

Rahvaluule

Eesti rahvalaul
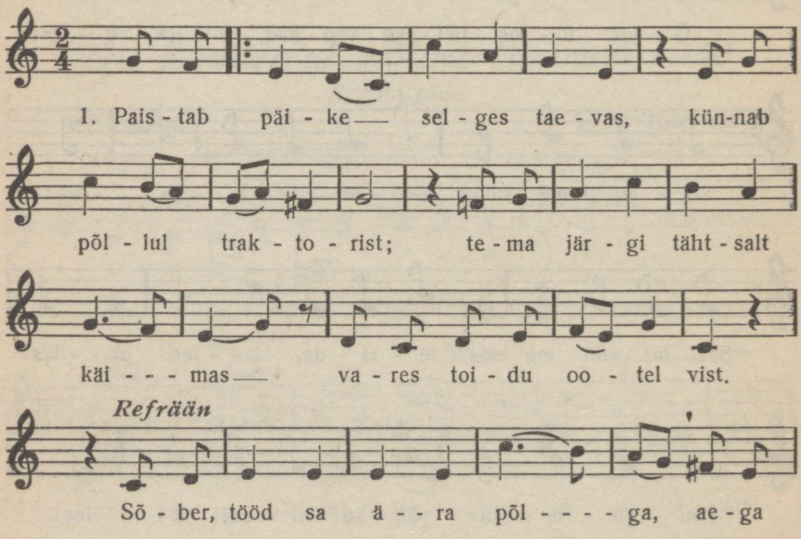
1. Üles, üles, hellad vennad,
üles, üles!
Sõidame nüüd Sõõrumäele, üles!
Sääl me sööme sõsterida,
üles, üles!
Paugutame pähkelida, üles!

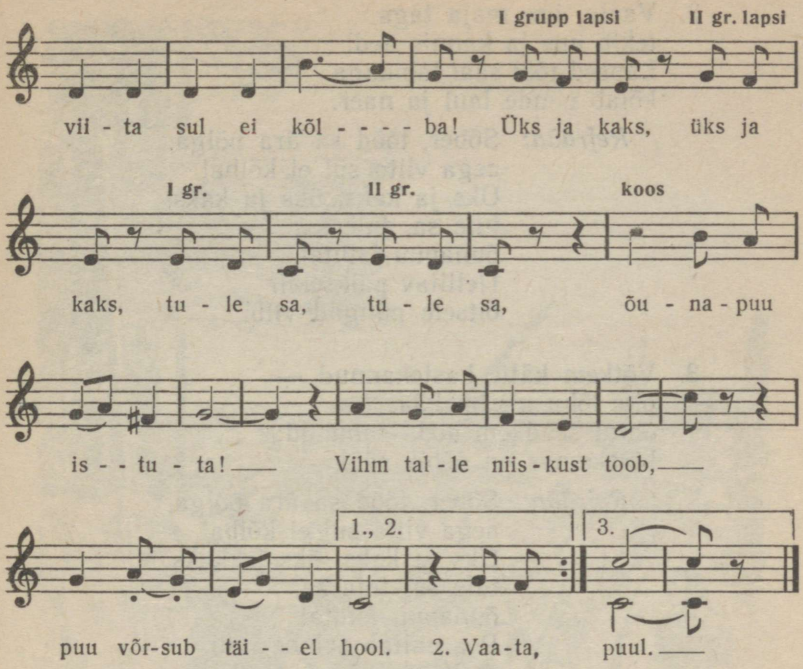
2. Sääl me rõõmu rõkatame,
üles, üles!
Laulu lahket laksutame, üles!
Sääl me meeled mesitsemas,
üles, üles!
Südamed sääl sütinemas, üles!

Õunapuuke

M. Levašov

Elavalt **J. Slonov**

ÕUNAPUUKE

M. Levašov

J. Slonov

1. Paistab päike selges taevas,
künnab põllul traktorist;
tema järgi tähtsalt käimas
vares toidu ootel vist.

Refrään: Sõber, tööd sa ära põlga,
aega viita sul ei kõlba!
Üks ja kaks, üks ja kaks,
tule sa, tule sa,
õunapuu istuta!
Vihm talle niiskust toob,
puu võrsub täiel hool.

2. Vaata, iga maja taga
tekib uus ja kaunis aed!
Lapsed tööl sääl labidaga,
kõlab nende laul ja naer.

Refrään: Sõber, tööd sa ära põlga,
aega viita sul ei kõlba!
Üks ja kaks, üks ja kaks,
tule sa, tule sa,
õunapuu istuta!
Hellitav päiksekiir
õitsele pungad viib.

3. Võtkem kätte kastekannud —
õite lõhn nii imehää;
õhtul seadkem aeda sammud:
hõiskamas on ööbik sääl.

Refrään: Sõber, tööd sa ära põlga,
aega viita sul ei kõlba!
Üks ja kaks, üks ja kaks,
tule sa, tule sa,
õunapuu istuta!
Pea paitab pehme tuul
maitsvaid õunu puul.
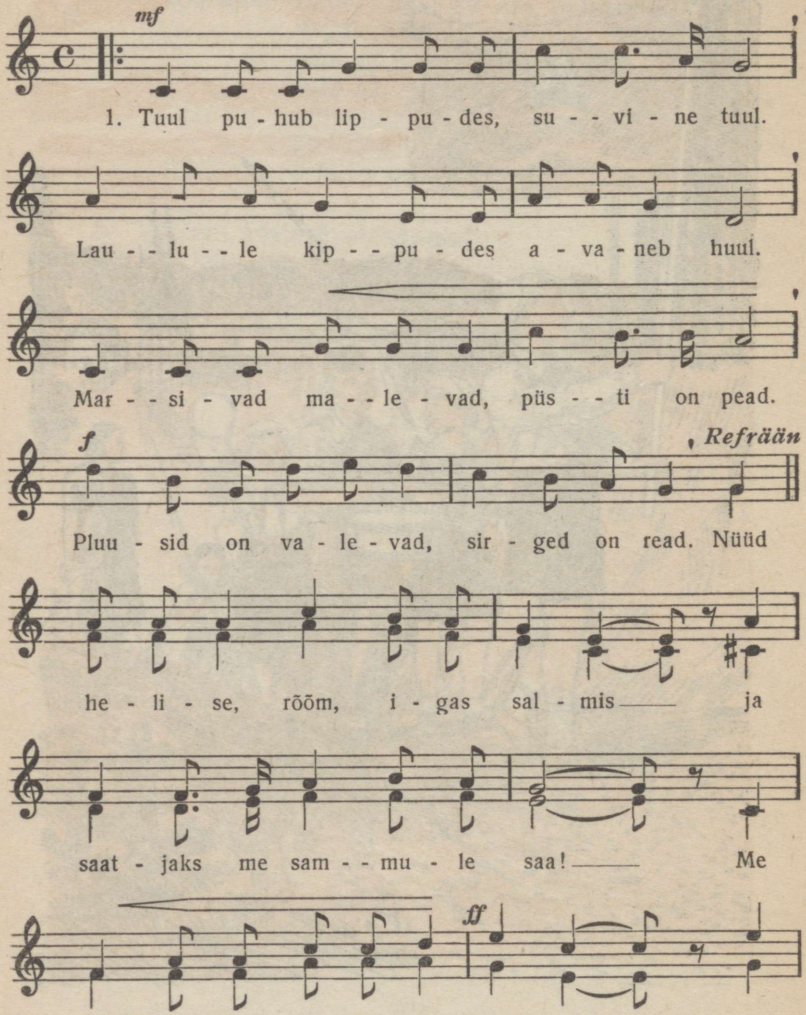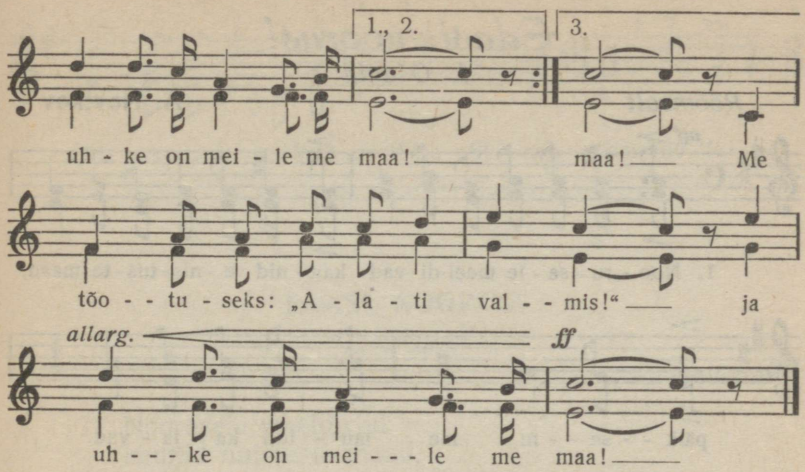

Pioneeride marss

R. Parve

Hoogsas marsi rütmis **B. Kõrver**

PIONEERIDE MARSS

R. Parve

B. Kõrver

1. Tuul puhub lippudes, suvine tuul.
Laulule kippudes avaneb huul.
Marsivad malevad, püsti on pead.
Pluusid on valevad, sirged on read.

Refrään: Nüüd helise, rõõm, igas salmis
ja saatjaks me sammule saa!
Me tõotuseks: „Alati valmis!"
ja uhke on meile me maa!

2. Oodanud ammu me päeva, mis ees —
rongkäigus sammume, ülev on meel.
Rahvale elada olgu me püüd,
sellest las helada laulud meil nüüd.

Refrään: Nüüd helise, rõõm, igas salmis jne.
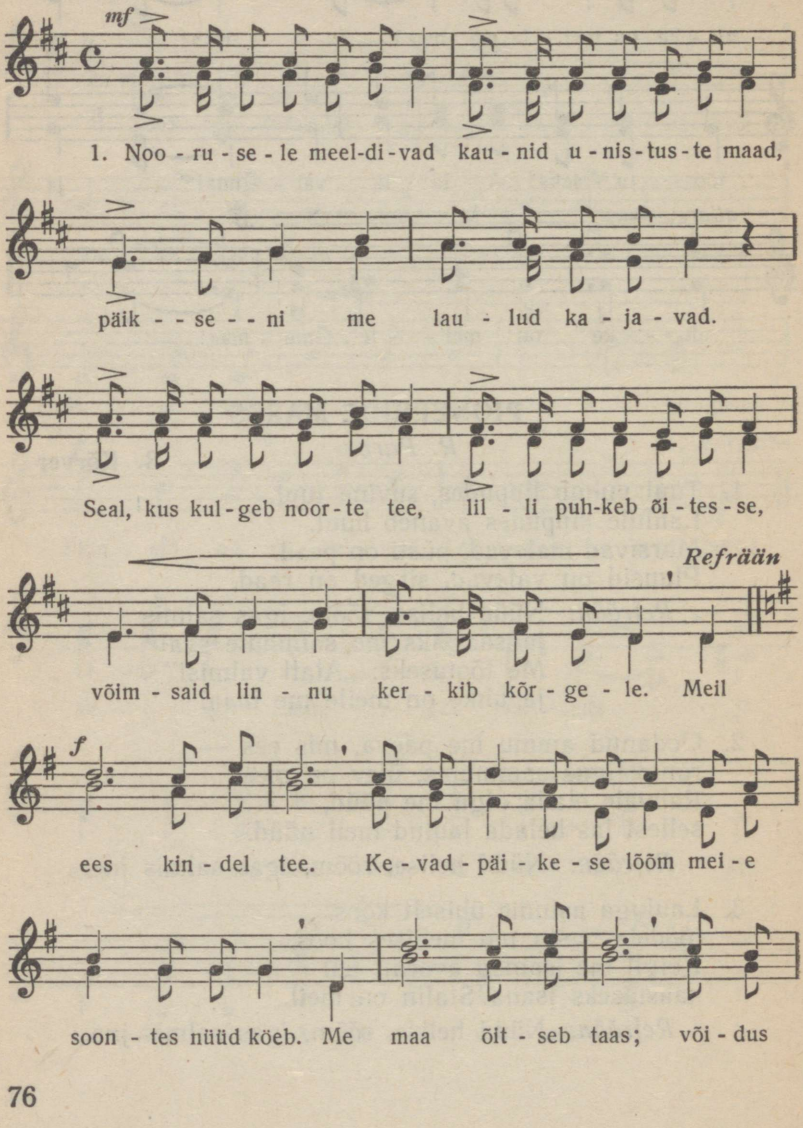
3. Lauluga astume ühiselt koos
töödele vastu me mehises hoos.
Kõigil me isamaa avarail teil
kaaslaseks isana Stalin on meil.

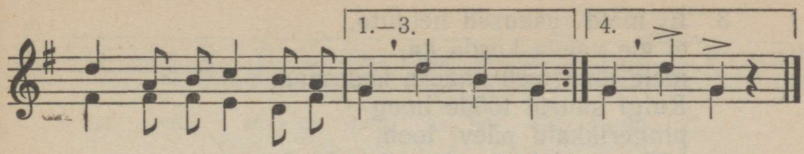
Refrään: Nüüd helise, rõõm, igas salmis jne.

Edasi, noorus!

L. Ošanin

Rõõmsalt **A. Novikov**

võim-saks ja tar-mu-kaks saand me tii - vad. väed. Töö - le!

EDASI, NOORUS!

L. Ošanin

A. Novikov

1. Noorusele meeldivad
kaunid unistuste maad,
päikseni me laulud kajavad.
Seal, kus kulgeb noorte tee,
lilli puhkeb õitesse,
võimsaid linnu kerkib kõrgele.

Refrään: Meil ees kindel tee.
Kevadpäikese lõõm
meie soontes nüüd köeb.
Me maa õitseb taas;
võidus võimsaks ja tarmukaks saand
me tiivad.

2. Sõber, ära seisata,
aega ära viida sa —
ootab käte töökust kodumaa.
Sooritagem suuri töid,
et siis uhke olla võib
meie võimsa riigi iga hõim!

Refrään: Meil ees kindel tee.
Kevadpäikese lõõm
meie soontes nüüd köeb.
Las näeb iga päev,
kuidas kaunimalt õitsele läeb
me kodu.

3. Ei meid raskused heiduta,
ei me vaeva karda ka,
meie jõud teeb uhkeks kodumaa.
Kuigi suurte tööde hoog
pingerikkaid päevi loob,
kõike suudab noorte ind ja hool.

Refrään: Meil ees kindel tee.
Kevadpäikese lõõm
meie soontes nüüd köeb.
Me hüüd ja me püüd:
Sulle ustavalt järgneda nüüd,
me Stalin!

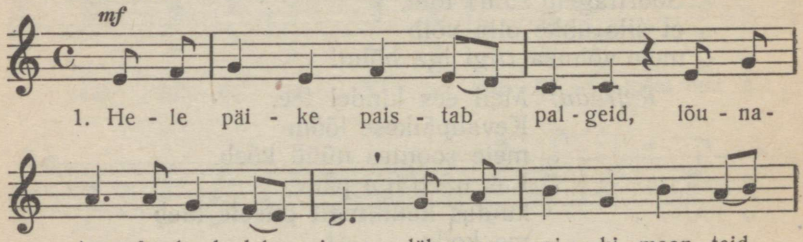
4. Sõprus liitnud meie read,
sihti igaüks meist teab,
nii meid edu kindel ootab pea.
Noorusele meeldivad
kaunid unistuste maad,
päikseni me laulud kajavad.

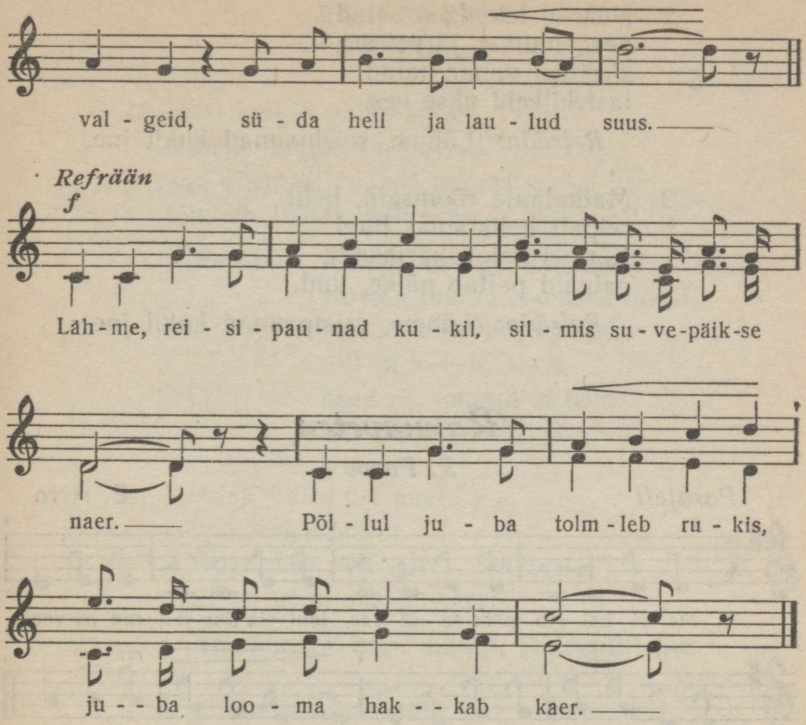
Refrään: Meil ees kindel tee.
Kevadpäikese lõõm
meie soontes nüüd köeb.
Kui järg meie käes,
valmis võitluseks, tööks on me väed.
Tööle!

Matkalaul

P. Rummo

Lõbusalt **L. Tauts**

MATKALAUL

P. Rummo

L. Tauts

1. Hele päike paistab palgeid,
lõunatuules lendleb juus;
lähme piki maanteid valgeid,
süda hell ja laulud suus.

Refrään: Lähme, reisipaunad kukil,
silmis suvepäikse naer.
Põllul juba tolmleb rukis,
juba looma hakkab kaer.

2. Nukrad leinakase-salud
peegeldumas järvevees;
sirelites vanad talud,
lastekilkeid ukse ees.

Refrään: Lähme, reisipaunad kukil jne.

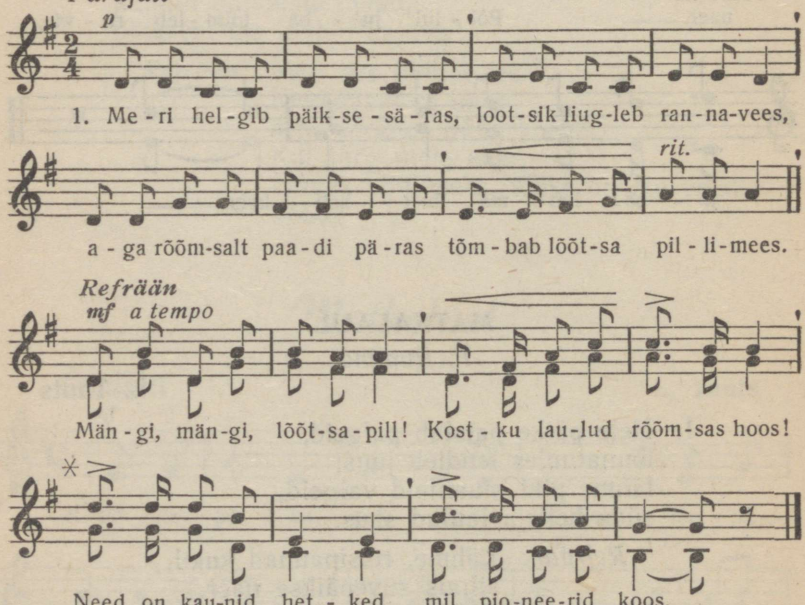
3. Matkalaule rõõmsaid, helli
reipalt helistamas huul.
Kõrvus kajab karjakelli,
palgeid paitab päike, tuul.

Refrään: Lähme, reisipaunad kukil jne.

Rannavetes

R. Parve

Parajalt **E. Arro**

* Korrata lõpetamisel.

RANNAVETES

R. Parve

E. Arro

1. Meri helgib päiksesäras,
lootsik liugleb rannavees,
aga rõõmsalt paadi päras
tõmbab lõõtsa pillimees.

Refrään: Mängi, mängi, lõõtsapill!
Kostku laulud rõõmsas hoos!
Need on kaunid hetked,
mil pioneerid koos,
need on kaunid hetked,
mil pioneerid koos.

2. Saadab üha uusi paate
veteteele kaldaveer.
Püüdke, kas neil' järel' saate —
meil on sõudjaks pioneer!

Refrään: Mängi, mängi, lõõtsapill! jne.

3. Üle vete mõõtmatute
laiub sinav taevakaar,
sõuab kindlalt teistest ette
kõige sitkem kätepaar.

Refrään: Mängi, mängi, lõõtsapill! jne.

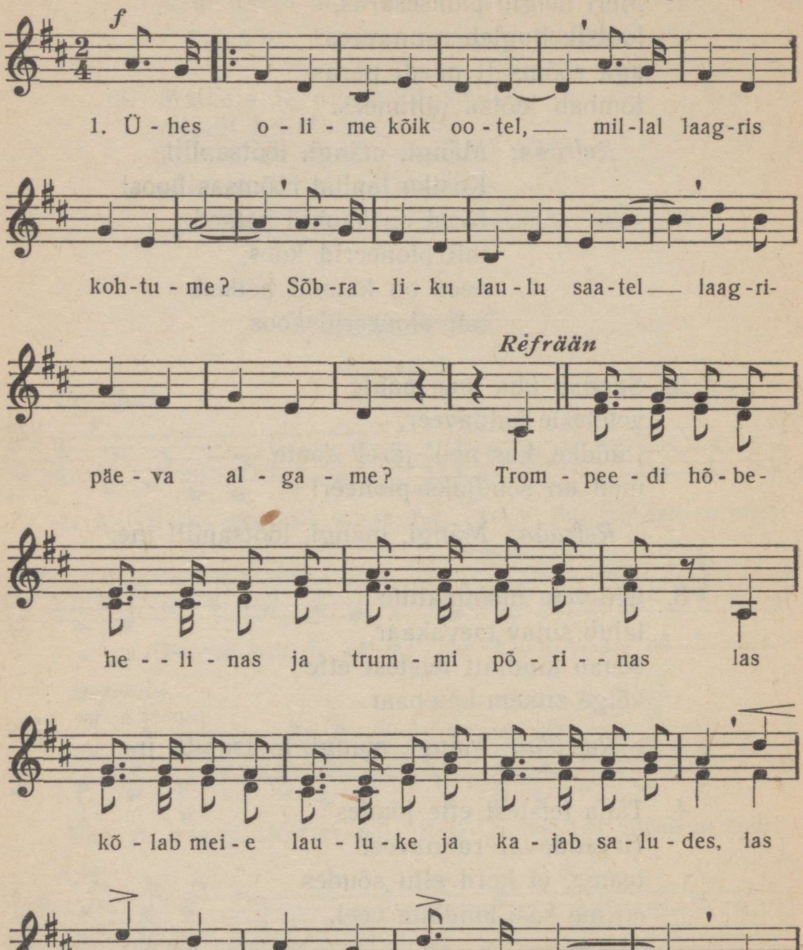
4. Täna teistest ette jõudes
virvendaval rannaveel
teame, et kord ellu sõudes
on me käsi kindlam veel.
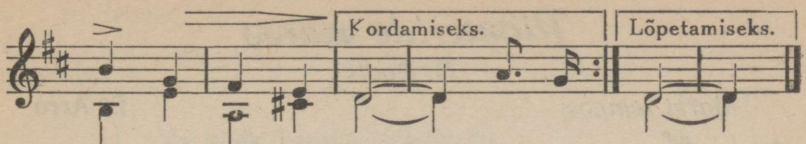
Refrään: Mängi, mängi, lõõtsapill! jne.

Laul pioneeride laagrist

E. Valina

Elavalt **P. Kupreišvili**

LAUL PIONEERIDE LAAGRIST

E. Valina

P. Kuprelšvili

1. Ühes olime kõik ootel,
millal laagris kohtume?
Sõbraliku laulu saatel
laagripäeva algame?

Refrään: Trompeedi hõbehelinas
ja trummi põrinas
:,: las kõlab meie lauluke
ja kajab saludes! :,:

2. Kutsub sarv meid väljakule —
juurde sammu — sirgeks read!
Hommikvõimlemiseks väle
pioneer end valmis seab.

Refrään: Trompeedi hõbehelinas jne.

3. Ei me kaota ainsat hetke:
mööda aasu avaraid.
Maasikmäele teeme retke,
külastame orumaid.

Refrään: Trompeedi hõbehelinas jne.

4. Mardikaid ja mesilasi
haruldasi püüame:
eksemplare oivalisi
koolikogul' hoiame.

Refrään: Trompeedi hõbehelinas jne.

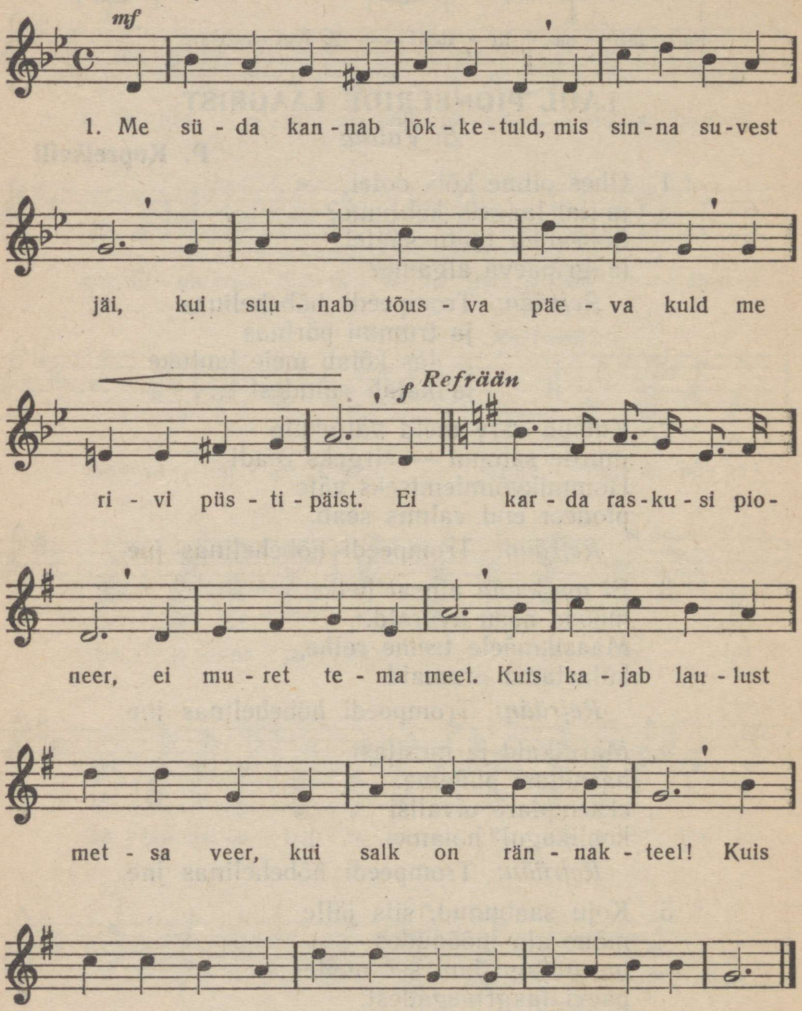
5. Koju saabunud, siis jälle
mõne aja möödudes
meenutagu laul see meile
päevi laagriaegadest.

Refrään: Trompeedi hõbehelinas jne.

Pioneeride marss

O. Roots

Marsi tempos **E. Arro**

PIONEERIDE MARSS

O. Roots

E. Arro

1. Me süda kannab lõkketuld,
mis sinna suvest jäi,
kui suunab tõusva päeva kuld
me rivi püstipäist.

Refrään: Ei karda raskusi pioneer,
ei muret tema meel.
Kuis kajab laulust metsa veer,
kui salk on rännakteel!
Kuis kajab laulust metsa veer,
kui salk on rännakteel!

2. Me õppe-edu hoidku hool
ja hinded olgu head,
sest meile armsaks saanud kool
tee ellu looma peab.

Refrään: Ei karda raskusi pioneer jne.

3. Nii abivalmilt igal pool
töötahet hoidkem aus,
ja ikka rõõmsa tuju toob
me käike saatev laul.
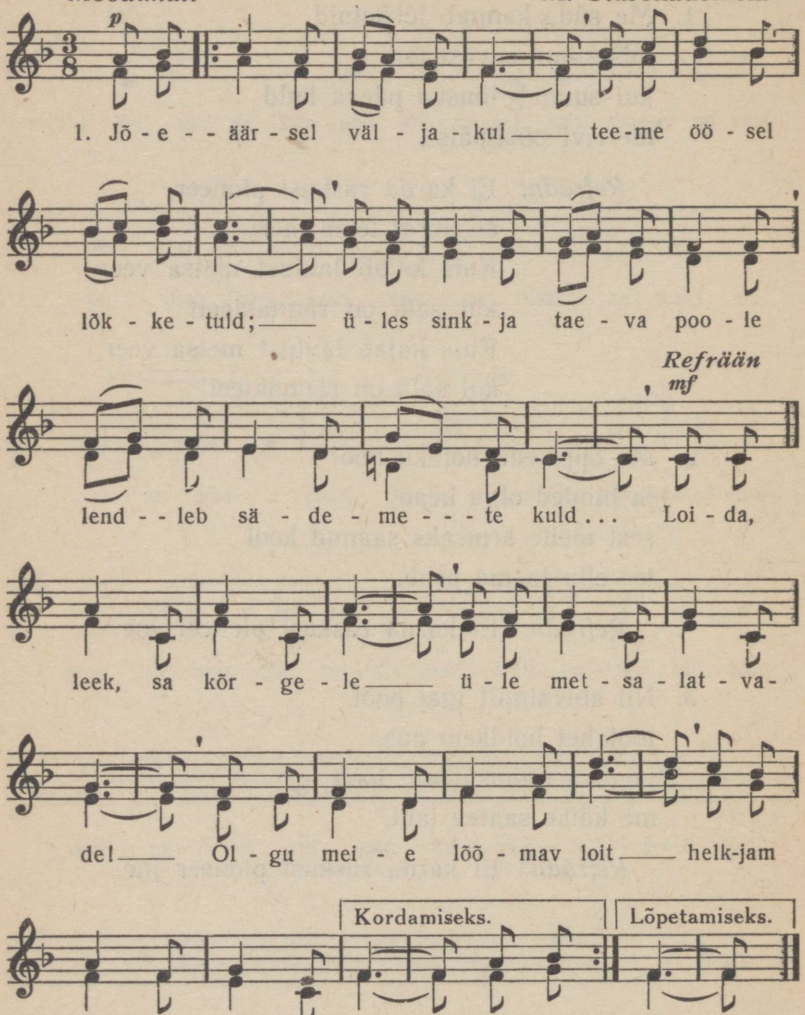
Refrään: Ei karda raskusi pioneer jne.

Lõkke ääres

S. Ostrov

Mõõdukalt

M. Starokadomski

LÕKKE ÄÄRES

S. Ostrov

M. Starokadomski

1. Jõeäärsel väljakul
teeme öösel lõkketuld;
üles sinkja taeva poole
lendleb sädemete kuld ...

Refrään: Loida, leek, sa kõrgele
üle metsalatvade!
Olgu meie lõõmav loit
helkjam veel kui tõusev koit!

2. Tore lõkkeid süüdata,
tule paistel hullata!
Küpseb kartul kuumas tuhas,
kastest helgib mets ja maa.

Refrään: Loida, leek, sa kõrgele jne.

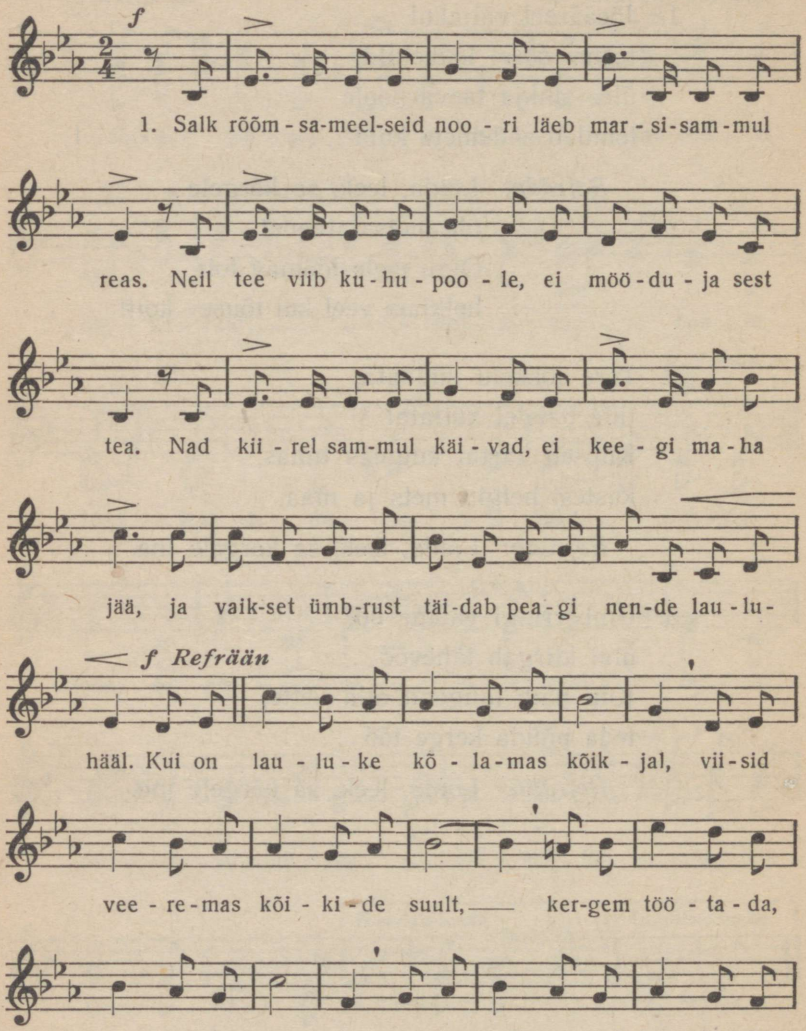
3. Ümberringi vaikne öö,
ülal kiirgab tähevöö ...
Kuu näib langend alla vette,
teda püüda kerge töö ...
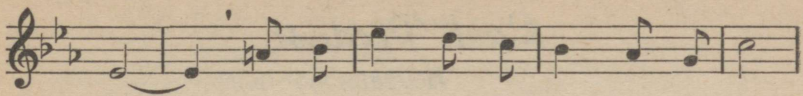
Refrään: Loida, leek, sa kõrgele jne.

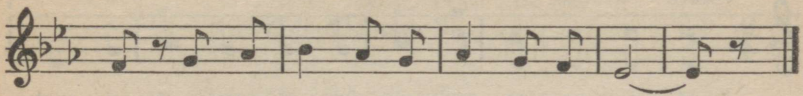
Rõõmus salk

S. Mihhalkov

Lõbusalt **M. Blanter**

RÕÕMUS SALK

S. Mihhalkov

M. Blanter

1. Salk rõõmsameelseid noori läeb marsisammul reas.
Neil tee viib kuhupoole, ei mööduja sest tea.
Nad kiirel sammul käivad, ei keegi maha jää,
ja vaikset ümbrust täidab peagi nende lauluhääl.

Refrään: Kui on lauluke kõlamas kõikjal,
viisid veeremas kõikide suult,
kergem töötada, elada, võita,
seista kindlalt kesk tuisku ja tuult.
Kergem töötada, elada, võita,
seista kindlalt kesk tuisku ja tuult.

2. Viib sinijärve äärde nüüd salgakese tee.
Seal päike paitab sääri ja helgib üle vee.
Kas tõesti keegi leiab maailmas sõpru veel,
kes nõnda ühte hoiduksid kui salgakene see.
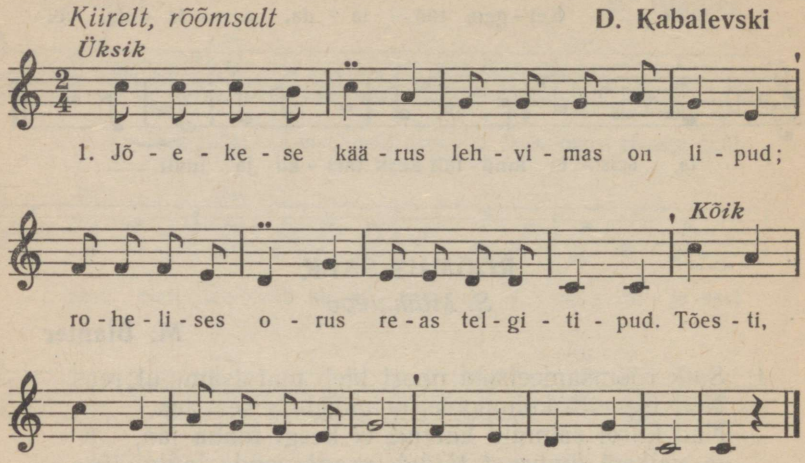
Refrään: Kui on lauluke kõlamas kõikjal jne.

3. Need sõbrad meelt ei heida, kui raskusi on teel,
üks kõigi eest siin seisab, kõik valvel ühe eest.
Ja kuigi mõnel juhtub teel vääratama samm,
ta kiirelt tõttab järele ja jälle kõlab laul:

Refrään: Kui on lauluke kõlamas kõikjal jne.

Laul Peedust

H. Gal

LAUL PEEDUST

H. Gal

D. Kabalevski

1. Jõekese käärus
lehvimas on lipud;
rohelises orus
reas telgitipud.

Tõesti, tõesti, ülitore see,
pioneerilaager!

2. Äratus kui läbi,
kähku väljakule!
Kõik on koos — oh häbi,
Peedu puudub jälle!

Tõesti, tõesti, pole ilus see —
Peedu puudub jälle!

3. Kõik on juba korras; nii —
ootame signaali.
Peedu voodis seljali
vahib „laemaali".

Tõesti, tõesti, pole ilus see —
vahib „laemaali".

4. Oo, kuis jões on tore:
kogu laagripere
päevitamas selga —
külma vett ei pelga.

Tõesti, tõesti, ülitore see —
külma vett ei pelga.

5. Ainult Peedu kurdab:
„Vees võib saada kõha!
Ujuda ma kardan —
pesta end ei taha!"

Tõesti, tõesti, pole ilus see —
„Pesta end ei taha!"

6. Leidub teilgi (meilgi) salgas
Peedukene hulgas.
Laulukese selle
pühendame talle!

Tõesti, tõesti, ülitore see —
pühendame talle!

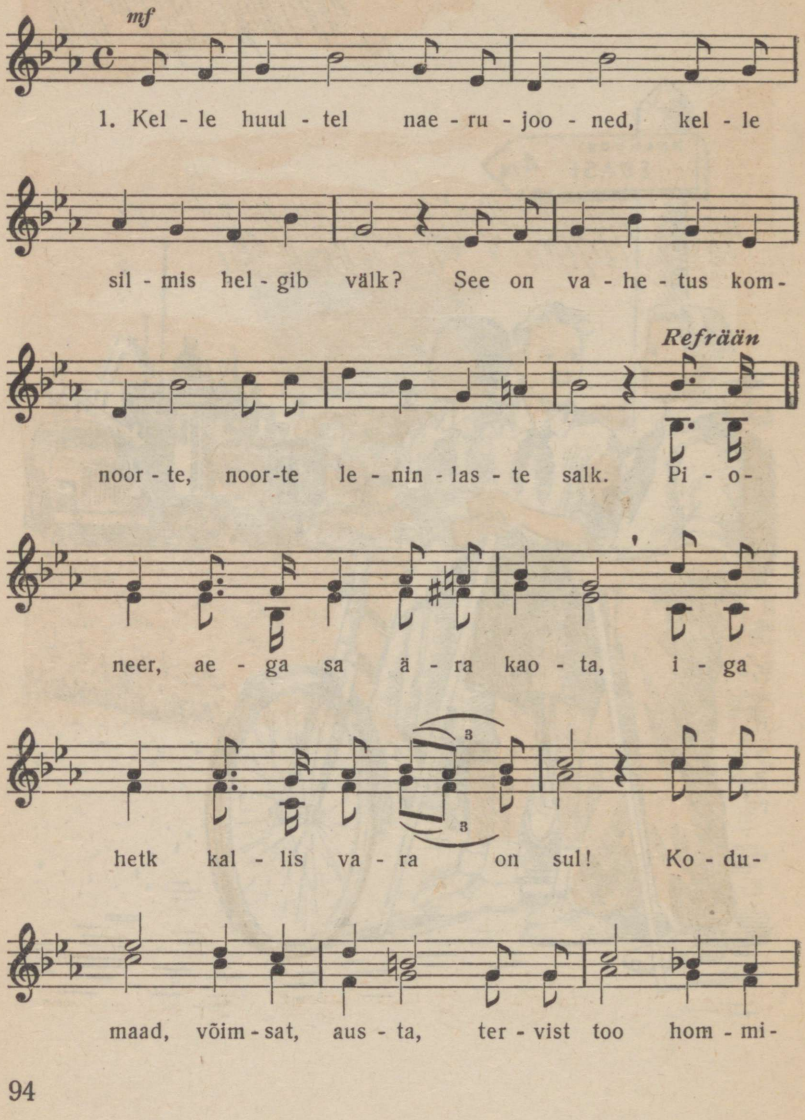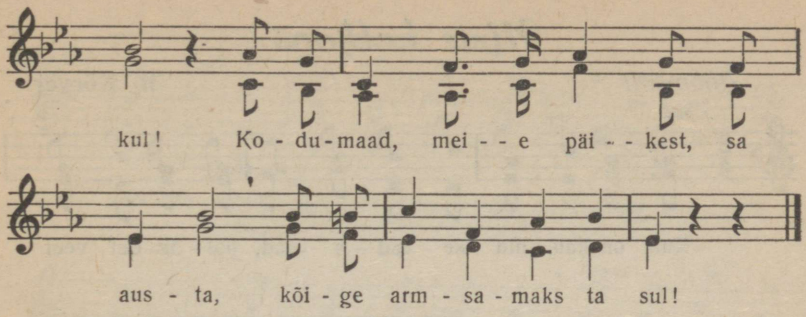

KOLHOOS
EDASI 4KM

Pioneeride marss

L. Ošanin

Rõõmsalt **M. Fradkin**

PIONEERIDE MARSS

L. Ošanin

M. Fradkin

1. Kelle huultel naerujooned,
kelle silmis helgib välk?
See on vahetus komnoorte,
noorte leninlaste salk.
Refrään: Pioneer, aega sa ära kaota,
iga hetk kallis vara on sul!
Kodumaad, võimsat, austa,
tervist too hommikul!
Kodumaad, meie päikest, sa austa,
kõige armsamaks ta sul!
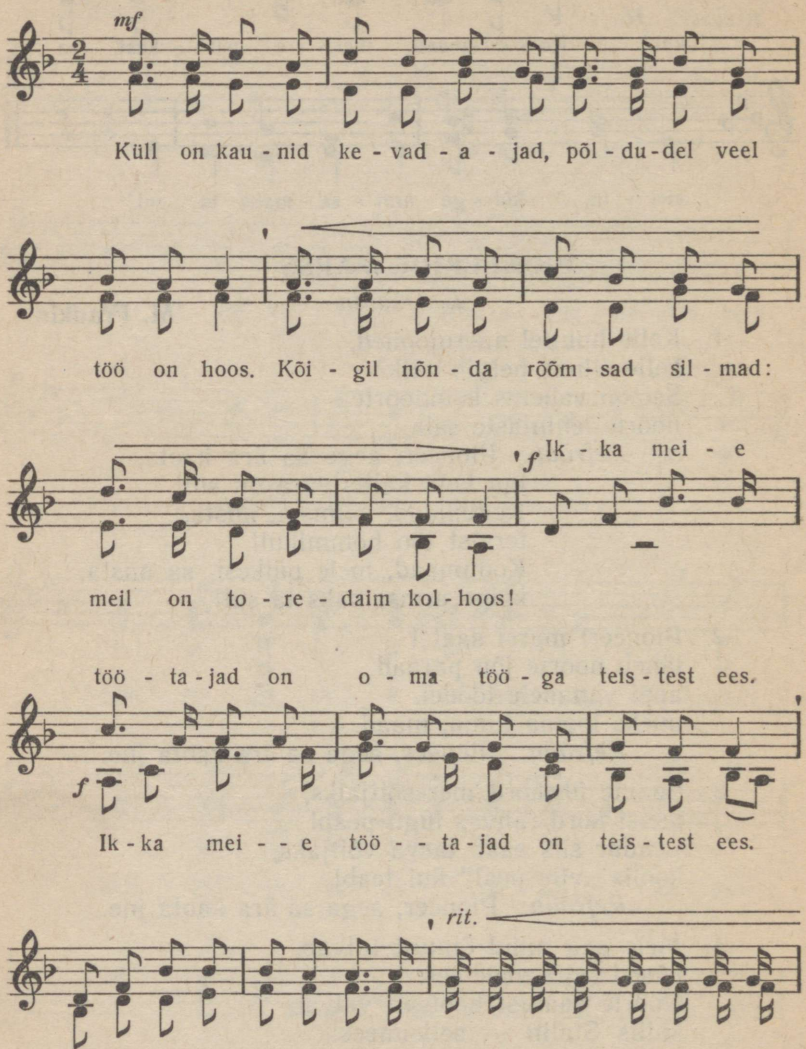
2. Pioneeri marsi saatel
läheb noorte jõu paraad,
'appi vanadele töödel,
uueks looma linna, maad.
Refrään: Pioneer, aega sa ära kaota jne.
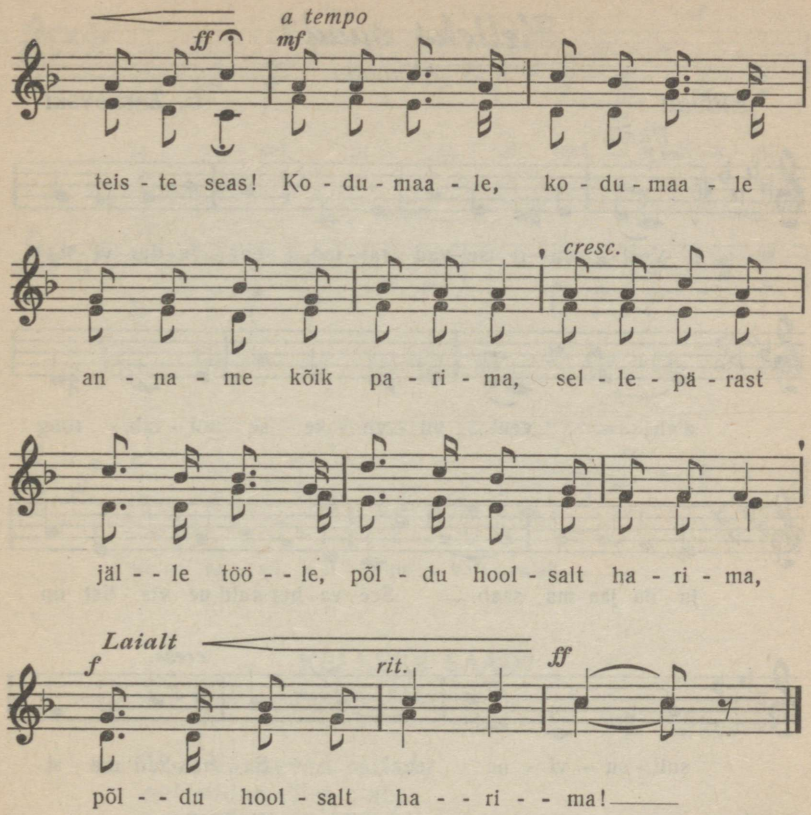
3. Saame ükskord meresõitjaiks,
meist kord rahvas lugu peab!
Lendur siis saab taeva võitjaks,
koolis „viie peal" kui teab!
Refrään: Pioneer, aega sa ära kaota jne.

4. Meie aeg nüüd õnnest tulvab,
uksed valla meie ees:
Noorte saatust hoolsalt valvab
kallis Stalin — seltsimees!
Refrään: Pioneer, aega sa ära kaota jne.

Meie kolhoos

Rõõmsalt **B. Kõrver**

MEIE KOLHOOS

B. Kõrver

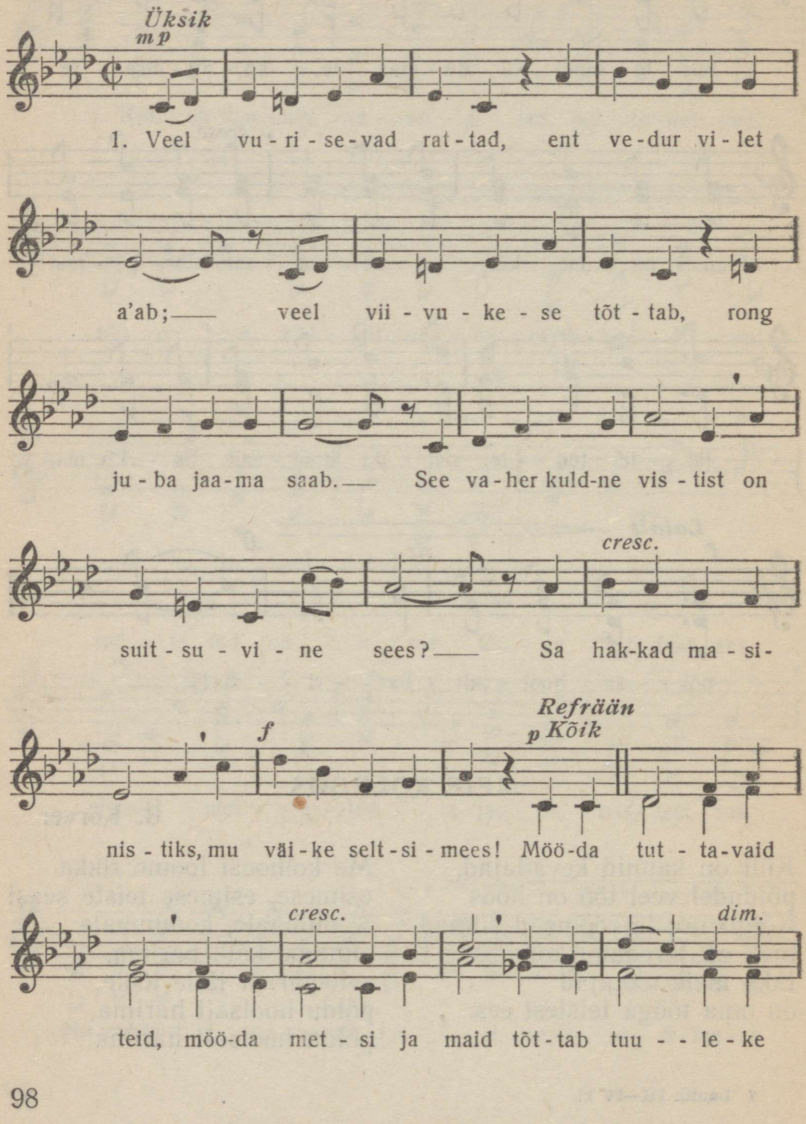
Küll on kaunid kevadajad,
põldudel veel töö on hoos.
Kõigil nõnda rõõmsad silmad:
meil on toredaim kolhoos!
Ikka meie töötajad
on oma tööga teistest ees.
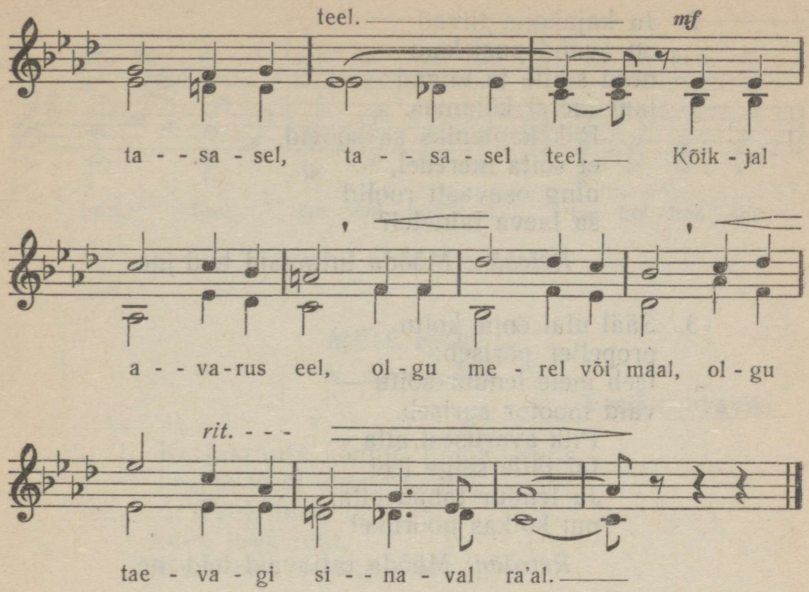
Me kolhoosi loome rikka
esimese, esimese teiste seas!
Kodumaale, kodumaale
anname kõik parima,
sellepärast jälle tööle,
põldu hoolsalt harima,
põldu hoolsalt harima!

Kelleks saad?

S. Alõmov

Elavalt E. Žarkovski

KELLEKS SAAD?

S. Alõmov

E. Žarkovski

1. Veel vurisevad rattad,
ent vedur vilet a'ab;
veel viivukese tõttab,
rong juba jaama saab.
See vaher kuldne vistist
on suitsuvine sees?
Sa hakkad masinistiks,
mu väike seltsimees!

Refrään: Mööda tuttavaid teid,
mööda metsi ja maid
tõttab tuuleke tasasel teel.
Kõikjal avarus eel,
olgu merel või maal,
olgu taevagi sinaval ra'al.

2. Ju kajakana tiivad
on avand purjekas;
need sihile ta viivad —
laul merel kõlamas.
Ehk kapteniks sa soovid,
et sõita meredel,
ning osavasti roolid
sa laeva lainetel?

Refrään: Mööda tuttavaid teid jne.
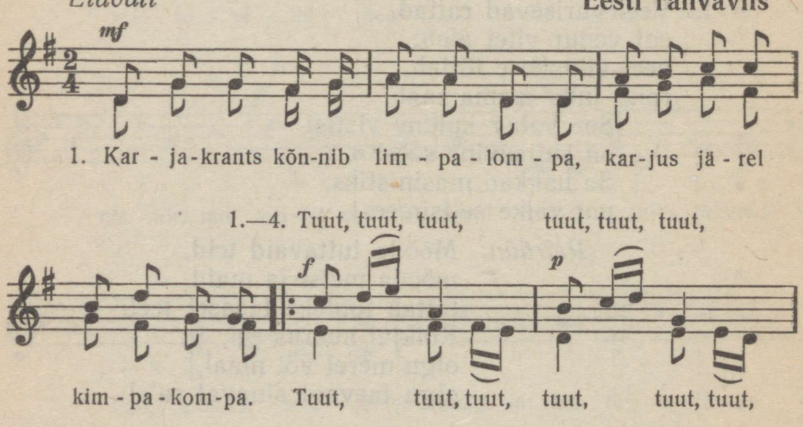
3. Sääl ülal enne koitu
propeller põriseb:
teeb meie lendur sõitu —
vaid mootor suriseb.
Pilk avarusest alla —
tal jälle selge tee!
Ja lendur tahad olla,
mu kotkas nooruke!

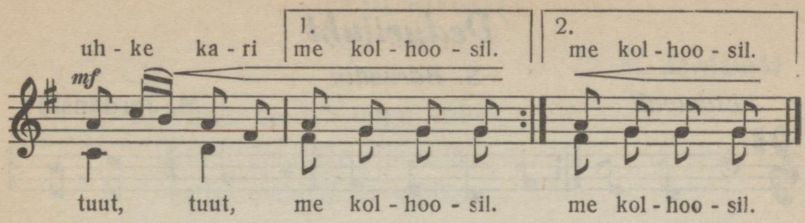
Refrään: Mööda tuttavaid teid jne.

Meie kari

N. Laanepõld

Elavalt **Eesti rahvaviis**

MEIE KARI

N. Laanepõld

Eesti rahvaviis

1. Karjakrants kõnnib limpa-lompa,
karjus järel kimpa-kompa.
:,: Tuut, tuut, tuut,
tuut, tuut, tuut,
uhke kari me kolhoosil. :,:

2. Lehmad kõrged nagu majad,
lambaid koos on mitmed sajad.
:,: Tuut, tuut, tuut,
tuut, tuut, tuut,
uhke kari me kolhoosil. :,:
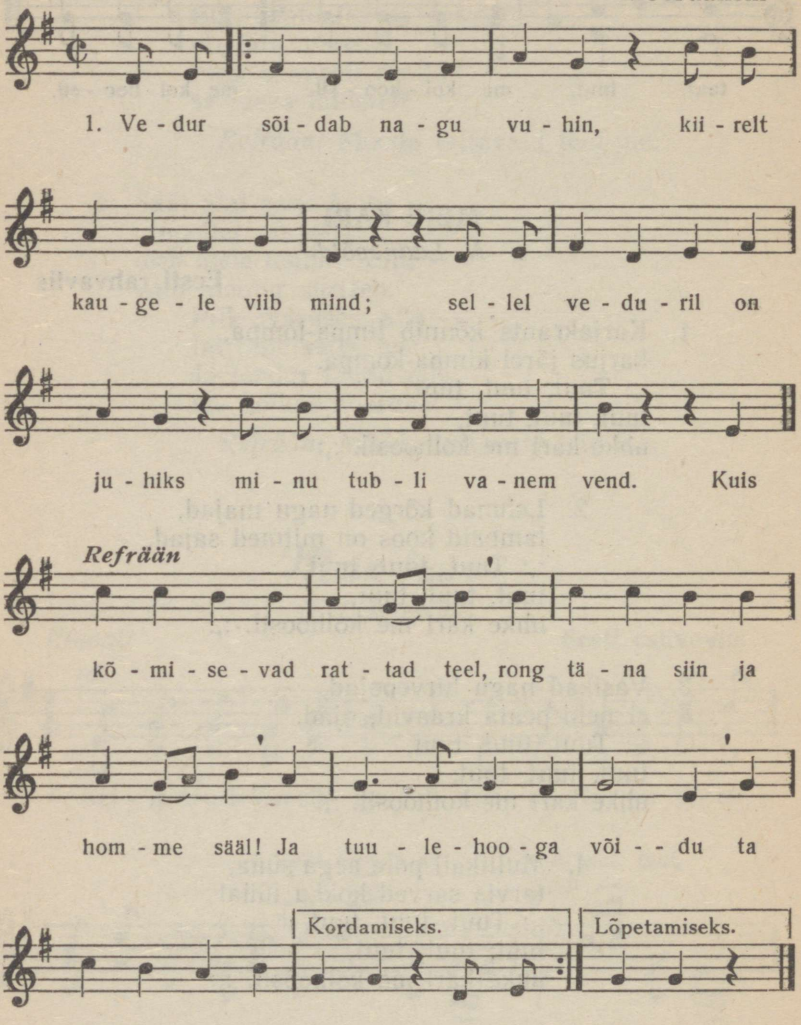
3. Vasikad nagu hirvepojad,
ei neid peata kraavid, ojad.
:,: Tuut, tuut, tuut,
tuut, tuut, tuut,
uhke kari me kolhoosil. :,:

4. Mullikail pole aega süüa,
tarvis sarved kokku lüüa!
:,: Tuut, tuut, tuut,
tuut, tuut, tuut,
uhke kari me kolhoosil. :,:

Vedurijuht

S. Baruzdin

Liikuvalt **M. Jordanski**

VEDURIJUHT

S. Baruzdin

M. Jordanski

1. Vedur sõidab nagu vuhin,
kiirelt kaugele viib mind;
sellel veduril on juhiks
minu tubli vanem vend.

Refrään: Kuis kõmisevad rattad teel,
rong täna siin ja homme sääl!
Ja tuulehooga võidu
ta lendab kiirel sõidul.

2. Vedur ikka hästi korras, —
see mu tubli venna töö;
ta on kõiges virk ja hoolas,
teda austab iga mees.

Refrään: Kuis kõmisevad rattad teel jne.

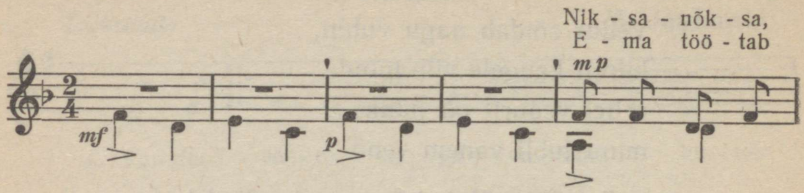
3. Juba läbi pool maailma
minu vanem vend on käind;
sõitnud suvel, talvekülmas,
palju huvitavat näind ...

Refrään: Kuis kõmisevad rattad teel jne.

Ema eeskujul

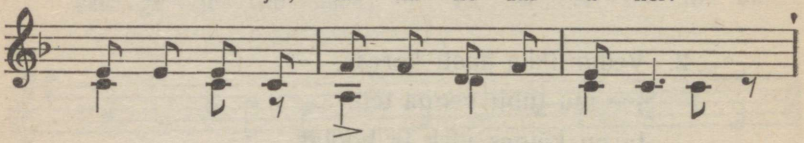
Elavalt

A. Velmet

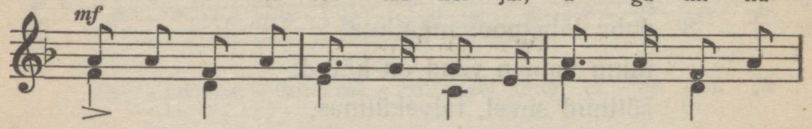
1.—2. Nik - sa - nõk - sa, nik - sa - nõk - sa, nii - - - - e-

nii - e - ke - sed, kan - gast koon ma i - se!
kol - mel tel - jel, mi - na ko - dus ü - hel!

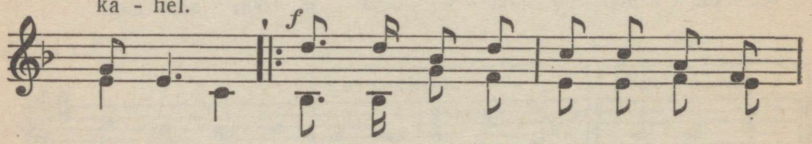
ke - - - - sed, nii - - - - - e - - - - ke - - - sed.

Lik - sa - lõk - sa... Rii - de - ke - se koon ma vär - vi-
Vars - ti e - ma töö - tab nel - jal, a - - ga mi - na

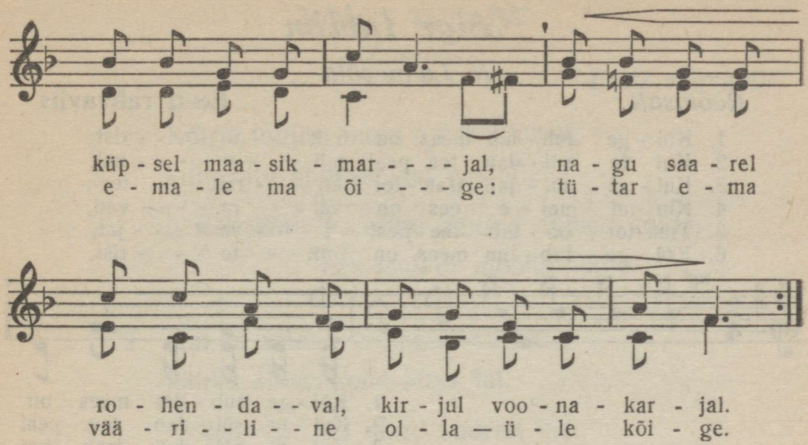

Lik - - - - sa - - - - lõk - - - - sa... Vär - - - - vi-
Lik - - - - sa - - - - lõk - - - - sa... Mi - - - - na

li - se.
ka - hel.

li - - - - se. Vär - vid na - gu vi - ker - kaa - rel,
ka - - - - hel. Kas - van veel, siis paa - ri - li - - ne

EMA EESKUJUL

A. Velmet

1. Niksa-nõksa, niiekesed,
kangast koon ma ise!
Liksa-lõksa . . . Riidekese
koon ma värvilise.
Värvid nagu vikerkaarel,
küpsel maasikmarjal,
nagu saarel rohendaval,
kirjul voonakarjal.
Värvid nagu vikerkaarel,
küpsel maasikmarjal,
nagu saarel rohendaval,
kirjul voonakarjal.

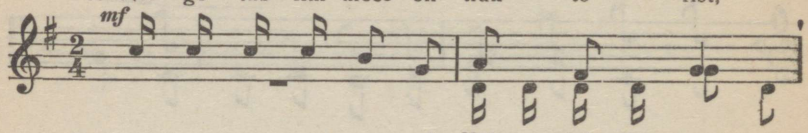
2. Ema töötab kolmel teljel,
mina kodus ühel.
Varsti ema töötab neljal,
aga mina kahel.
Kasvan veel, siis paariline
emale ma õige:
tütar ema vääriline
olla — üle kõige.
Kasvan veel, siis paariline
emale ma õige:
tütar ema vääriline
olla — üle kõige.

Kõige tublim

N. Laanepõld

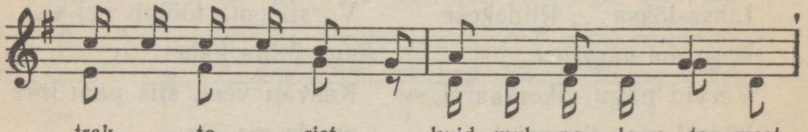
Rõõmsalt **Eesti rahvaviis**

1. Kõi - ge tub - lim mees on trak - - - to - - - - rist,
2. Kui ta sõi - dab tee peal mü - - - ri - - - - nal,
3. Kui - gi sõi - dab trak - tor kii - - - relt teel,
4. Kin - ni mei - e ees on vä - - - ra - - - - vad,
5. Trak-tor oo - tab tee peal a - - - va - - - - jat,
6. Kõi - ge tub - lim mees on trak - - - to - - - - rist,
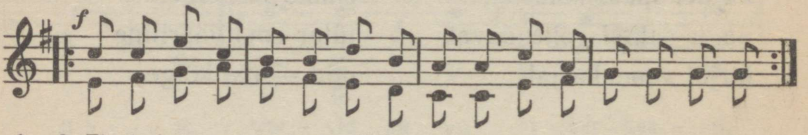

1. Kõi - ge tub - lim mees on
2. Kui ta sõi - dab tee peal
3. Kui - gi sõi - dab trak - tor
4. Kin - ni mei - e ees on
5. Trak-tor oo - tab tee peal
6. Kõi - ge tub - lim mees on

kuid mul po - le te - mast vas - - - - ta - - - - list.
käh - ku si - ban ko - - he jä - - - - rel tal.
ik - ka jõu - an en - - ne ko - - - - ju veel.
kui - das trak - tor nen - dest lä - - - - bi saab?
mi - na lip - pan vilks - ti möö - - - - da tast.
kuid mul po - le te - mast vas - - - - ta - - - - list.

trak - - - to - - - - rist, kuid mul po - le te - mast,
mü - - - ri - - - - nal, käh - ku si - ban ko - he,
kii - - - relt teel, ik - ka jõu - an en - ne,
vä - - - ra - - - vad, kui - das trak - tor nen - dest,
a - - - - va - - - jat, mi - na lip - pan vilks - ti,
trak - - - to - - - - rist, kuid mul po - le te - mast,

1.—6. Ei mind suu-red me-hed või-da, e - ga trak-tor möö-da sõi - da.

KÕIGE TUBLIM

N. Laanepõld

Eesti rahvaviis

1. Kõige tublim mees on traktorist,
kuid mul pole temast vastalist.

Refrään: Ei mind suured mehed võida,
ega traktor mööda sõida.

2. Kui ta sõidab tee peal mürinal,
kähku siban kohe järel tal.

Refrään: Ei mind suured jne.

3. Kuigi sõidab traktor kiirelt teel,
ikka jõuan enne koju veel.

Refrään: Ei mind suured jne.

4. Kinni meie ees on väravad,
kuidas traktor nendest läbi saab?

Refrään: Ei mind suured jne.

5. Traktor ootab tee peal avajat,
mina lippan vilksti mööda tast.

Refrään: Ei mind suured jne.

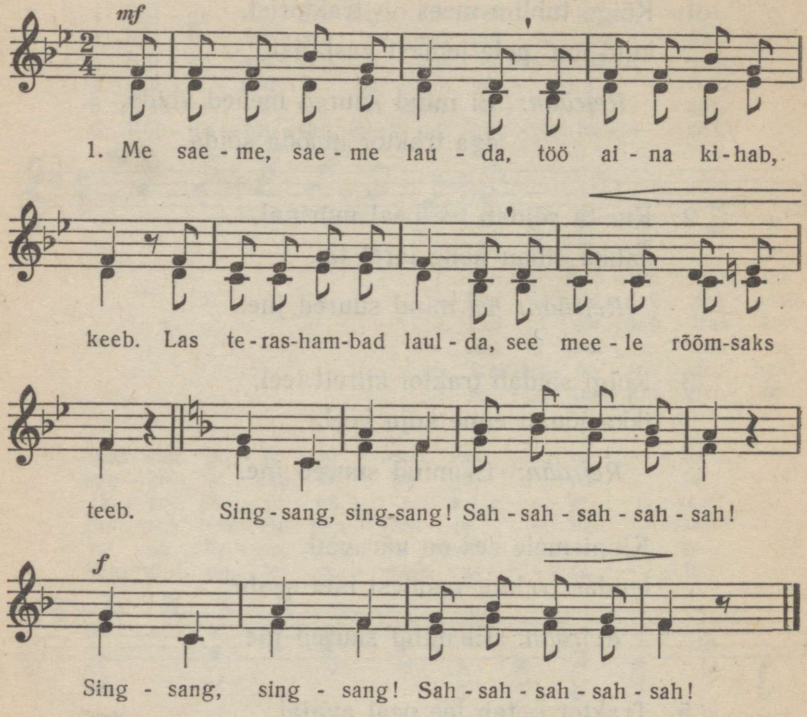
6. Kõige tublim mees on traktorist,
kuid mul pole temast vastalist.

Refrään: Ei mind suured jne.

Puutöölıste laul

Vene keelest

Elavalt **M. Krassev**

PUUTÖÖLISTE LAUL

Vene keelest

M. Krassev

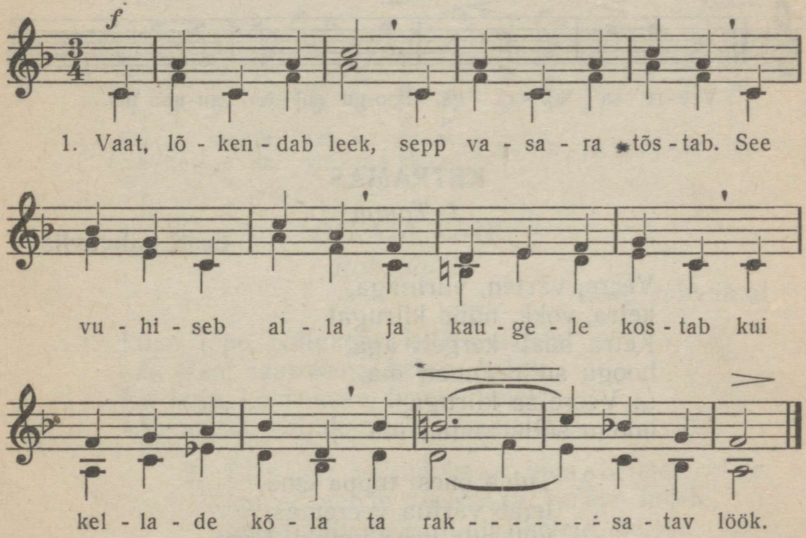
1. Me saeme, saeme lauda,
töö aina kihab, keeb.
Las terashambad laulda,
see meele rõõmsaks teeb.
:,: Sing-sang, sing-sang!
Sah-sah-sah-sah-sah! :,:

2. Me hööveldame hoogsalt,
et sile oleks laud.
Ning pikki laaste voogsalt
veab välja höövliraud.
:,: Siuh-ha, siuh-ha!
Säuh-säuh-säuh-säuh-säuh! :,:

3. Siis vasaraga lauad
me kokku klopsime
ja hästi, hästi naelad
kõik sisse toksime.
:,: Põmma, põmma!
Tok-tok-tok-tok-tok! :,:

Sepp

Kiirelt **J. Brahms**

SEPP

J. Brahms

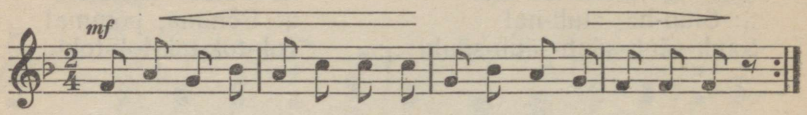
1. Vaat, lõkendab leek,
sepp vasara tõstab.
See vuhiseb alla
ja kaugele kostab
kui kellade kõla
ta raksatav löök.

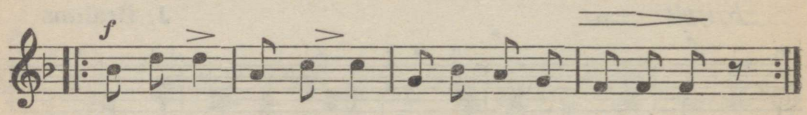
2. Seal mustaval leel
ta alati töötab.
Kui lähen ma mööda,
siis lõõtsade vihin
ja leekide kohin
ta ümber on seal!

Ketramas

J. Tamm

Elavalt **Eesti rahvaviis**

KETRAMAS

J. Tamm

Eesti rahvaviis

1. Veere, värten, vurinaga,
ketra, vokk, nüüd kiiruga!
Ketra hästi kergelt aga,
hoogu sulle annan ma.
:,: Veere sa kiiruga,
hoogu sulle annan ma. :,:

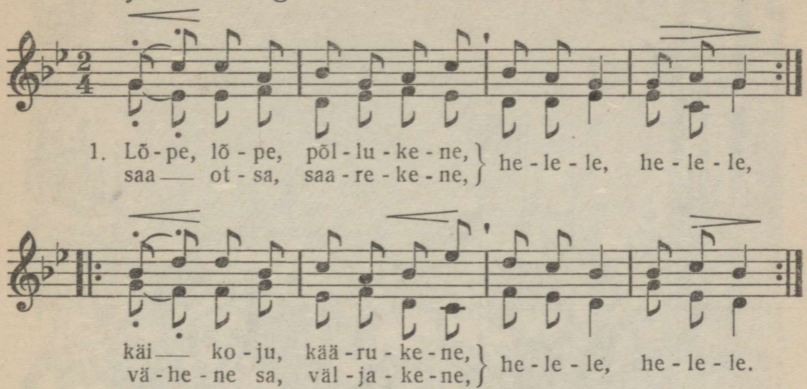
2. Tuleb õuest tuppa ema,
leiab värtna veeremas,
küll siis kohe tunneb tema,
kellest abi kasvamas.
:,: Rõõmuga tunneb ta,
kellest abi kasvamas. :,:

3. Küll siis kohe ketrajale
isa voki ostab ka,
koonla annab ema talle
kauniks lõngaks kedrata.
:,: Vurista, värten, sa,
ketra, vokk, nüüd kiiruga! :,:

Lõikaja laul

Rahvaluule

Paraja liikumisega **Eesti rahvalaul**

LÕIKAJA LAUL

Rahvaluule

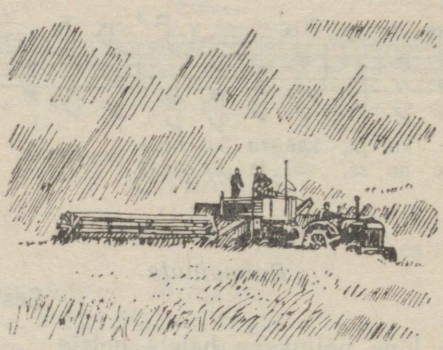
Eesti rahvalaul

1. Lõpe, lõpe, põllukene, helele, helele,
saa otsa, saarekene, helele, helele,
käi koju, käärukene, helele, helele,
vähene sa, väljakene, helele, helele.

2. Et saaks väljad karja käia, helele, helele,
kõrred veiste veeretada, helele, helele,
mäed sälu mängitada, helele, helele,
kesad kitse keerutada, helele, helele.

3. Kui ei lõpe, siia jätan, helele, helele,
siia jätan sirgu süüa, helele, helele,
siia kure kummardada, helele, helele,
lõokese lõpetada, helele, helele.

4. Lõika, lõika, sirbikene, helele, helele,
kogu, kulla rauakene, helele, helele,
et saaks sirpi seisamaie, helele, helele,
tagatuppa tukkumaie, helele, helele.

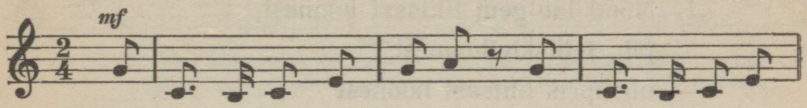

72

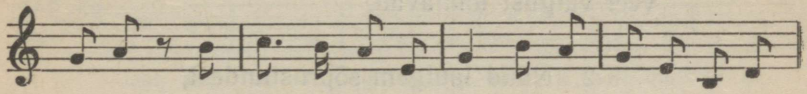
Nüüd laulgem!

O. Võssotskaja

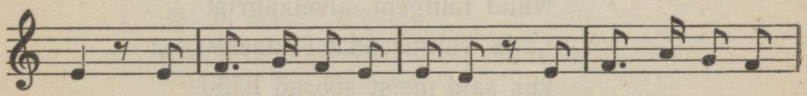
Mõõdukalt ja lihtsalt **M. Rauhverger**

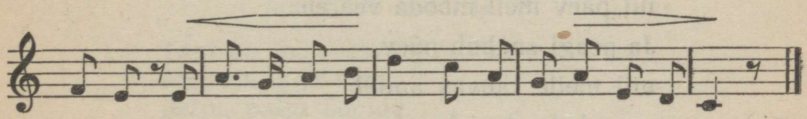
1. Nüüd laul-gem liht-sast hoo-nest, jah, tel-lis-ki-vi-

hoo-nest, nii üp-ris liht-sast hoo-nest me ko-du-tä-na-

val. Sääl gloo-bu-sed ja kaar-did ja koo-li-pin-gid

vast-sed ja koo-li-pin-gid vast-sed veel vai-gust lõh-na-vad.

NÜÜD LAULGEM!

O. Võssotskaja

M. Rauhverger

1. Nüüd laulgem lihtsast hoonest,
jah, telliskivihoonest,
nii üpris lihtsast hoonest
me kodutänaval.
Sääl gloobused ja kaardid
:,: ja koolipingid vastsed :,:
veel vaigust lõhnavad.

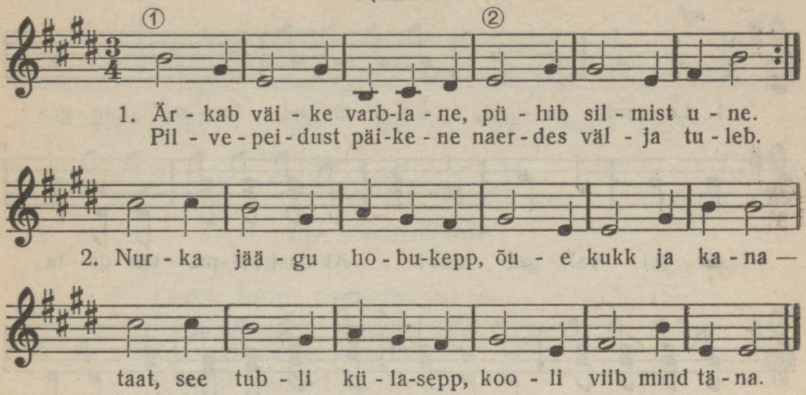
2. Nüüd laulgem sõprustundest,
jah, kuumast sõprustundest,
nii õilsast sõprustundest,
mis teemantkõvaks jääb.
Nüüd laulgem suvelaagrist
:,: ja valgusrikkast klassist, :,:
kus said meist sõbrad hääd.

3. Päev päeva järel veereb.
Kui ojakene keerlev,
nii päev meil mööda veereb.
Ja peagi saabub päev,
mil meile rahvas annab
:,: aukohustusi kanda :,:
ja meile lootma jääb.

Kahekesi kooliteel

V. Saral

Kaanon **E. Aarne**

KAHEKESI KOOLITEEL

V. Saral

E. Aarne

1. Ärkab väike varblane,
pühib silmist une.
Pilvepeidust päikene
naerdes välja tuleb.

2. Nurka jäägu hobu-kepp,
õue kukk ja kana —
taat, see tubli külasepp,
kooli viib mind täna.

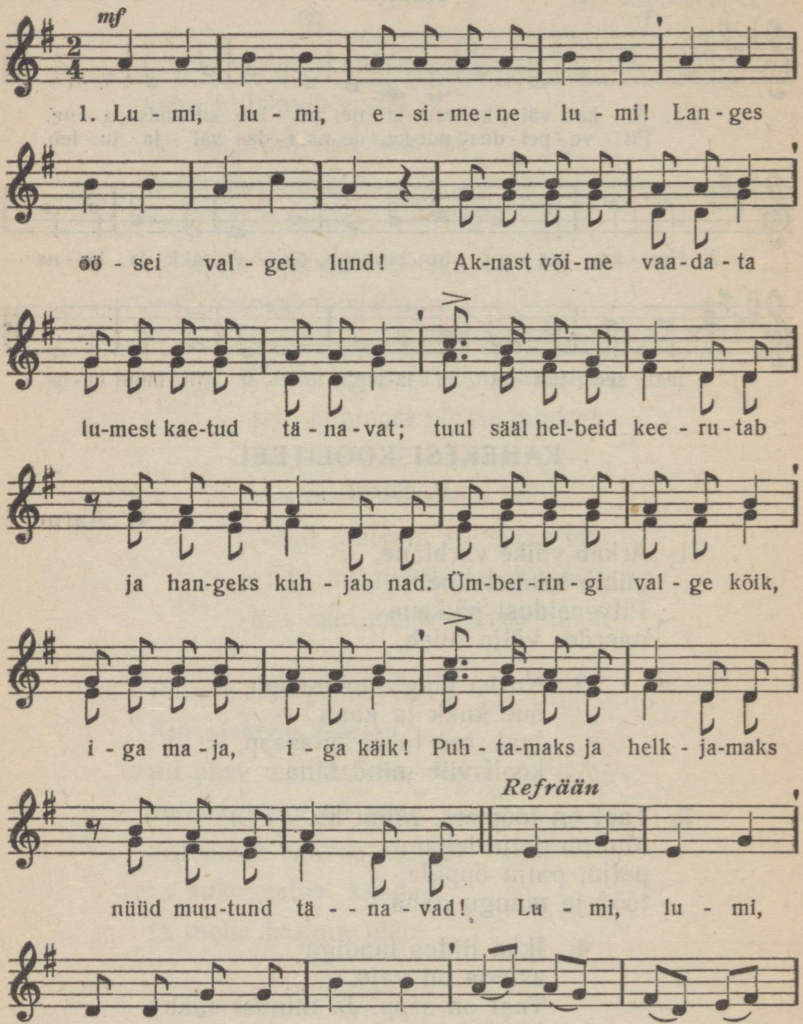
3. Taat on töömees. Mina ka.
Mul on palju teha,
palju, palju õppida,
tööd ja mängu näha.
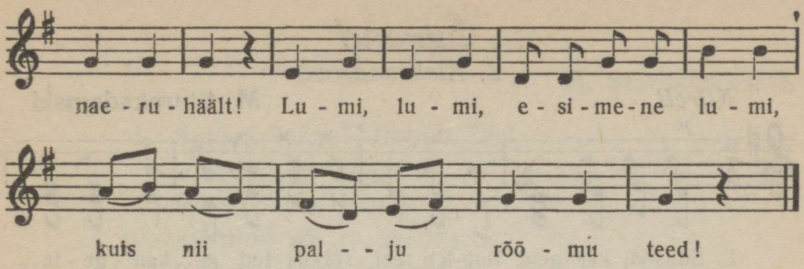
4. Ikka liidus taadiga
astuda on vaja.
Taat on sepp. Ja minust saab
tubli ehitaja.

Esimene lumi

O. Võssotskaja

Elavalt **A. Lepin**

ESIMENE LUMI

O. Võssotskaja

A. Lepin

1. Lumi, lumi, esimene lumi!
Langes öösel valget lund!
Aknast võime vaadata
lumest kaetud tänavat;
tuul sääl helbeid keerutab
ja hangeks kuhjab nad.
Ümberringi valge kõik,
iga maja, iga käik!
Puhtamaks ja helkjamaks
nüüd muutund tänavad!

Refrään: Lumi, lumi, esimene lumi!
Hoovil kilkeid, naeruhäält!
Lumi, lumi, esimene lumi,
kuis nii palju rõõmu teed!

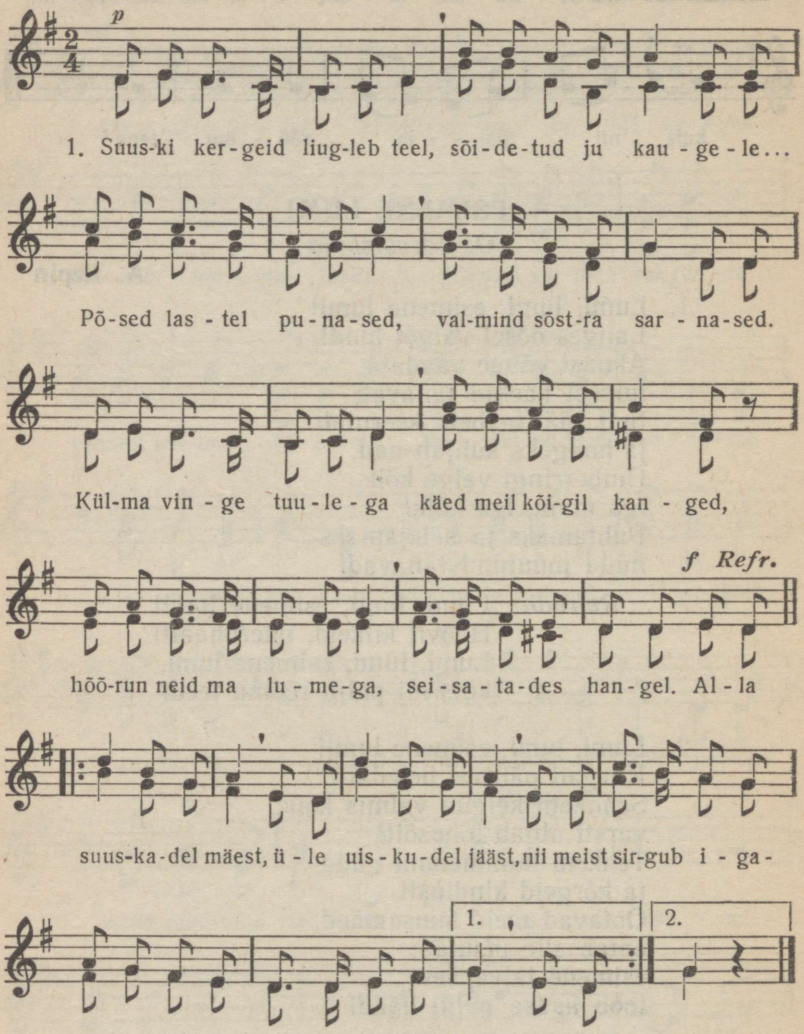
2. Lumi, lumi, esimene lumi!
Kiirgad päikses heledalt!
Seadkem kelgud valmis kõik,
varsti algab lõbusõit!
Tehkem lumimemmi nüüd
ja kõrgeid kindlusi!
Ootavad meid suusamäed,
ootab sile uisujää;
esimene talvepäev
toob kaasa palju hääd!

Refrään: Lumi, lumi, esimene lumi jne.

Suusad

Z. Aleksandrova

Kiirelt **M. Starokadomski**

SUUSAD

Z. Aleksandrova

M. Starokadomski

1. Suuski kergeid liugleb teel,
sõidetud ju kaugele...
Põsed lastel punased,
valmind sõstra sarnased.
Külma, vinge tuulega
käed meil kõigil kanged,
hõõrun neid ma lumega,
seisatades hangel.

Refrään: :,: Alla suuskadel mäest,
üle uiskudel jääst,
nii meist sirgub igaühest
tubli kommunistlik noor! :,:

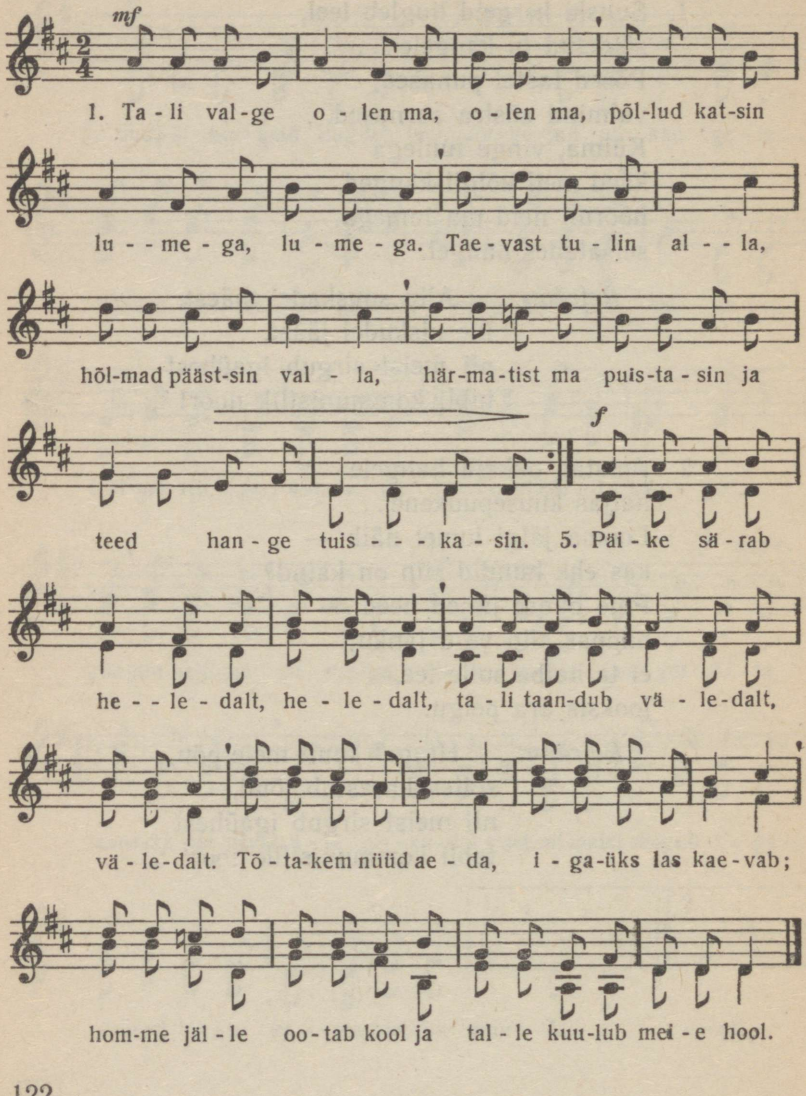
2. Puistab okkaid hangele
haljas kuusepuukene...
Looma jälgi lumel näib —
kas ehk hundid siin on käind?
Pole hundi jäljed need —
hüppas siin vaid jänku;
ei ta halba sulle tee,
jooksis ära pelgu.

Refrään: :,: Hingab tuult meie põu,
sõites karastub jõud,
nii meist sirgub igaühest
tubli kommunistlik noor! :,:

Ringilaul

F. Belkin

Mõõdukalt **M. Jordanski**

RINGILAUL

F. Belkin

M. Jordanski

Talv (*üksinda*):

1. Tali valge olen ma, olen ma,
põllud katsin lumega, lumega.
Taevast tulin alla,
hõlmad päästsin valla,
härmatist ma puistasin
ja teed hange tuiskasin.

Kevad:

2. Olen kevad punane, punane,
päiksene ja hubane, hubane.
Kaasa toon ma lilli,
kauneid karukelli,
rõõmsat laululaksutust
ja põldudel askeldust.

Talv:

3. Ära tühja uhkusta, uhkusta,
pea su võimu kukutan, kukutan.
Lilled lumme matan,
järved jääga katan!

Kevad:

Mina lume sulatan
ja õied toon veel kaunimad!

(Kõik lapsed, haarates üksteisel käest, moodustavad ringi):

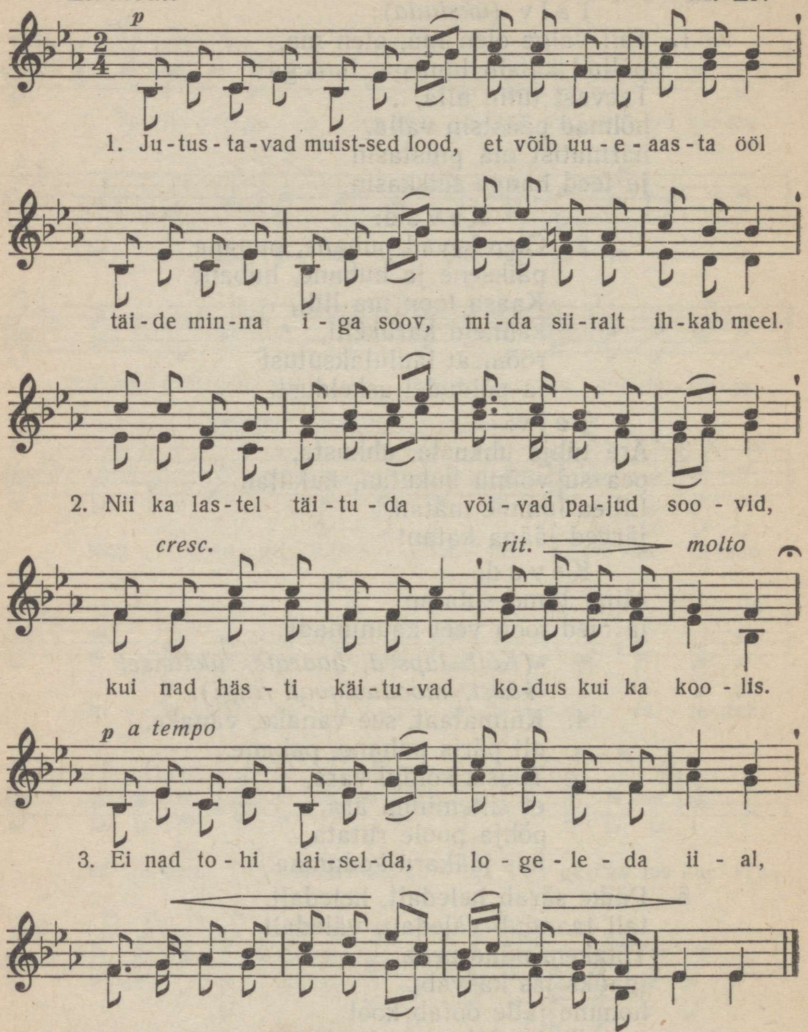
4. Külmataat, see vanake, vanake,
oli päris pahane, pahane.
Tõusis koidul vara,
et siit minna ära,
põhja poole rutata,
kus jääkaru kodumaa.

5. Päike särab heledalt, heledalt,
tali taandub väledalt, väledalt...
Tõtakem nüüd aeda,
igaüks las kaevab;
homme jälle ootab kool
ja talle kuulub meie hool.

Uue-aasta ööl

S. Mihhalkov

Liikuvalt **M. Ziv**

UUE-AASTA ÖÖL

S. Mihhalkov

M. Ziv

1. Jutustavad muistsed lood,
et võib uue-aasta ööl
täide minna iga soov,
mida siiralt ihkab meel.

2. Nii ka lastel täituda
võivad paljud soovid,
kui nad hästi käituvad
kodus kui ka koolis.

3. Ei nad tohi laiselda,
logeleda iial,
õppetööle vaadata,
et see neile liiaks.

4. Jutustavad muistsed lood,
et võib uue-aasta ööl
täide minna iga soov,
mida siiralt ihkab meel.
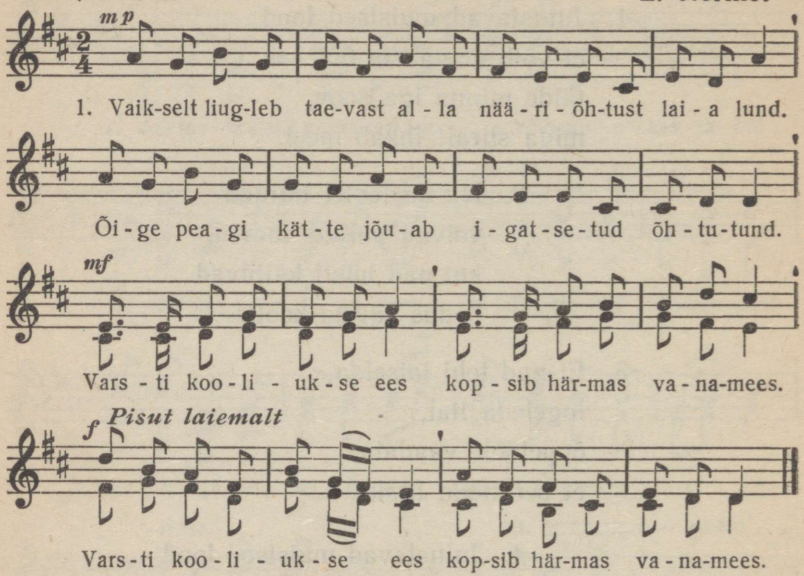
5. Peaks ka meie väike soov
täituma siis kiirelt:
saada hindeiks igal pool
ikka ainult viied!

6. Nüüdsest peale päevikust
kadugu kõik kahed,
ainult veidi püsivust,
pingutust ja tahet!

Nääripuul

R. Parve

Rõõmsalt **L. Normet**

NÄÄRIPUUL

R. Parve

L. Normet

1. Vaikselt liugleb taevast alla
nääriõhtust laia lund.
Õige peagi kätte jõuab
igatsetud õhtutund.
:,: Varsti kooliukse ees
kopsib härmas vanamees :,:

2. Astub saali, nägu naerul,
sõbralik on tema hääl.
Kott on seljas ja me teame,
et on palju kinke sääl
:,: neile, kelle virkus, hool
paistnud silma igal pool. :,:

3. Kuusel süttib küünlasära,
ruum saab tulvil rõõmsat tuld,
okstel vaigust lõhnavatel
sirab selge kard ja kuld,
:,: pääseb valla laste suust
laulukene nääripuust. :,:

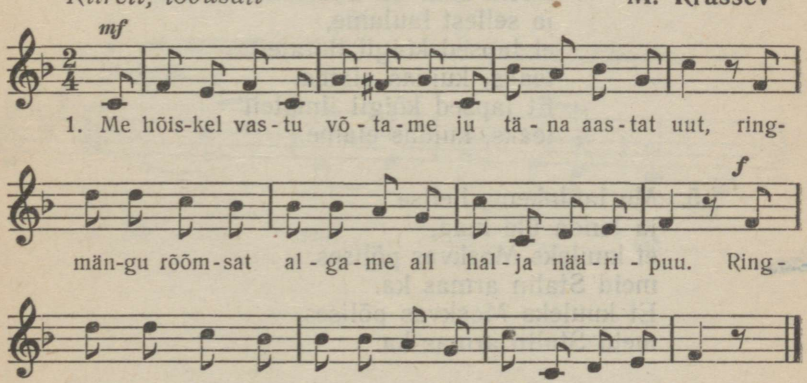
4. Tervisi toob näärivana
kaugeist paigust meie maal
— Kasahstani päiksesärast,
põhjatundra jäiselt ra'alt.
:,: Sääl on lapsi miljoneid,
kes kõik tervitavad neid. :,:

5. Näärivana, meie soovid
oma teele kaasa vii,
igas liiduvabariigis
ütle lastele sa nii:
:,: „Eesti lapsed kuuse alt
tervitavad palavalt!" :,:

Nääripuu laul

V. Garlitski

Kiirelt, lõbusalt **M. Krassev**

NÄÄRIPUU LAUL

V. Garlitski

M. Krassev

1. Me hõiskel vastu võtame
ju täna aastat uut,
ringmängu rõõmsat algame
all halja nääripuu.
Ringmängu rõõmsat algame
all halja nääripuu.

2. Kui muinasjutus kaunimas
siin särab hõbe, kuld
ja näärikuusel helkimas
küll tuhat imetuld.
Ja näärikuusel helkimas
küll tuhat imetuld.

3. Näe, ülal tipus hiilgamas
täht helgil säraval.
Ka näärivana tulemas,
paun kinke täis on tal.
Ka näärivana tulemas,
paun kinke täis on tal.

4. Rõõm suur on näärikuusest meil
ja sellest laulame,
et lapsed kõigil ilmateil
teaks, kuidas elame.
Et lapsed kõigil ilmateil
teaks, kuidas elame.

5. Me laulukene, helise
ja lenda üle maa,
et kuuleks Moskvas põlises
meid Stalin armas ka.
Et kuuleks Moskvas põlises
meid Stalin armas ka.

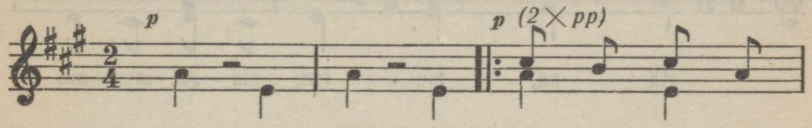
Tudu, tudu, tuvikene!

N. Laanepõld

Eesti rahvaviis
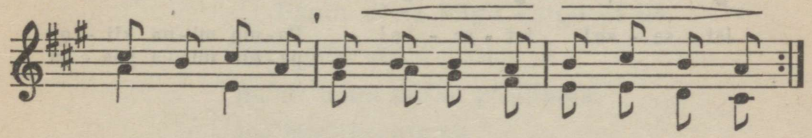
Rahulikult

1. Tu - du, tu - du,
2. U - - nes sir - gud
3. Tõu - seb päi - ke

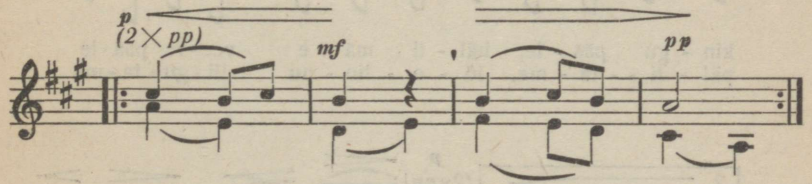
1.—3. Tu - - du, tu - - du. Tu - - - - du,

tu - vi - ke - ne, ma - ga, mar - ja - ok - sa - ke - ne.
sir - gu sam - mu, ko - gud kol - me kot - ka ram - mu.
ü - le nõm - me, a - biks as - tud taa - dil, mem - mel.

tu - - - du.

1. ma - ga, mar - ja - ok - sa - ke - ne.
2. ko - gud kol - me kot - ka ram - mu.
3. a - biks as - tud taa - dil, mem - mel.
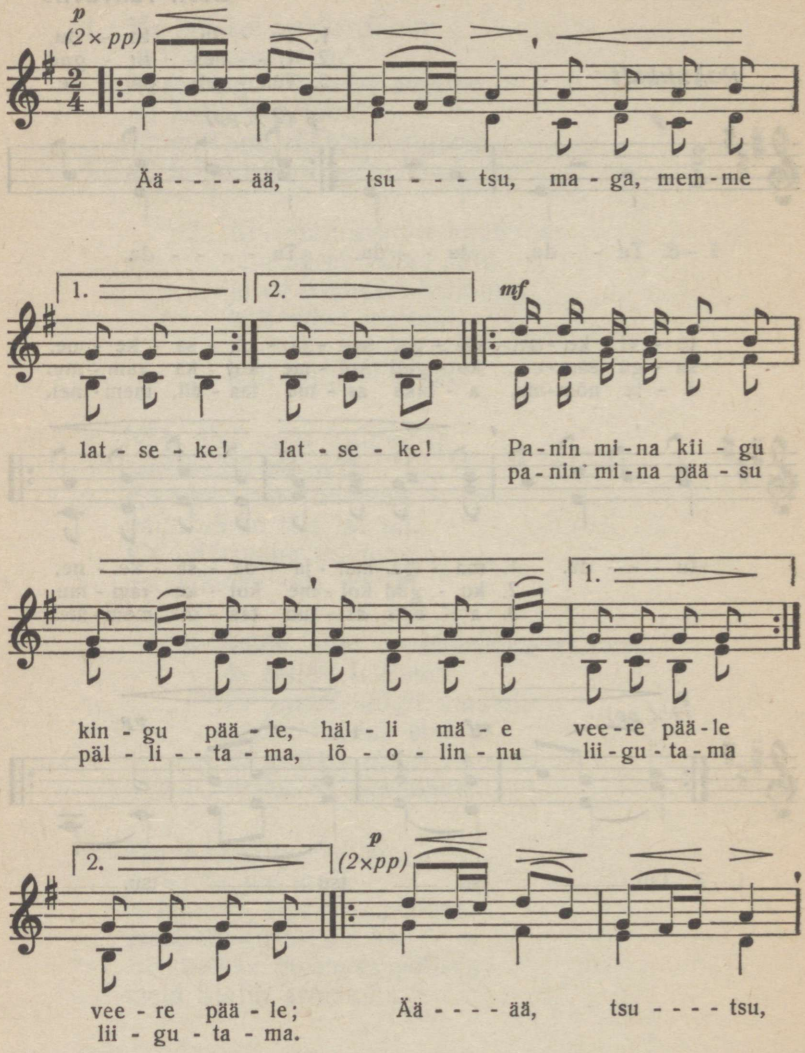

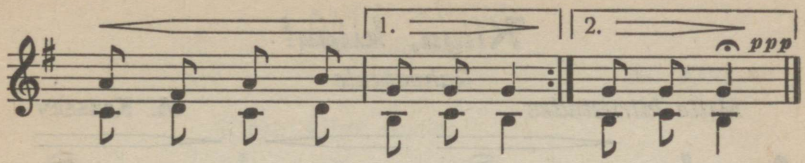
1.—3. Tsu — tsu, — tsu — tsu. —

Hällilaul

Rahvaluule

Hällitades **Eesti rahvalaul**

HÄLLILAUL

Rahvaluule
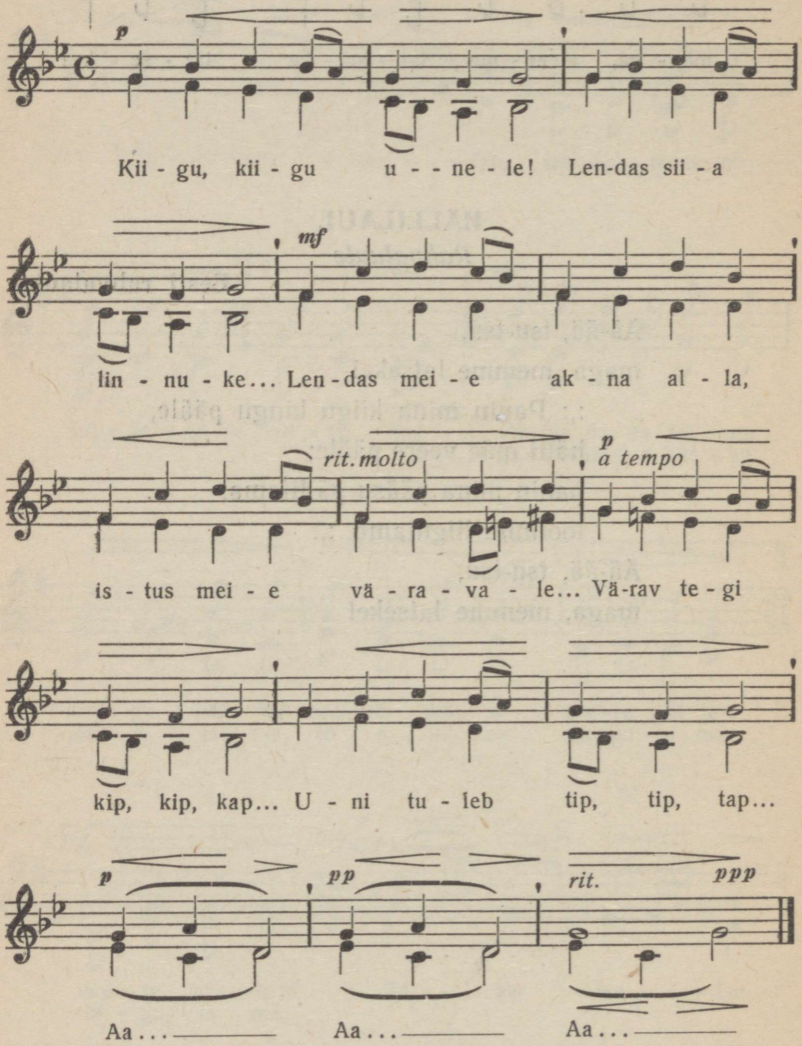
Eesti rahvalaul

Ää-ää, tsu-tsu,
maga, memme latseke!
:,: Panin mina kiigu kingu pääle,
hälli mäe veere pääle;
panin mina pääsu pällitama,
lõolinnu liigutama. :,:
Ää-ää, tsu-tsu,
maga, memme latseke!

Kiigu, kiigu!

Rahvaluule

Mitte kiirustades **M. Krassev**

KIIGU, KIIGU!

Rahvaluule

M. Krassev

Kiigu, kiigu unele!
Lendas siia linnuke...
Lendas meie akna alla,
istus meie väravale...
Värav tegi kip, kip, kap...
Uni tuleb tip, tip, tap...
Aa... Aa... Aa...

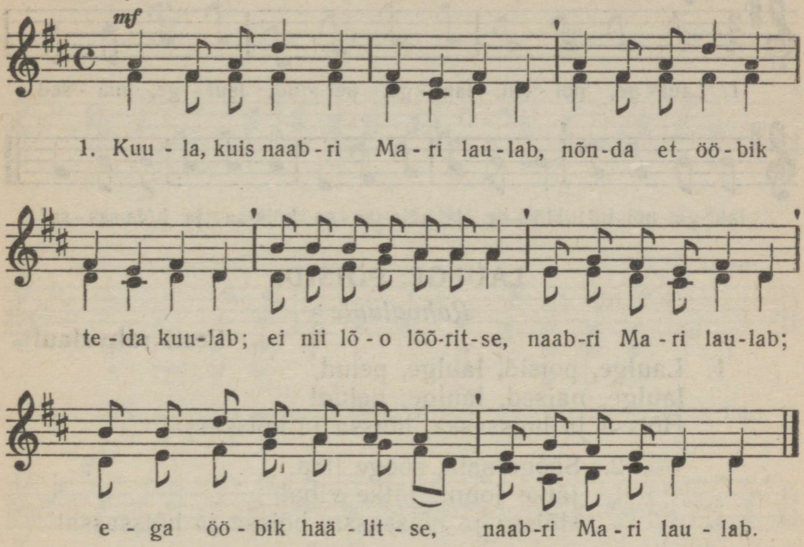

Kuula, kuis naabri Mari laulab!

K. A. Hermann

Parajalt **Eesti rahvaviis**

KUULA, KUIS NAABRI MARI LAULAB!

K. A. Hermann

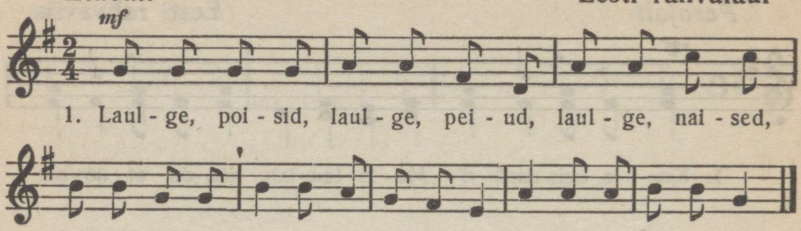
Eesti rahvaviis

1. Kuula, kuis naabri Mari laulab,
nõnda et ööbik teda kuulab;
ei nii lõo lõõritse, naabri Mari laulab,
ega ööbik häälitse, naabri Mari laulab.

2. Mehed kõik jäävad mõnutsema,
naised ei hakka sõnutsema;
kõik nad tah'vad kuulata, naabri Mari laulab,
himu ühes huulata, naabri Mari laulab.

Laulge, poisid!

Elavalt *Rahvaluule* **Eesti rahvalaul**

LAULGE, POISID!

Rahvaluule

Eesti rahvalaul

1. Laulge, poisid, laulge, peiud,
laulge, naised, laulge, neiud!
Hõissa ja hõissassa, hõissa ja hõissassa!

2. Sööge saia, sööge liha,
jätke jonni, jätke viha!
Hõissa ja hõissassa, hõissa ja hõissassa!

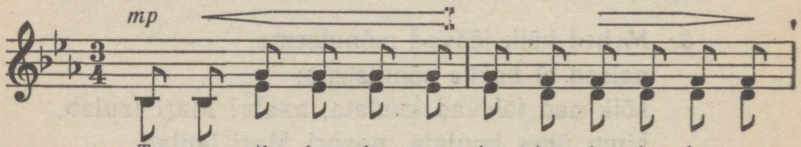
3. Siin on neiud noorukesed,
justkui roosinupukesed.
Hõissa ja hõissassa, hõissa ja hõissassa!
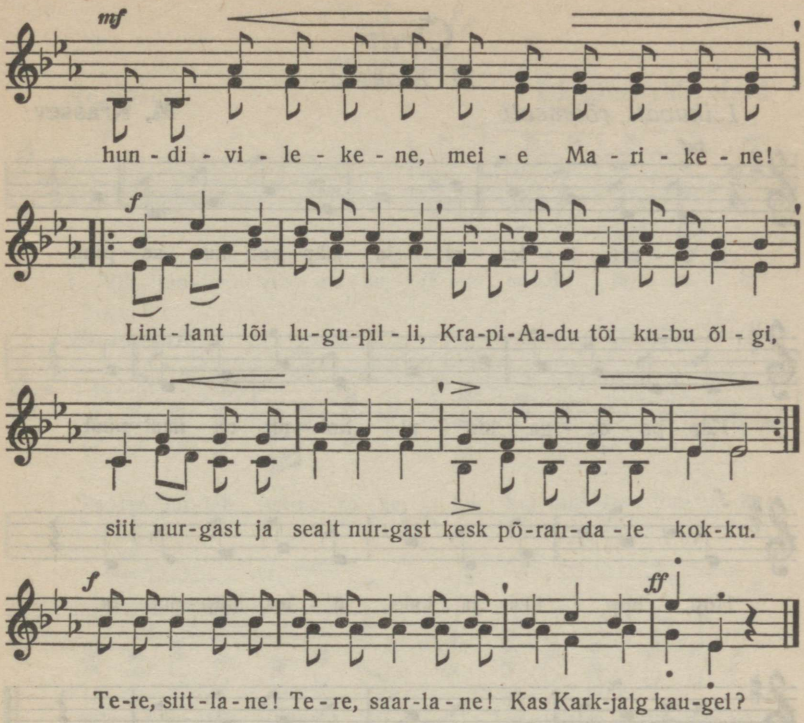
4. Poisid, miks veel pill ei hüüa,
mina tahan tantsu lüüa!
Hõissa ja hõissassa, hõissa ja hõissassa!

Tere, tibukene!

Rahvaluule

Labajalavaltsi tempos **J. Jürme**

TERE, TIBUKENE!

Rahvaluule

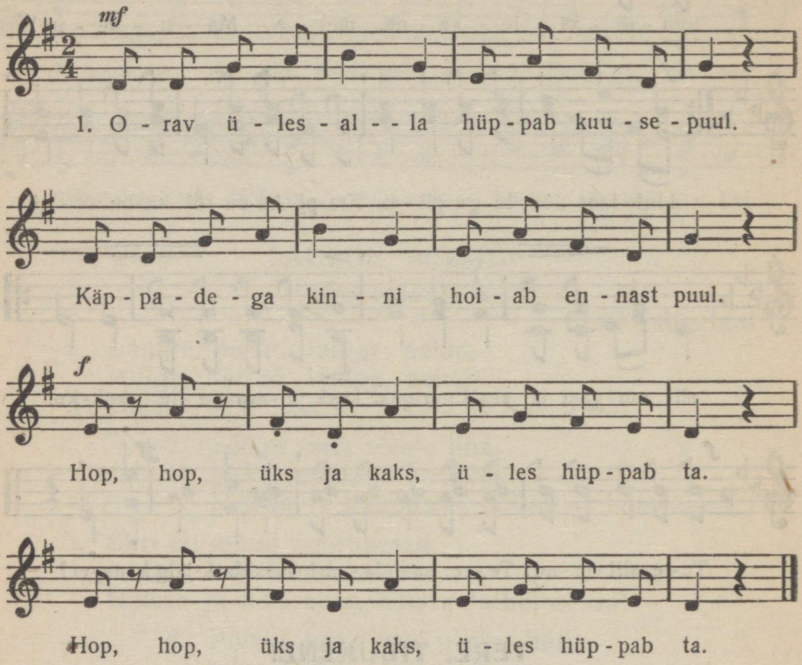
J. Jürme

Tere, tibukene, kabujalakene,
hundivilekene, meie Marikene!
:,: Lint-lant lõi lugupilli,
Krapi-Aadu tõi kubu õlgi,
siit nurgast ja sealt nurgast
kesk põrandale kokku. :,:
Tere, siitlane!
Tere, saarlane!
Kas Karkjalg kaugel?

Orav

M. Klokova

Liikuvalt, rõõmsalt **M. Krassev**

ORAV

M. Klokova

M. Krassev
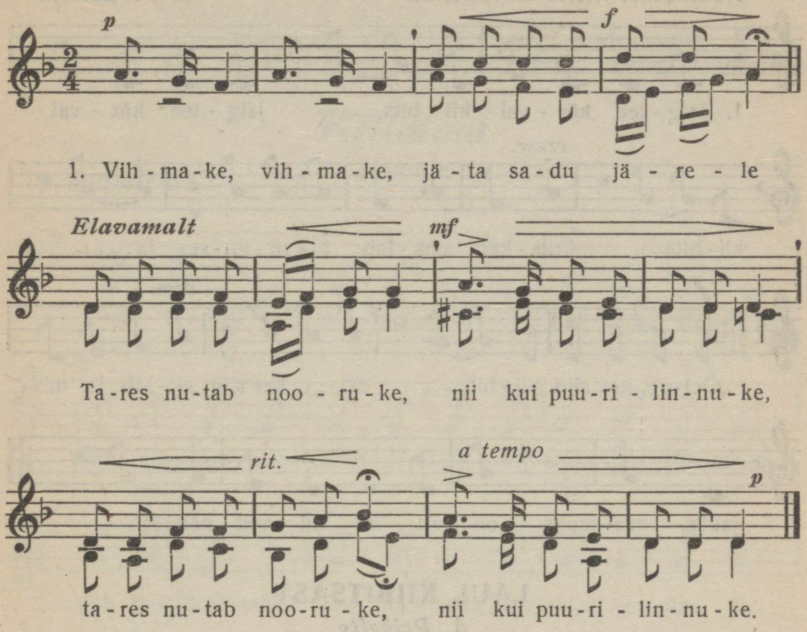
1. Orav üles-alla
hüppab kuusepuul.
Käppadega kinni
hoiab ennast puul.
:,: Hop, hop, üks ja kaks,
üles hüppab ta. :,:

2. Orav, oota veidi,
püüda lase end;
koju viia seltsiks
tahaksime sind!
:,: Hop, hop, üks ja kaks,
koju viime sind! :,:

Vihmale

Rahvaluule

Aeglaselt **Ukraina rahvalaul**

VIHMALE

Rahvaluule

Ukraina rahvalaul

1. Vihmake, vihmake,
jäta sadu järele!
:,: Tares nutab nooruke,
nii kui puurilinnuke. :,:
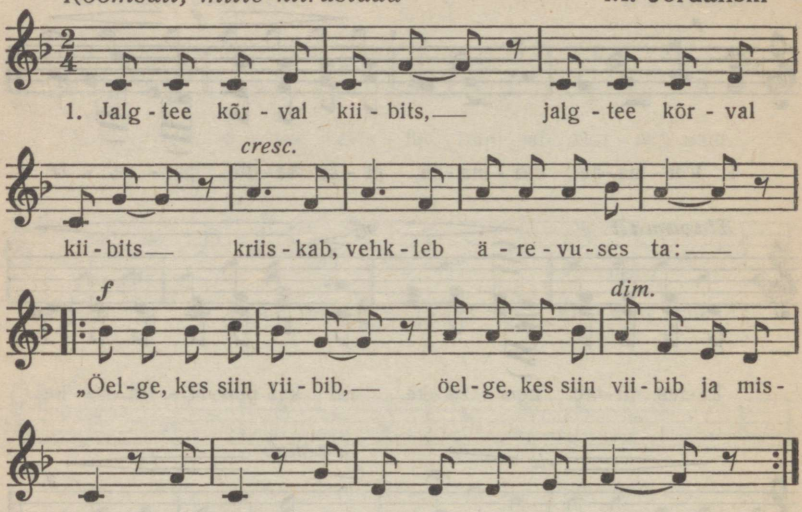
2. Päikene, päikene,
paista meile veidike!
:,: Jookseme siis vainule,
lulli lööma luhale. :,:

3. Vihmake üle jäi,
päike särama nüüd lõi!
:,: Jooksime nüüd vainule,
lulli lööma luhale. :,:

Laul kiibitsast

A. Prišelts

Rõõmsalt, mitte kiirustada **M. Jordanski**

LAUL KIIBITSAST

A. Prišelts

M. Jordanski

1. Jalgtee kõrval kiibits,
jalgtee kõrval kiibits
kriiskab, vehkleb ärevuses ta:
„Öelge, kes siin viibib,
öelge, kes siin viibib
ja misjaoks, misjaoks on siia tulnud nad?”

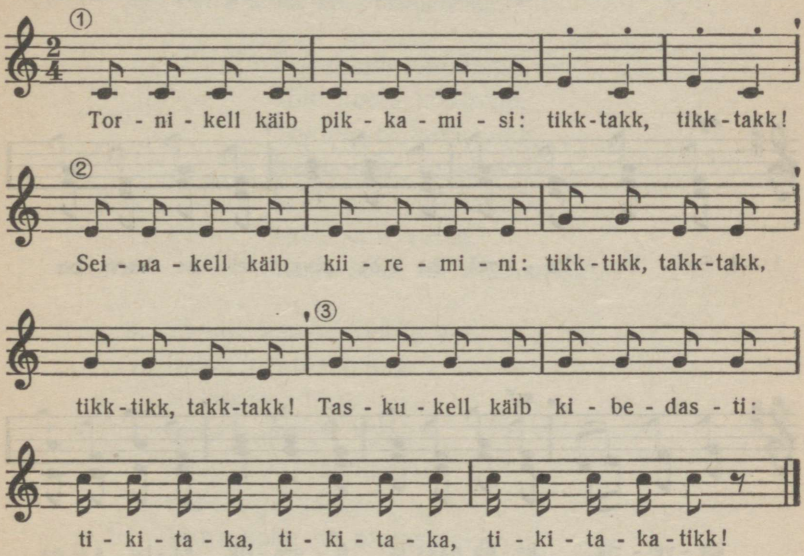
2. Linnuke, miks kardad?
Ei me ole halvad,
ükski meist ei puuduta sind siin.
Näed, me väiksed lapsed,
linnud meile armsad,
ei me siit, me siit su poegi ära vii.

3. Taeva helkjas sinas,
aasa haljal pinnal
palju teesid võime otsida.
Kuhu me ka läeme,
kõikjal ainult näeme
meie suurt, me suurt ja armast kodumaad.

Kellalaul

Kaanon

Rütmikalt

KELLALAUL

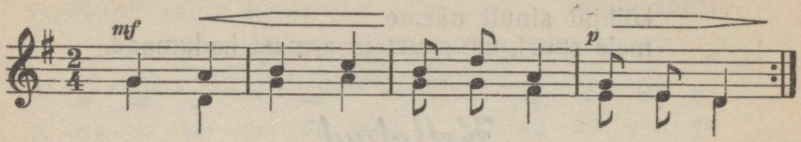
Kaanon

Tornikell käib pikkamisi:
tikk-takk, tikk-takk!
Seinakell käib kiiremini:
tikk-tikk, takk-takk, tikk-tikk, takk-takk!
Taskukell käib kibedasti:
tiki-taka, tiki-taka, tiki-taka-tikk!
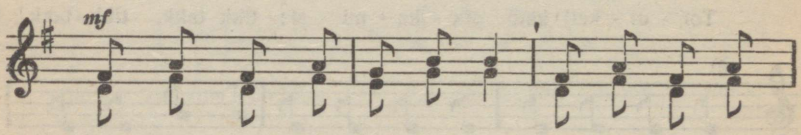
Vana sokk

Elavalt

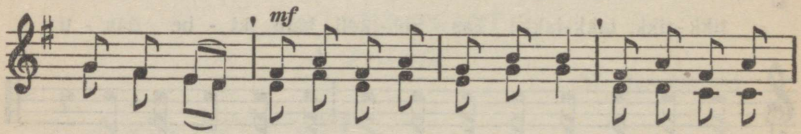
Vene rahvaviis
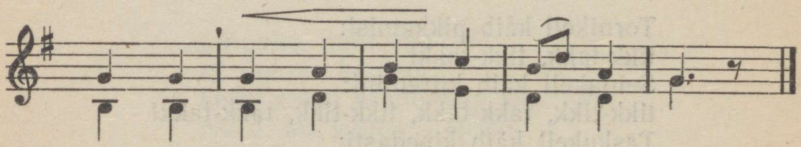

1. Kap - sa - - ai - - as va - na sokk, va - na sokk,
nä - - rib kap - said mai - as - mokk, mai - as - mokk.

1.—4. So - ku - ke - - sel ha - be pikk, tei - ne sarv on

kõ - ve - rik, ke - ha paks ja ü - ma - rik, sa - ba a - ga

väi - ke. Va - na sokk on mai - as - mokk.

VANA SOKK

Vene rahvaviis

1. Kapsaaias vana sokk,
närib kapsaid maiasmokk.
Sokukesel habe pikk,
teine sarv on kõverik,
keha paks ja ümarik,
saba aga väike.
Vana sokk on maiasmokk.

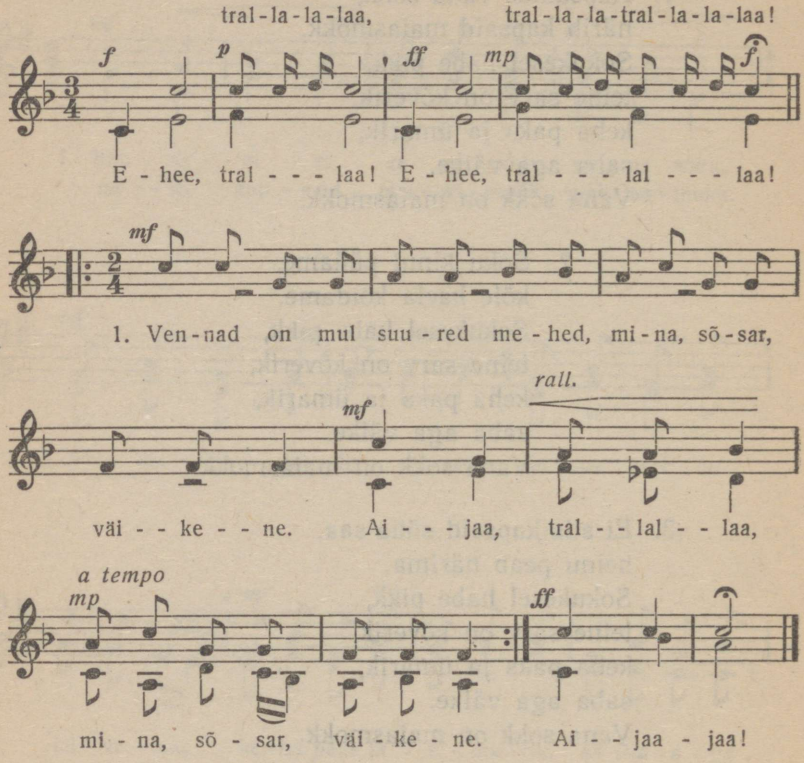
2. Soku kinni püüame,
kõie kaela kõidame.
Sokukesel habe pikk,
teine sarv on kõverik,
keha paks ja ümarik,
saba aga väike.
Vana sokk on maiasmokk.

3. Ei siis kapsaid süüa saa,
heinu peab närima.
Sokukesel habe pikk,
teine sarv on kõverik,
keha paks ja ümarik,
saba aga väike.
Vana sokk on maiasmokk.

4. Vanal sokul paha meel,
tahaks kapsaid süüa veel.
Sokukesel habe pikk,
teine sarv on kõverik,
keha paks ja ümarik,
saba aga väike.
Vana sokk on maiasmokk.

Vennad on mul suured mehed

Läti rahvalaul

VENNAD ON MUL SUURED MEHED

Läti rahvalaul

Ehee, tral-la-la-laa!
Ehee, tral-la-la, lal-la-la-laa!

1. Vennad on mul suured mehed,
mina, sõsar, väikene.
Ai-jaa, tral-lal-laa,
mina, sõsar, väikene.

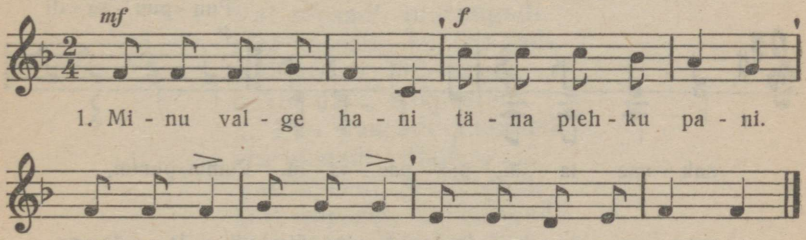
2. Tehke mulle kõrged kingad,
pange pähe pärjake.
Ai-jaa, tral-lal-laa,
pange pähe pärjake.

3. Kingakestes, pärjakeses
olen teie pikkune.
Ai-jaa, tral-lal-laa,
olen teie pikkune.

4. Väike on mu kasvukene,
räägib tõtt mu keeleke.
Ai-jaa, tral-lal-laa,
räägib tõtt mu keeleke.
Ai-jaa-jaa!

Minu hani

Naljatades **Ungari rahvaviis**

MINU HÄNI

Ungari rahvaviis

1. Minu valge hani
täna plehku pani.
Hih-hih-hii, hoh-hoh-hoo,
täna plehku pani.

2. Hani sulpsas vette,
ma ei saanud kätte.
Hih-hih-hii, hoh-hoh-hoo,
ma ei saanud kätte.

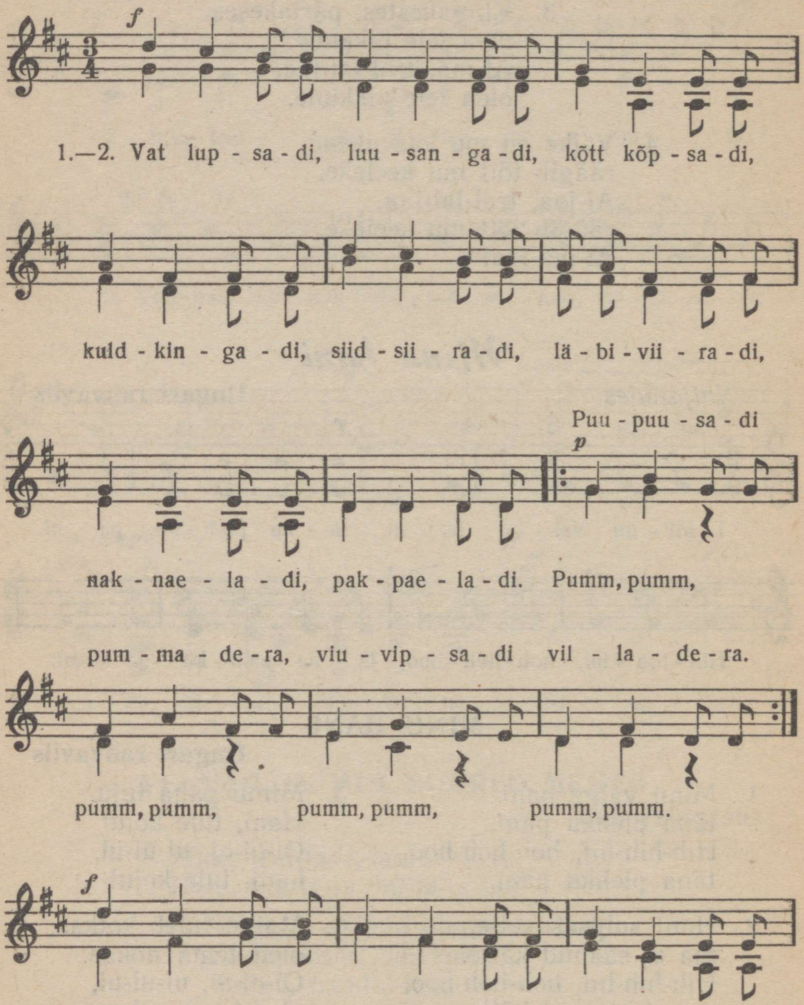
3. Minul paha tuju.
Hani, tule koju!
Oi-oi-oi, ui-ui-ui,
hani, tule koju!

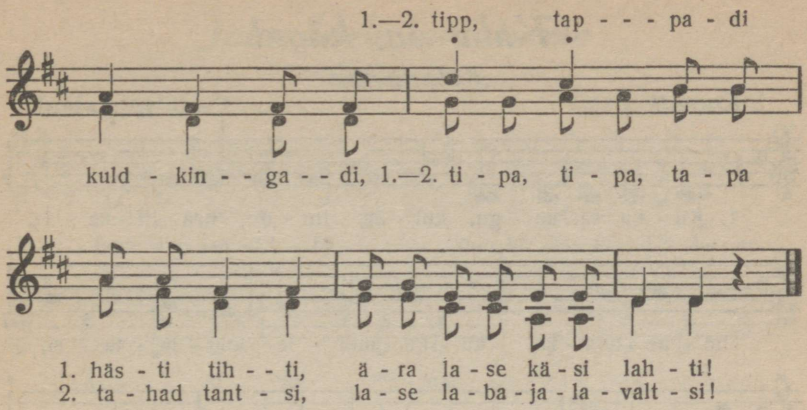
4. Muidu tuleb kotkas,
oled tema nokas.
Oi-oi-oi, ui-ui-ui,
oled tema nokas.

Labajalavalts

Rahvaluule

Labajalavaltsi tempos **Eesti rahvalaul**

LABAJALAVALTS

Rahvaluule

Eesti rahvalaul

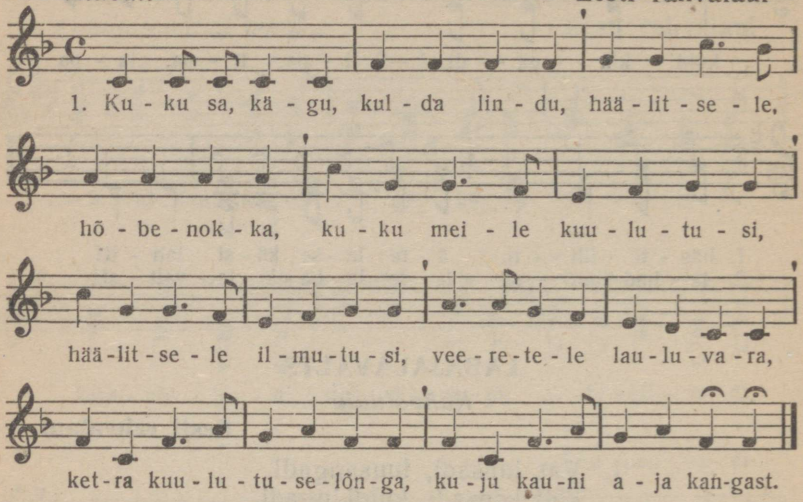
1. Vat lupsadi, luusangadi,
kõtt kõpsadi, kuldkingadi,
siid-siiradi, läbiviiradi,
naknaeladi, pakpaeladi.
:,: Puu puusadi pummadera,
viu vipsadi villadera. :,:
Vat lupsadi, luusangadi,
kõtt kõpsadi, kuldkingadi.
Tipp, tappadi hästi tihti,
ära lase käsi lahti.

2. Vat lupsadi, luusangadi,
kõtt kõpsadi, kuldkingadi,
siid-siiradi, läbiviiradi,
naknaeladi, pakpaeladi.
:,: Puu puusadi pummadera,
viu vipsadi villadera. :,:
Vat lupsadi, luusangadi,
kõtt kõpsadi, kuldkingadi.
Tipp, tappadi tahad tantsi,
lase labajalavaltsi.

Kuku sa, kägu!

„Kalevipojast"

Elavalt **Eesti rahvalaul**

KUKU SA, KÄGU!

„Kalevipojast"

Eesti rahvalaul

1. Kuku sa, kägu, kulda lindu,
häälitsele, hõbenokka,
kuku meile kuulutusi,
häälitsele ilmutusi,
veeretele lauluvara,
ketra kuulutuselõnga,
kuju kauni aja kangast.

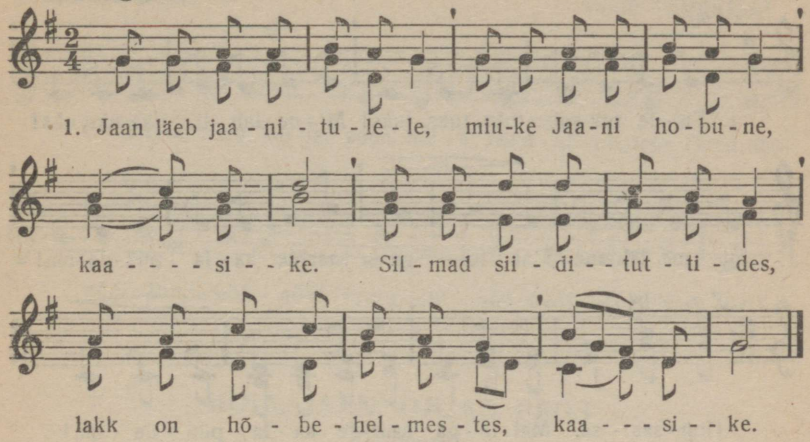
2. Kui sa ei kuku, kukun ise,
pajatelen, pardikene,
lasen luige laulusida,
seitsmekordseid sõnumida
vanast ajast veeremaie,
kuldsest ajast kuuldemaie,
ilu ajast hiilgamaie.

3. Üks oli sõnum hülge suusta,
teine lain'te tüterilta,
kolmas ranna kaljudelta,
neljas näkineidudelta,
viies vete emandalta,
kuues kuude kudujalta,
seitsmes saaretaadilt, -eidelt,
seitsmes saaretaadilt, -eidelt.

Jaan läeb jaanitulele

Rahvaluule

Hoogsalt **Eesti rahvalaul**

JAAN LÄEB JAANITULELE

Rahvaluule

Eesti rahvalaul

1. Jaan läeb jaanitulele,
miuke Jaani hobune, kaasike.
Silmad siidituttides,
lakk on hõbehelmestes, kaasike.

2. Vanker vaskivarbades,
lakk on hõbehelmestes, kaasike.
Vankris Jaan kui vürsti poeg,
kuldakübar-kuningas, kaasike.
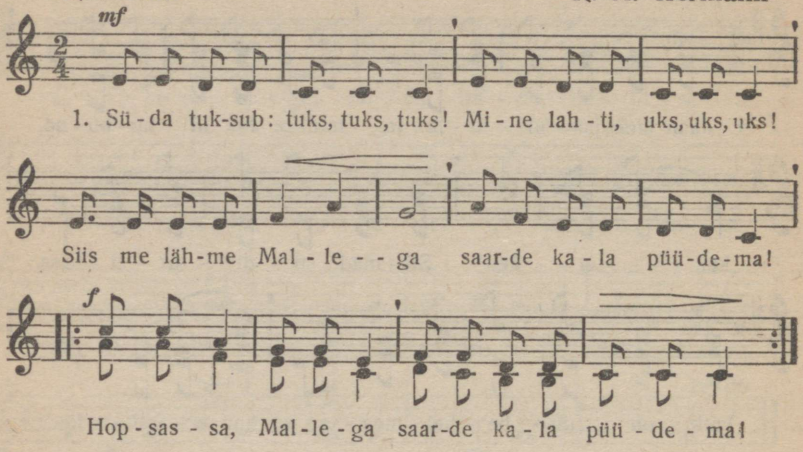
3. Jaan läeb jaanitulele,
miuke Jaani hobune, kaasike.
Kabjad kuldaraudades,
tee sest särtsub sädemeis, kaasike.

4. Kes see Jaani kõrval seal
vankris istub imena, kaasike.
See on neiu nugissilm,
punapõske piigake, kaasike.

Süda tuksub

Rahvaluule

Rõõmsalt **K. A. Hermann**

SÜDA TUKSUB

Rahvaluule

K. A. Hermann

1. Süda tuksub: tuks, tuks, tuks!
Mine lahti, uks, uks, uks!
Siis me lähme Mallega
saarde kala püüdema!
Hopsassa, Mallega
saarde kala püüdema!
Hopsassa, Mallega
saarde kala püüdema!

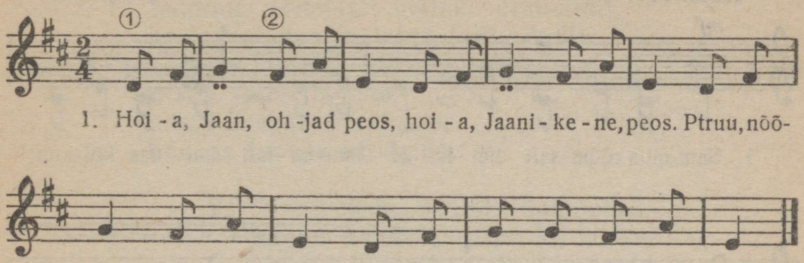
2. Kui on hüva pärituul,
lendab vene nagu kuul,
siis meil aega Mallega
salajuttu puhuda.
Hopsassa, Mallega
salajuttu puhuda.
Hopsassa, Mallega
salajuttu puhuda.

3. Kui on kalad roogitud,
jutud kokku räägitud,
siis me lähme Mallega
maale kala kauplema.
Hopsassa, Mallega
maale kala kauplema.
Hopsassa, Mallega
maale kala kauplema.

Hoia, Jaan, ohjad peos

Kaanon

Mõõdukalt **Vene rahvalaul**

HOIA, JAAN, OHJAD PEOS

Kaanon

Vene rahvalaul

1. Hoia, Jaan, ohjad peos,
hoia, Jaanikene, peos.

Refrään: Ptruu, nõõ-nõõ!
Ptruu, nõõ-nõõ!
Ptruu-nõõ-nõõ-nõõ!
Nõõ! Ptruu! Nõõ!

2. Võta ruunakene sa,
võta kimmelkaela sa.

Refrään: Ptruu, nõõ-nõõ! jne.

3. Traavlit ära võta sa,
kuhugi ei kõlba ta.

Refrään: Ptruu, nõõ-nõõ! jne.

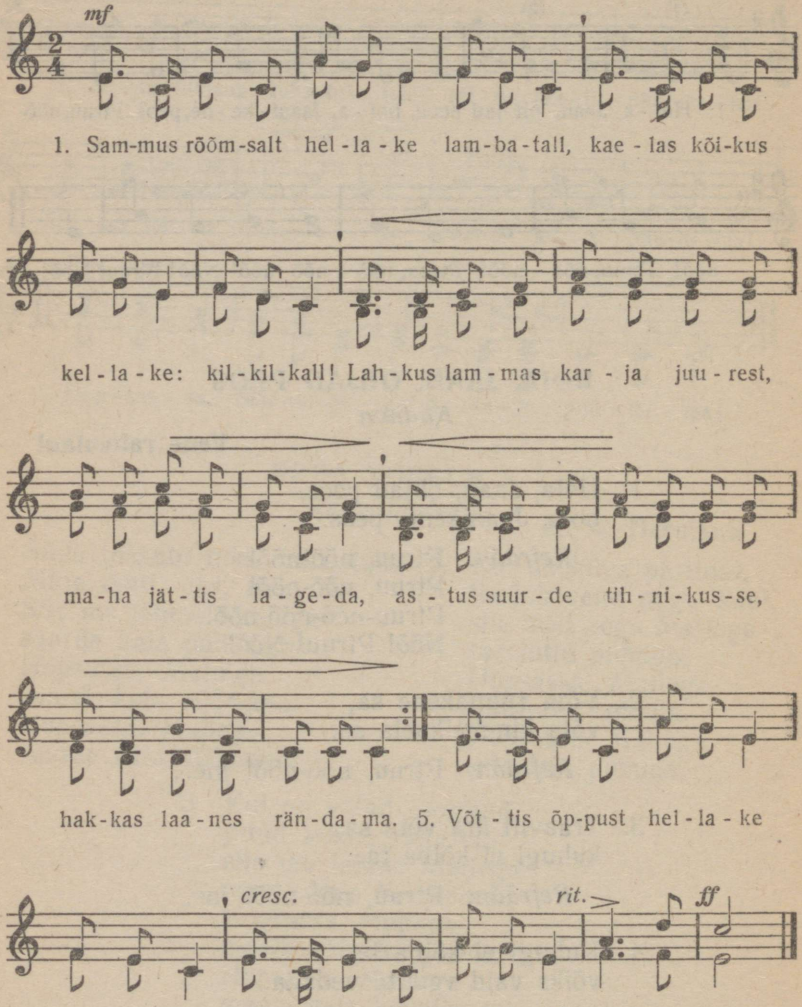
4. Kuhugi ei kõlba ta,
võiks vaid vett ta vedada.

Refrään: Ptruu, nõõ-nõõ! jne.

Lambatall

I. Sikemäe

Rõõmsalt **B. Kõrver**

LAMBATALL

I. Sikemäe

B. Kõrver

1. Sammus rõõmsalt hellake lambatall,
kaelas kõikus kellake: kil-kil-kall!
Lahkus lammas karja juurest,
maha jättis lageda,
astus suurde tihnikusse,
hakkas laanes rändama.

2. Ringi eksles hellake lambatall,
hüples kaasa kellake: kil-kil-kall!
Vaatles lammas kõrgeid kuuski,
maitsvaid jänkukapsaid sõi,
siin ta käis ja seal ta nuuskis,
jala vastu kivi lõi.

3. Määgis hädas hellake lambatall,
kaebas kurvalt kellake: kil-kil-kall!
Salk pioneere matkal olles
leidis lamba metsast siis,
tihnikusse eksind talle
jälle karja juurde viis.

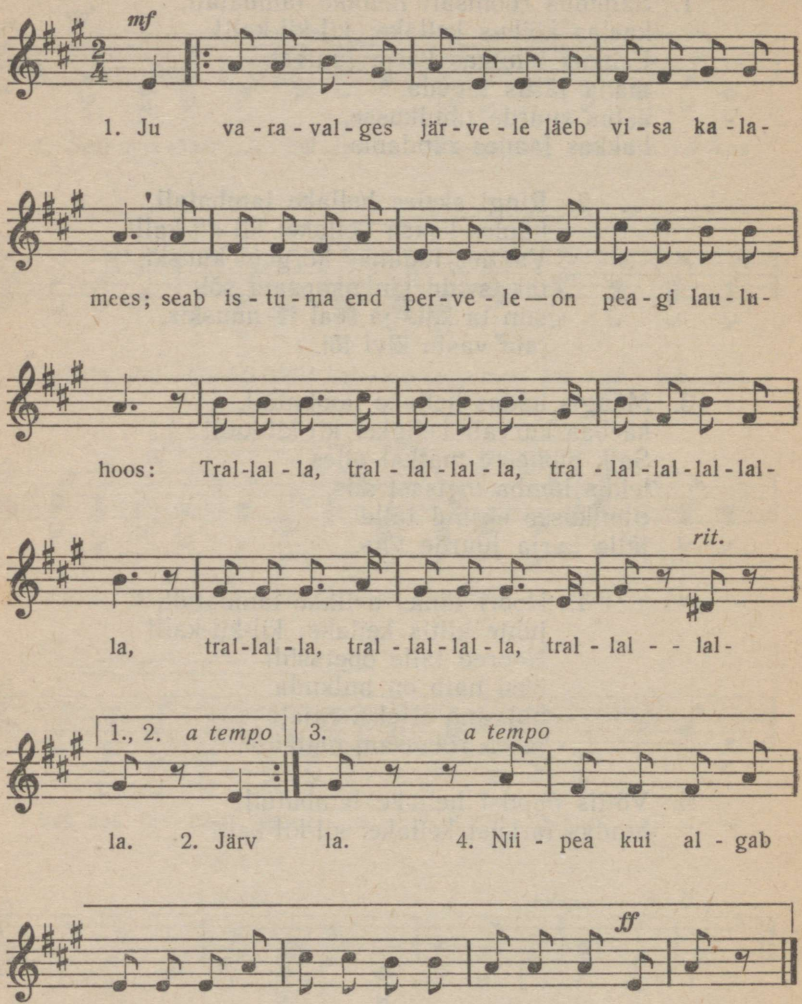
4. Noori tänas hellake lambatall,
juhte kiitis kellake: kil-kil-kall!
Noored talle õpetasid:
üksi halb on hulkuda,
hulgana ei eksi rajalt
ja on rõõmsam matkata.

5. Võttis õppust hellake lambatall,
hindas tarkust kellake: kil-kil-kall!

Visa kalamees

A. Barto

Elavalt **M. Starokadomski**

VISA KALAMEES

A. Barto

M. Starokadomski

1. Ju varavalges järvele
läeb visa kalamees;
seab istuma end pervele —
on peagi lauluhoos:

Refrään: Tral-lal-la, tral-lal-lal-la,
tral-lal-lal-lal-lal-la,
tral-lal-la, tral-lal-lal-la,
tral-lal-lal-la.

2. Järv helgib sügav-sinine,
saak tõotab olla hea.
Nüüd hakkab vistist särjeke,
või ahvenas — kes teab?

Refrään: Tral-lal-la, tral-lal-lal-la jne.

3. Laul ise veider, sõnatu,
tusk rõõmudega reas;
teab seda laulu ammu ju
kõik kalapere peast.
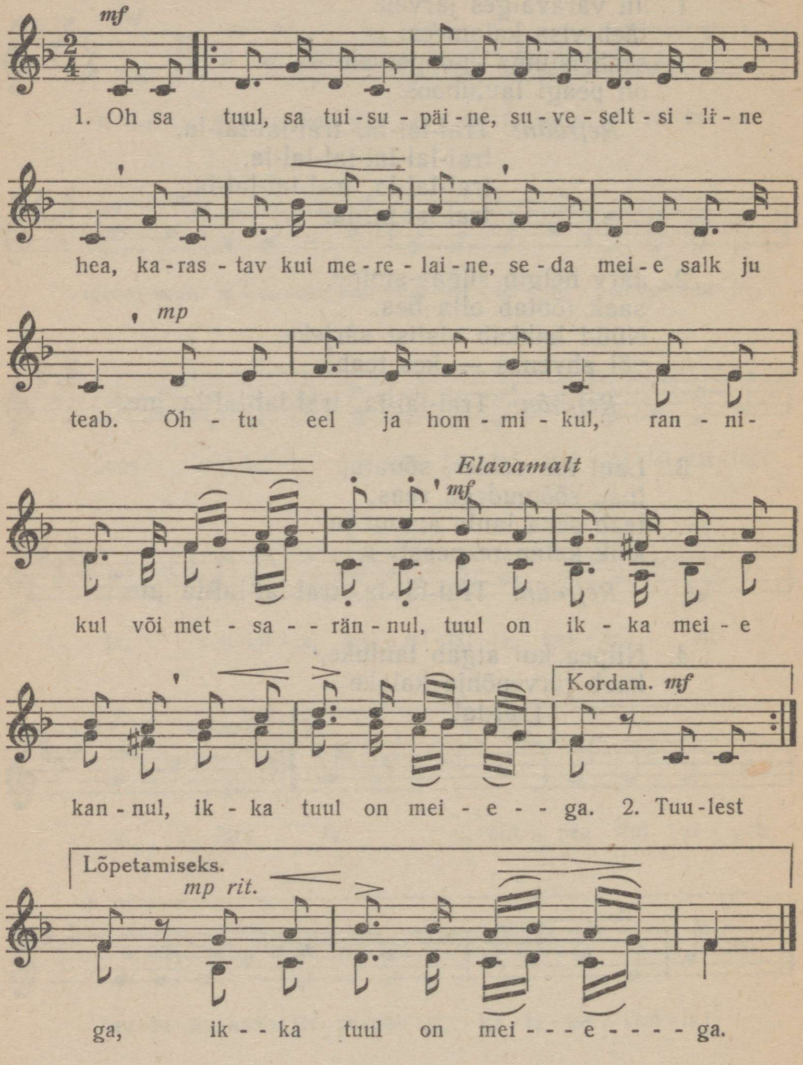
Refrään: Tral-lal-la, tral-lal-lal-la jne.

4. Niipea kui algab lauluke,
kaob järvepõhja kalake...
Tral-la!

Tuulekene, tuisupea

M. Zimni

Mõõdukalt **V. Gertšik**

TUULEKENE, TUISUPEA

M. Zimni

V. Gertšik

1. Oh sa tuul, sa tuisupäine,
suveseltsiline hea,
karastav kui merelaine,
seda meie salk ju teab.
Õhtu eel ja hommikul,
rannikul või metsarännul,
tuul on ikka meie kannul,
ikka tuul on meiega.
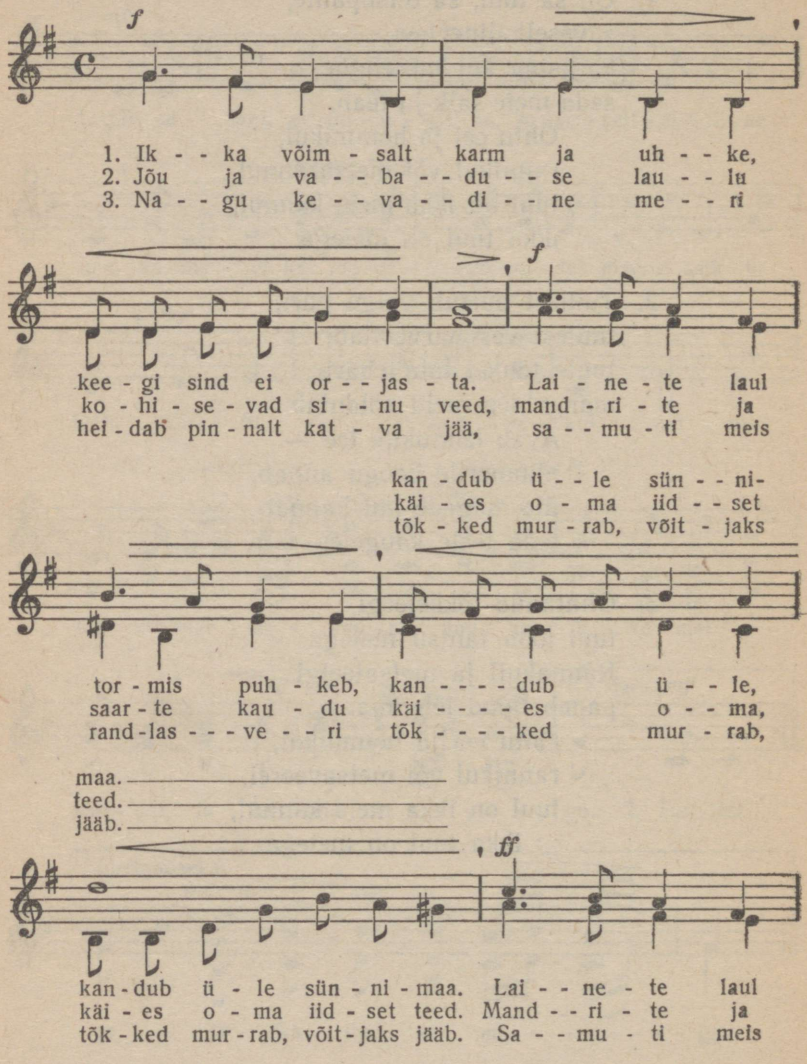
2. Tuulest paisub valge puri,
tuulest vesi virvendab;
tuule tõukel lain'tehari
mängeldes meid sõidutab.
Avab lennukile tee —
plaanerile hoogu annab,
üle mägede kui kannab
teda teele kaugele.
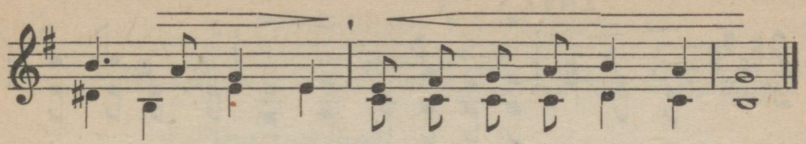
3. Õhutanud lõkkeleegi,
tuul lööb tantsu meiega.
Rännakuil ja metsateelgi
paneb lipud lehvima.
Õhtu eel ja hommikul,
rannikul või metsaveerel,
tuul on ikka meie kannul,
:,: ikka tuul on meiega. :,:

Meri

J. Schmuul

Võimsalt **E. Arro**

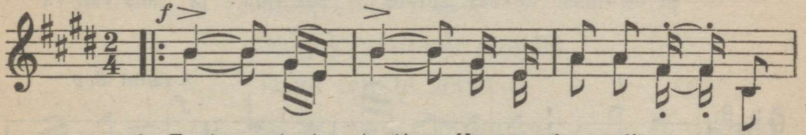

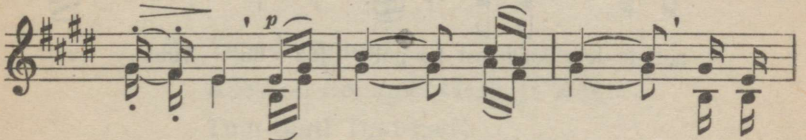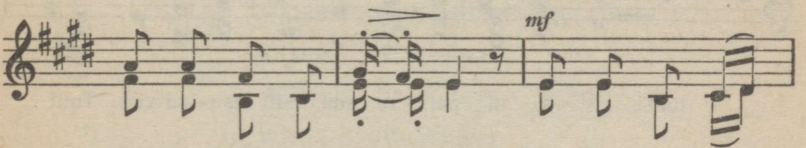

Pioneeride laagris

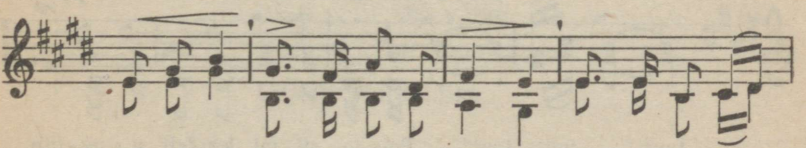
A. Otto

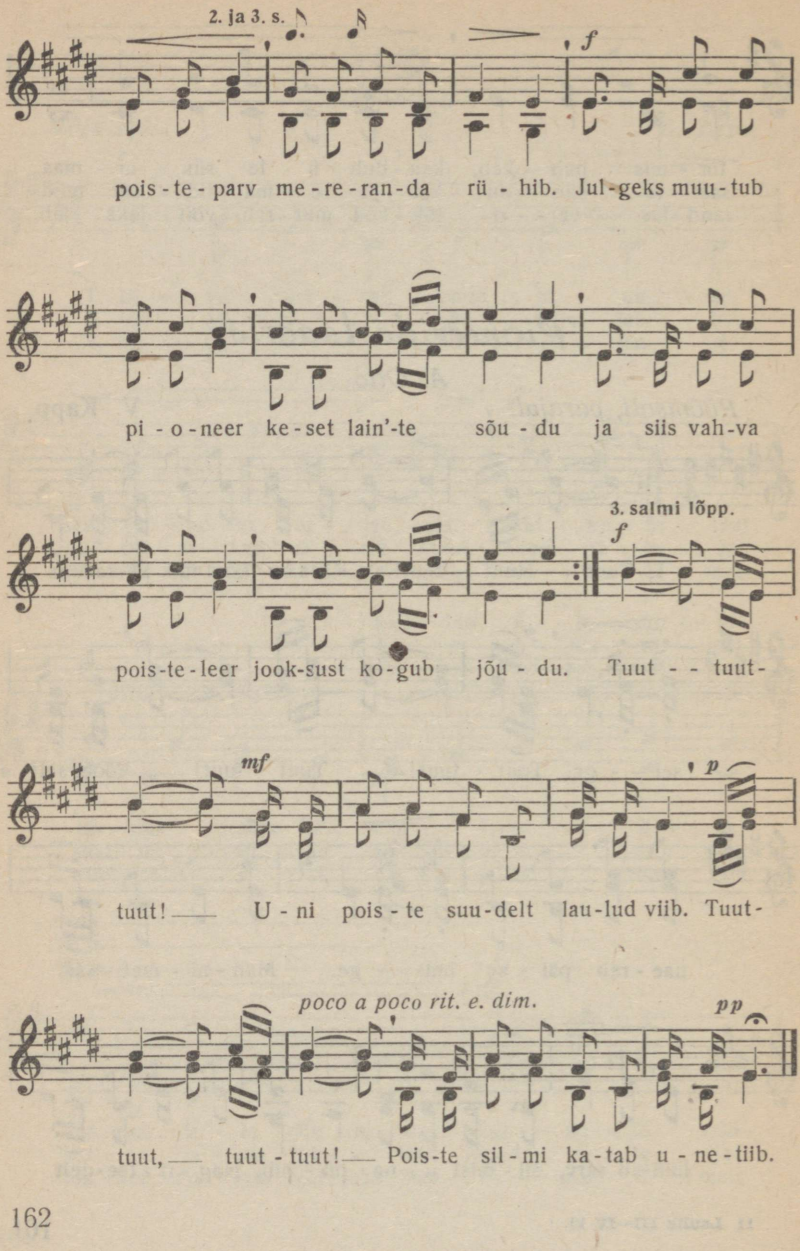
Rõõmsalt, parajalt **V. Kapp**

2. ja 3. s.
f
pois - te - parv me - re - ran - da rü - hib. Jul - geks muu - tub
pi - o - neer ke - set lain'-te sõu - du ja siis vah - va
3. salmi lõpp.
f
pois - te - leer jook - sust ko - gub jõu - du. Tuut - - tuut -
mf
p
tuut! — U - ni pois - te suu - delt lau - lud viib. Tuut -
poco a poco rit. e. dim.
pp
tuut, — tuut - tuut! — Pois - te sil - mi ka - tab u - ne - tiib.

PIONEERIDE LAAGRIS

A. Otto

V. Kapp

1. Tuut-tuut-tuut!
Käes on hommik särav ja selge.
Tuut-tuut! Tuut-tuut!
Rõõmsalt naerab päike helge.
Männimetsas hüüab sarv,
silmist une pühib,
laagriteedelt poisteparv
mereranda rühib.
Julgeks muutub pioneer
keset lain'te sõudu
ja siis vahva poisteleer
jooksust kogub jõudu.

2. Tuut-tuut-tuut!
Käes on hommik särav ja selge.
Tuut-tuut! Tuut-tuut!
Rõõmsalt naerab päike helge.
Päikest nagu kevadtaim
kasvav keha nõuab,
küll siis palju ergas vaim
korda saata jõuab.
Kõigist vapram pioneer,
olgu suur või väike,
sangarrahva noorteleer
jätkab võidukäike.

3. Tuut-tuut-tuut!
Pioneere kokku kutsub sarv.
Tuut-tuut! Tuut-tuut!
Tööle tõttab vahva poisteparv.
Iial neis ei rauge hool,
nende tahe kindel:
pioneerid igal pool
ikka esirindel.
Kui kord pikki varje siis
õhtul langeb puudelt,
laagris lõbus lauluviis
kõlab poiste suudelt.

Tuut-tuut-tuut!
Uni poiste suudelt laulud viib.
Tuut-tuut! Tuut, tuut!
Poiste silmi katab unetiib.

Laulude register viiside autorite järgi.

Aarne, E.

1. Kahekesi kooliteel. — *V. Saral.*

Aleksandrov, A.

1. Nõukogude Liidu hümn. — *S. Mihhalkov, El Registan.*

Arro, E.

1. Meri. — *J. Schmuul.*
2. Pioneeride marss. — *O. Roots.*
3. Rannavetes. — *R. Parve.*

Blanter, M.

1. Laul Stalinist. — *A. Surkov.*
2. Rõõmus salk. — *S. Mihhalkov.*

Brahms, J.

1. Sepp.

Fradkin, M.

1. Pioneeride marss. — *L. Ošanin.*

Gertšik, V.

1. Tuulekene, tuisupea. — *M. Zimni.*

Hermann, K. A.

1. Kui Kungla rahvas kuldsel a'al. — *Fr. Kuhlbars.*
2. Süda tuksub. — *K. A. Hermann.*

Jordanski, M.

1. Laul kiibitsast. — *A. Prišelts.*
2. Ringilaul. — *F. Belkin.*
3. Vedurijuht. — *S. Baruzdin.*

Jürme, J.

1. Tere, tibukene! — *Rahvaluule.*

Kabalevski, D.

1. Laul Peedust. — *H. Gal.*
2. Laulgem, seltsimehed!

Kapp, E.

1. Oled seisnud tormikaartel. — *J. Kärner.*
2. Tänapäev. — *P. Rummo.*

Kapp, V.

1. Pioneeride laagris. — *A. Otto.*

Krassev, M.

1. Kevadel. — *S. Jessenin.*
2. Kiigu, kiigu! — *Rahvaluule.*
3. Laul Leninist. — *T. Spendiarova.*
4. Nääripuu laul. — *V. Garlitski.*
5. Orav. — *M. Klokova.*
6. Puutööliste laul.

Kupreišvili, P.

1. Laul pioneeride laagrist. — *E. Valina.*

Kõrver, B.

1. Lambatall. — *I. Sikemäe.*
2. Meie kolhoos.
3. Pioneeride marss. — *R. Parve.*

Lepin, A.

1. Esimene lumi. — *O. Võssotskaja.*

Lüdig, M.

1. Kiigelaul.

Normet, L.

1. Nääripuul. — *R. Parve.*

Novikov, A.

1. Edasi, noorus! — *L. Ošanin.*

Rauhverger, M.

1. Nüüd laulgem! — *O. Võssotskaja.*

Saebelmann, Fr.

1. Ellerhein. — *A. Pürikivi.*

Slonov, J.

1. Õunapuuke. — *M. Levašov.*

Starokadomski, M.

1. Lõkke ääres. — *S. Ostrov.*
2. Suusad. — *Z. Aleksandrova.*
3. Visa kalamees. — *A. Barto.*

Ziv, M.

1. Uue-aasta ööl. — *S. Mihhalkov.*

Žarkovski, E.

1. Kelleks saad? — *S. Alõmov.*

Tauts, L.

1. Matkalaul. — *P. Rummo.*

Tšernetski, S.

1. Nõukogude Liidu pioneeride laul. — *S. Mihhalkov.*

Velmet, A.

1. Ema eeskujul.
2. Noorte laul. — *M. Raud.*

Eesti:

1. Hällilaul. — *Rahvalaul.*
2. Jaan läeb jaanitulele. — *Rahvalaul.*
3. Ketramas. — *Rahvaviis* (*J. Tamm*).
4. Kuku sa, kägu! — *Rahvalaul.*
5. Kuula, kuis naabri Mari laulab. — *Rahvaviis* (*K. A. Hermann*).
6. Kõige tublim. — *Rahvaviis* (*N. Laanepõld*).
7. Labajalavalts. — *Rahvalaul.*
8. Laulge, poisid! — *Rahvalaul.*
9. Lõikaja laul. — *Rahvalaul.*
10. Meie kari. — *Rahvaviis* (*N. Laanepõld*).
11. Metsaistutajate laul. — *Rahvaviis* (*N. Laanepõld*).
12. Tudu, tudu, tuvikene! — *Rahvaviis* (*N. Laanepõld*).
13. Üles, üles, hellad vennad! — *Rahvalaul.*

Vene:

1. Hoia, Jaan, ohjad peos. — *Rahvalaul* (*kaanon*).
2. Kasekene. — *Rahvalaul.*
3. Mu kodura'al põline laiumas laas. — *Rahvalaul.*
4. Vana sokk. — *Rahvaviis.*

Läti:

1. Vennad on mul suured mehed. — *Rahvalaul.*

Poola:

1. Juba kevadine ilu. — *Rahvaviis.*

Ukraina:

1. Vihmale. — *Rahvalaul.*

Ungari:

1. Minu hani. — *Rahvaviis.*

Kaanonid:

1. Kahekesi kooliteel. — *E. Aarne* (*V. Saral*).
2. Kellalaul.
3. Kukulind.

Sisukord.

Noodiõpetus.

Lk.

1. Laulust 5
2. Takt 6
3. Heli vältus 8
4. Kahelöögiline noot ja paus, sidekaar 9
5. Kolmelöögiline noot 10
6. Kordamismärk 11
7. Neljalöögiline noot 12
8. Neljaosaline takt 12
9. Eeltakt 13
10. Punkteeritud rütm 14
11. Veerandlöögilised noodid 14
12. Tähtsamad rütmivormid 15
13. Pausid 15
14. Heliredel 16
15. Kolmkõla 17
16. Noodijoonestik 17
17. Heliredeli noodistamine 18
18. Hingamismärk 19
19. Heliredeli ja kolmkõla meloodilis-rütmilisi harjutusi 19
20. Tabamisharjutusi 20
21. Helitugevuse märkimine 20
22. Tempo 21
23. Mažoor- ja minoor-heliredelid 22
24. *Do*-mažoor 22
25. Juhttoon 23
26. Kõrgendus-, madaldus- ja keelumärk 24
27. *Do*-minoor 25
28. Juhttoon minooris 27
29. Hääldamisest 29
30. Hingamis- ja hääleharjutusi 30
31. Täiendavaid harjutusi noodist laulmiseks 31

Laulud.

Lk.

Nõukogude Liidu hümn — A. Aleksandrov (*S. Mihhalkov, El Registan*) 37
Laul Stalinist — M. Blanter (*A. Surkov*) 42
Laulgem, seltsimehed! — D. Kabalevski 44
Laul Leninist — M. Krassev (*T. Spendiarova*) 46
Nõukogude Liidu pioneeride laul — S. Tšernetski (*S. Mihhalkov*) . 48
Oled seisnud tormikaartel — E. Kapp (*J. Kärner*) 50
Noorte laul — A. Velmet (*M. Raud*) 52
Tänapäev — E. Kapp (*P. Rummo*) 54
Kui Kungla rahvas kuldsel a'al — K. A. Hermann (*Fr. Kuhlbars*) 58
Kevadel — M. Krassev (*S. Jessenin*) 60
Ellerhein — Fr. Saebelmann (*A. Piirikivi*) 61
Kiigelaul — M. Lüdig 62
Kasekene — Vene rahvalaul 64
Juba kevadine ilu — Poola rahvaviis 65
Kukulind — Kaanon 66
Metsaistutajate laul — Eesti rahvaviis (*N. Laanepõld*) 67
Mu kodura'al põline laiumas laas — Vene rahvalaul 68
Üles, üles, hellad vennad! — Eesti rahvalaul 69
Õunapuuke — J. Slonov (*M. Levašov*) 70
Pioneeride marss — B. Kõrver (*R. Parve*) 74
Edasi, noorus! — A. Novikov (*L. Ošanin*) 76
Matkalaul — L. Tauts (*P. Rummo*) 78
Rannavetes — E. Arro (*R. Parve*) 80
Laul pioneeride laagrist — P. Kupreišvili (*E. Valina*) 82
Pioneeride marss — E. Arro (*O. Roots*) 84
Lõkke ääres — M. Starokadomski (*S. Ostrov*) 86
Rõõmus salk — M. Blanter (*S. Mihhalkov*) 88
Laul Peedust — D. Kabalevski (*H. Gal*) 90
Pioneeride marss — M. Fradkin (*L. Ošanin*) 94
Meie kolhoos — B. Kõrver 96
Kelleks saad? — E. Žarkovski (*S. Alõmov*) 98
Meie kari — Eesti rahvaviis (*N. Laanepõld*) 100
Vedurijuht — M. Jordanski (*S. Baruzdin*) 102
Ema eeskujul — A. Velmet 104
Kõige tublim — Eesti rahvaviis (*N. Laanepõld*) 106
Puutööliste laul — M. Krassev 108
Sepp — J. Brahms 109

Lk.
Ketramas — Eesti rahvaviis (*J. Tamm*) 110
Lõikaja laul — Eesti rahvalaul 111
Nüüd laulgem! — M. Rauhverger (*O. Võssotskaja*) 115
Kahekesi kooliteel — E. Aarne (*V. Saral*) 117
Esimene lumi — A. Lepin (*O. Võssotskaja*) 118
Suusad — M. Starokadomski (*Z. Aleksandrova*) 120
Ringilaul — M. Jordanski (*F. Belkin*) 122
Uue-aasta ööl — M. Ziv (*S. Mihhalkov*) 124
Nääripuul — L. Normet (*R. Parve*) 126
Nääripuu laul — M. Krassev (*V. Garlitski*) 127
Tudu, tudu, tuvikene! — Eesti rahvaviis (*N. Laanepõld*) 129
Hällilaul — Eesti rahvalaul 130
Kiigu, kiigu! — M. Krassev (*Rahvaluule*) 132
Kuula, kuis naabri Mari laulab! — Eesti rahvaviis (*K. A. Hermann*) 137
Laulge, poisid! — Eesti rahvalaul 138
Tere, tibukene! — J. Jürme (*Rahvaluule*) 138
Orav — M. Krassev (*M. Klokova*) 140
Vihmale — Ukraina rahvalaul 141
Laul kiibitsast — M. Jordanski (*A. Prišelts*) 142
Kellalaul — Kaanon 143
Vana sokk — Vene rahvaviis 144
Vennad on mul suured mehed — Läti rahvalaul 146
Minu hani — Ungari rahvaviis 147
Labajalavalts — Eesti rahvalaul 148
Kuku sa, kägu! — Eesti rahvalaul („*Kalevipojast*") 150
Jaan läeb jaanitulele — Eesti rahvalaul 151
Süda tuksub — K. A. Hermann (*Rahvaluule*) 152
Hoia, Jaan, ohjad peos — Vene rahvalaul (*Kaanon*) 153
Lambatall — B. Kõrver (*I. Sikemäe*) 154
Visa kalamees — M. Starokadomski (*A. Barto*) 156
Tuulekene, tuisupea — V. Gertšik (*M. Zimni*) 158
Meri — E. Arro (*J. Schmuul*) 160
Pioneeride laagris — V. Kapp (*A. Otto*) 161

Vastutav toimetaja J. Variste.

Keeleline toimetaja L. Raudsepp.

Tehniline toimetaja E. Lellep.

Ladumisele antud 18. III 1950. Trükkimisele antud 24. IV 1950. Trükiarv 20.000. Paber 56 × 79, 1/16. Trükipoognaid 10,75. Formaadile 60 × 92 kohaldatud trükipoognaid 8,6. Arvutuspoognaid 9,82. MB-03313. Trükikoda „Hans Heidemann", Tartu, Vallikraavi 4. Tellimise nr. 937.

На эстонском языке.

Э. Арро, Х. Кырвитс, А. Велмет.
Песенник для III—IV класса.

Hind rbl. 2.95

A-185

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00454185 2

